

HENRICI JOA. NEPOM. CRANTZ

S. C. A. MAJESTATIS CONSILIARII, INSTITUTIO-
NUM MED. ET MATERIÆ MEDICÆ VINDOBONEN-
SIS PROFESSORIS PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT.
CURIOS. ET SOCIETAT. BOTANIC.
FLORENTI. SODALIS.

MATERIA MEDICA

ET

CHIRURGICA

JUXTA

SYSTEMA NATURÆ DIGESTA.

T. III.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
IMPENSIS, JOANNIS PAULI KRAUS,

MDCCLXII

ANTIDOTA GENERALIA.

Eã, quæ contra venena dantur remedia, generali nomine **ANTIDOTA** vocantur. Quæ contra venenatos ferarum morsus valent, **ALEXITERIA**, etiam **THERIACA** dicuntur; quæ arcent, depellunt venena, **ALEXIPHARMACA** appellantur &c. Venenum vero omne illud vocatur, quod corpori animali applicatum illud constanter destruit, aut saltem in eo funestos effectus producit; quod quia non semper cognitum, ideo etiam ea primo loco recensentur Antidota, quæ omnibus subvenire possunt, non quidem specificâ quadam vi, sed generali, ex ipsa natura assumpti fluente.

A 2

ACE

ACETUM tam Vini, quam aliorum succorum vegetabilium vinosorum, ad Præparata spectat
Germ. Essig. Gallis Vinaigre. Anglis Vinegar.

Liquor vinosus, nova fermentatione calida corruptus, ACETUM dicitur, & fit, quando acidum vini exaltatum subigit, atque figit partem propriam oleosam, seu spirituosam, qua subacta acetum est, ut bene ETTMULLERUS: contra vero dum vino subrepens aciditas tollitur, acetum non fit, SHAW; tollitur autem spiritu vini tartarifato vino commixto, IDEM, imo & duraturum semper & incorruptibile vinum reddi potest solius aquosæ partis dissipatione, IDEM *Lecons de chyme traduits de l'Anglois, Paris.*

Principia igitur Aceti inde facile intelliguntur: Constat nempe præter aquam, acido vini fixiori, spiritibus ardentibus, tum & vini tartaro. Spiritus inflammabiles aceto inesse experimenta BOERHAAVE, & Parisienium clare demonstrant: acetum post congelationem concentratum, destillatum, rectificatum, dedit spiritum ardentem. Tartari vini in aceto præsentiam firmissimo argumento probat TACHENIUS, dum alcalino sali, ex tæce post destillationem aceti remanente combusta, acetum destillatum super affundit, ut saturetur, & phlegma avocando, exhibet tartarum naturæ ejusdem vini, de quo acetum fuerat desumptum; non ignobiliori idem confirmat FEVRE, de forti aceto ad mellis consistentiam inspissato, crySTALLATO, Tartareas cryсталlos producents.

Ars faciens de vinis aceta fermentationem acetosam variis modis inducere solet, eisque in hac re magna diversitas, maxima itidem in ipsis subjectis, ut inde coloris, saporis, imbecillitatis, vel efficacæ, differentia innotescant. Etiam vero in usum communem varia adhibeantur aceta, acetum tamen vini aliis fragrantius solum medici adhibent, unde & de hoc maxime agam.

VIRES antiputredinosæ maximæ, ut in febribus putridis exanthematicis, & aliis omnibus, in quibus aut
 a stimu-

a stimulo acrioris bilis, aut alcaliescentia salis, aut putridi cujuscunque, incendium ortum est, medici nihil habeant commendatius, **BOERHAAVE**: ad corruptionem mortiferam, gangranofos reptatus, putrida ulcera, chirurgi nihil pulchrius, **IDEM**. Ad cancrum nondum apertum in fotu acetum non est spernendum. Vi-res excitantes, & subtili suo sale nervos vellicantes in debilibus, languentibus, lethargicis, soporosis, syn-copticis proficuæ, etiam subveniunt convulsis, hypo-chondriacis, & hysteris, temulentis; sudoriferæ ob ejus penetrabilitatem certæ, unde acetum in omnibus morbis malignis tantum laudatum, antipestilentiale, etiam theriacale audit: morsui curando virulentorum animalium aliud non esse postea efficacius **BOERHAAVE**. Sunt etiam qui contra obesitatem nimiam, epotum laudent, & porrigant, tum nautis contra scorbatum exhiberi debere contendant; in fungis venenatis antidotum non satis probavit **HATTE**. *Recueil Periodique* T. III. Melius commendavit ad infringendam hyosciami, plantarum aliarum narcoticarum vim **Cl. VANDERMONDE** T. IV. Notari meretur salia volatilia animalia, ex oleo combusto foetidissima, affuso aceto digesta, destillata, grata fieri, **ROG. BACON**. *Cl. HUXHAM*, experimentis. Quantum non inde officinis lumen!

PRÆPARATA. *Acetum destillatum*, spiritus nempe aceti, maxime acetosus, in iisdem casibus utilis, interne minori dosi propinandus. Tum adsunt adhuc aceta multa simplicium plantarum, officinis dicta simplicia, ut rutæ, sambuci, scilliticum &c. Sunt & composita Bezoardica, Theriacalia & alia. Fieri etiam potest ex aceto acerrimo & sale cornu cervi volatili lixivium longe præstantius in febre lenta & intermittente rebelli, plurimis etiam in morbis aliis, summæ certe virtutis, **HUXHAM**.

AQUA, *Hydrologorum* Aqua communis. Classis
Aquarum simplicium. *Germ.* Wasser. *Gallis* Eau.
Anglis Water.

Quid aqua sit? quæ ejus sint proprietates? omnibus scriptum philosophis. Aquarum divisiones dictæ **WALLERIO**, criteria **HIERNE**; **MARGGRAF**, & aliis. In corpus humanum effectus plurimis recensiti medicis **RIEGERO**, **SCHWERTNERO**, **HOFFMANNO**, qui etiam de aqua, ut universali medicina, scripsit. De aquæ frigidæ salubritate ad firmandas laxas partes Anglorum nota experimenta sunt; de ejusdem ad curandam hæmoptoen sorbitione, Italarum, etiam *Illustr.* **L. B. van SWIETEN** confirmata. Gelidæ, aut aeræ congelatæ vis in congelatis membris perspecta est; calidæ, maxime vero ejus vaporis, in relaxandis contractis, & emolliendis duris partibus certa, ut inde paucis ejus virtus perspicui possit.

Cæterum ea omnium maxime generalis antidotus habetur, quatenus sua fluiditate, penetrabilitate, & commiscibilitate plurima diluit, abluat, enervat, solvit, quale memorabile nobis exemplum de misero ex amore melancholico, haud parcam mercurii sublimati fumente portionem, aqua tepida epota curato, reliquit **SYDENHAM**. Ipsum arsenicum, indomabile venenum, aqua domari, glyres testantur, & acerrima alia venena aqua dilui, infringi, in omnibus experimentis est, ut dubium superesse non possit. Est tamen etiam in hoc negotio aquæ sinceræ, & tepidæ potior præscriptio, tum quod aliis corporibus minus imprægnata prior, & tepida magis ventriculum subvertat, eaque per omnes insinuationis modos, haustu, clysmate, balneo, fomento, applicanda. Frigidæ aliis in casibus non minor laus: ita epilepticos affusione copiosa aquæ frigidæ juvari vidit **SAUVAGES** *Acad. de Sciences* 1739.

MEL.

MEL *Off. Zoologorum* Apum Productum Mel.
Classis Insectorum. *Germ.* Hönig. *Gallis* du Miel.
Anglis Honey.

Saccharum animale odoratum, vocari productum hoc apum, resinoso mucilaginosum, spissioris consistentiæ, saporis dulcissimi, odoris grati, coloris vel albicantis, vel pallide flaventis, vel etiam saturatoris, jure posset, licet etiam de ejus natura controvertant plurimi; hi enim vegetabile productum, quod in nectariis florum jam mellitum fuerat, etiam plantæ, unde desumptum, odorem servat, habent; alii & id concedunt, & in ventriculo apum digestum in mel verum tantum elaborari, caste concludunt. Cœli sudorem, syderum salivam, cœlestem rorem, expressione metaphorica magis, quam naturali, dixit PLINIUS, quam tamen Cl. WALLERIO in HIERNE arridere video, qui etiam mel turgere spiritu mundi & acido universali, nec ad animale, nec ad vegetabile regnum referendum esse contendit, *ibidem*.

Quoniam vero ipsum mel virtutem illarum plantarum, ex quibus ab apibus gregariis colligitur, pertinaciter servat, intelligitur, cur ex gratis aromaticis plantis gratum, ex amaris amarum, ex venenatis venenatum, quorum plurima existant testimonia: ita DIOSCORIDES in Sardinia gigni mel amarum, quod apes inibi absynthio vescantur: Heracleæ in Ponto, quibusdam anni temporibus, propria quorundam florum dote, mel gigni, quod mentem alienaret, & sudore perderet, PLINIUS; plantam vero, ex qua conficeretur, a caprarum pernicie *Egolethron* nominat: tum in eodem Ponti situ, gente sannorum ab infania quod gignit mel, *menomenon* fieri, idque contrahi flore rhododendri. PLINII observationem confirmavere R. P. LAMBERTI Missionarius in sua *de Colchide Historia*, tum ipse TOURNEFORTIUS *voyage du Levant*, & *ægolethron* vocat chamærhododendram maximam, ponticam, mespili folio, flore luteo, & rhododendron PLINII. Chamærhododendram ponticam, folio lauro-cerasi, flore cæruleo, purpurascente,

A 4

Quæ

Quæ vero symptomata venenatum mel inducat, XENOPHON, ut & DIODORUS SICULUS, docent. Decem mille hominum exercitus, ad Trapezuntum stativa habens, alveariis apum, in quibus multum mel collectum fuerat, indulserat; sed hi fursum deorsumque moti, & evacuati cum delirio; alii aliter affecti, ita tamen, ut, qui adhuc corpore constarent, non constarent mente: nam & hiebriorum, alii maniacorum in morem agebant, stratis etiam humi aliorum corporibus, quasi cadaveribus, non aliter, ac post cædes conspicitur: Nullus tamen, quod mirandum, inde desideratus: sed vis veneni circa eandem horam sequenti die, qua priori assumptum fuerat, fracta conspiciebatur, ita ut post tres, quatuor dies, resurgerent quidem, sed quasi violento medicamento purgante fatigati.

Præter plantarum, ex quibus colligitur mel, diversitatem, unde mellis salubritas, odoris, & saporis differentia, pendent, adhuc magnum ratione coloris, consistentiæ, puritatis, bonitatis, discrimen patitur. In omni specie laudatur virgineum, nulla adhibita arte, ex favis diffractis, craticulæ impositis, defluxum; expressum, ceram redolens, deterius est; elutum, coctum, deterrimum, fuscum, ad hydromel utile. Adulteratum farina, magis albidum est, vix odorum, glutinosum. Consistentia, color, odor, sapor, aliarum fraudum criteria sunt. Mel coctione amarescit, & igne ut saccharum inflammatur. Sapo est, sed acescens, aqua, spiritu vini solubilis, fermentescens, exquisitus sapor, bilem resolvens, balsamicus, pectoralis, nec inflammabilis, antequam fermentescat. ARBUTNOT. *An essay concerning the nature of aliments.*

USUS ejus jam antiquis, tam in alimentis, quam medicamentis multus, etiam ad longævitatem ducens, teste POLLIONE, & DEMOCRITO. Cadavera in melle sepeliisse antiquissimos Babylonios HERODOTUS reliquit, & vegetabilia melle condita, veteres omnes officinæ. Adversus venena linctum, & potum mel DIOSCORIDES laudat, utique abstergens, demul-

mulcens, saponaceum, oleosa aquosis miscet. Est autem abstergendi mellis vis summa, ut etiam ab hoc multum comesto fauces exasperentur, alvus solvatur; unde faucibus, tonsillis mucos obstitis, anginae pituitosae, collutum gargarisatumque medetur, linctum & potum tussi, asthmae obvenit, & cum succis solventibus datum, hypochondriacam, & atrabiliariam saburram sine calore liquat, & fundit; etiam lumbricos necat, quod & saccharum praestat, RHEDI; licet vulgo credatur nutrire, & generare vermes.

Externe in sordidis ulceribus egregium depurans, digestivum, saponaceum, antiputredinosum mel, etiam in furunculis similibusque tumoribus maturans, addita farina sub cataplasmatibus, aut emplastris forma adhibitum.

PRÆPARATA. Mel *despumatum*, quod licet ad extemporaneas praescriptiones naturali deterius sit, ad magnas tamen officinarum compositiones etiam huic, quod minus in fermentationem pronum, praefertur. Officinarum despumatio non optima est: quae vase fictili moderato calore lente peragitur, laudatissima L. B. van SWIETEN. Mel *coctum*, ut frigidum fragile fiat, suppositoriis aptum, & variorum basis. *Aqua stillantia*, acidum suo sinu fovens per experimenta, pectoralis, diuretica. *Spiritus* saporis acris, penetrantis, acidi, cum alcalinis effervescentes, si bonus, dicitur diureticus.

Oxymel simplex, abstergens, incidens, antiputredinosum, haud laudabiliter in officinis praeparatum. *Oxymel squilliticum* ad composita spectat, & de squilla dicitur.

Hydromel cardiacum stimulans, reficiens, inebrians, vinosum.

Composita alia sub suis classibus sunt. Ut mel *anchoisatum*, *Rosatum*, *Violatum* &c. quorum virtutes cognitis simplicibus patent.

OLEA Vegetabilium pressa, Animalium fusa, Cocta; ad Præparata spectant. *Germ.* Oel. Fette. *Gallis* Huile. *Graisse*, *Anglis* Oil, Fat.

Corpus fluidum, lentum, inflammabile, aquæ minus permiscibile, oleum: iisdem dotibus gaudens, magis consistens, ex vegetabili, butyrum: ex animali pinguedo vocatur. Solidum, nec igne liquatum, adeps, liquatum seivum dicitur. Omne demulcens, emolliens, laxans, adeoque in casu assumpti veneni indicatum, tum quia acrimoniam involvit, rosas partes demulcet, tum quia fibras omnes laxat, spasmos, & convulsiones a veneno rodente imminentes tollit. Utrumque quotidiana experimenta docent, & audaces hinc inde Agyrtarum, etiam venenum asumentium, processus. Est etiam, ubi in determinata acrimonia immediate olea agunt; sic cum salibus alcalinis, & siccis, in saponem non amplius adeo nocuum confluunt, cum acidis potentioribus in pinguedinem concresecunt experimentis Parisiensium; cum calce plumbi consistunt, coagulantur, maxime pressa, *Exper. Pharmaceuticis*. Laudantur vero potissimum in hunc scopum olea recentia, ex vegetabilibus pressa, quia mitissima, & pluri aquæ commixta, nec ideo magis aut aquæ, aut spiritui vini miscibilia, *GEOFFROY. Acad. des Sciences 1741.* licet destillata etiam spiritu vini solvantur, *IDEM*. Ratio *MACQUERO* dicta est *Acad. de Sciences 1745*. Rancida vero etiam venena sunt. Similibus vero, ex partibus animalium pinguibus desumptis, omni via subministratis multum & assiduo, clysmate, fotu, embrocatione, oleoso potu, sæpe atrocissimi, ventriculi & intestinorum dolores, tum ab his, tum ab aliis causis orti tolluntur; his dolores cardialgici, colici, nephritici, menstruorum periodici, puerperarum tenesmoidei, sopiti. Pingue clyσμα sæpe excoriatis intestinis, dolenti hæmorrhoidi, vesicæ, utero, subvenit. Calidi omenti fotus quoties non profuit colicis, & puerperis? Embrocatione oleosa convulsiones prævertere in se ipso docuit *GALENUS*. Inter anthelmintica etiam, olea in experimentis discipulorum *LANZONI*, primaria visa, *Acta Physic. Medic. Acad. N. C. Vol. I.*

OPIUM

OPIUM *Offic.* Regni Vegetabilis productum. *Batan.* Papaver. *Classis Natur.* Polyantherarum. *Germ.* Schwartzzer Mohnsaft. *Gallis* Opium. *Anglis* Opium.

Planta, quæ hunc succum per excellentiam ita vocatum, largitur, definitur papaver foliis simplicibus, glabris, incisilis L. Multis in regionibus fativa, imo etiam spontanea, in Asia tamen maxime obvia, & eminenter narcotica, cujus rei magna in experimentis probatio, quod collectum ex Europæa planta opium, debilius longe, *Acta Edimburg.* extractum ignavius *Hist. de L'Acad. des Sciences* pronunciarint.

Veteribus succus papaverinus jam duplex, primus ex inciso papaveris scapo exstillans, meconos opus, secundus ex tota planta confusa extractus, priori ignavio, meconium, & meconium dicebatur. Opium nostrum, sitne verum opium veterum, aut solum horum meconium? multi plurimum disputant; Opium lacrymatum nobis non esse, præter summos aliarum regionum Botanicos, Parisienses credunt. Contrarium vero evidentius KÆMPFERUS, & Edimburgenses probant; ut, quia vel simplex, vel etiam ex lacrymato, & extracto confari possit, quod nobis est opium, semper succus e papavere orientali vel lacrymatum, vel extractus dici debeat.

In panes densos nigricantes coactum ad nos adiertur, fractum ex fulvo nigrum est, aloes colore laudabile, odoris virosi, soporiferi, caput tentantis, saporis amari, linguam urentis, inflammantis. Gummi-resinosa hæc substantia sale tam acido, quam alcalino constans, etiam oleo confatur, ob id inflammabilis: Magna parte in aqua, maxima spiritu vini solvitur. Exigua dosi sumpta dolorem præsentem tollit, vel si non adest, talem voluptatis sensum, ut perfecta is, qui assumpsit, indolentia, animi tranquillitate, felicitate, fruatur, inducit, L. B. van SWIETEN. Dosi aucta somnum conciliat, majori temulentiam facit, quale nimis certum

tum Turcarum, & Persarum experimentum est; ad-
huc majori lethargum, DIOSCORIDES, imo causat
apoplexiam, mortem, GALENUS & alii; & ita in
hanc rem PLINIUS. „Sic scimus interemptum Lici-
nii Cæcinæ Prætorii viri Patrem in Hispania Bavili,
cum valetudo impatibilis odium vitæ fecisset, item
plerosque alios; „ ut vel inde clarum sit, quare delecte-
rium omnibus habitum, calorem innatum extinguere,
spiritus figere, congelare quasi, in quarto gradu fri-
gidum GALENO pronunciatum, licet per se tamen
calidum sit in experimento, & evidens, in sola dosi ta-
lubritatis, aut lethalitatis punctum versari, nec ideo
unquam correctorio indiguissè, nec hodie egere.

VIS, qua GALENO tranquilla medicina dicitur,
princeps est, dum manente doloris causa, doloris in
mente ideam sopit; facit id in omnibus doloribus spu-
riis partus, etiam doloribus post partum, arthriticis
rheumaticis, podagricis, calculosis, colicis, cancris,
ulcerosis, verbo chronicis & acutis, dum consilium
est inducias pacisci, ut aliis remediis doloris causa cer-
tius suffecturo ægro tolli possit. Ex eadem est, quod
ad conciliandum somnum in vigiliis nimis laudetur, &
feliciter adhibeatur, excepto casu inflammationis topi-
cæ in cerebro, de quibus omnibus legi debent *Illustr.*
L. B. van SWIETEN Commentaria.

Laudaverunt præterea opium illis multum in casibus
celebre, ubi spirituum ataxiæ, ut in hysteris, hypo-
chondriacis, in quibus non alium domitorem passionum
hystericarum succum, ut & motuum spasmodicorum
convulsivorum habuit SYDENHAM, egregias & fe-
re certas semper ab illo expertus virtutes: hinc etiam
illis in casibus, ubi a quacunque causa irritatis nervis
omnia susque deque moventur, evacuationibus auctis,
in casu assumpti veneni, etiam vomitorio ejecti, chole-
ra, hyperemesi, dysenteriis, tenesmo &c. item post
omnes purgantium, vomitoriorum motus, semper ex-
hibuit opiatum; Neque tamen solum in his casibus, sed
etiam in contrariis, ubi spasmodice constrictis partibus
inimica

inimica corpori evacuanda, retinentur, ut in simili casu assumpti veneni, constricto valide ventriculi orificio, & nihil dimittente, suppressis a constricto utero menstruis, lochiis, aliis ab hac causa aliarum partium convulsionibus, aut demum ubi a quacunque causa irritata fibra multum tremit, vibrat, etiam convellitur, ut in tussi acri, inani, ferina, asthma, aliis morbis suffocativis. Adhæc alvum supprimit, evacuationes sanguinis etiam nimias compescit, hinc in hæmorrhoidum, mensium, lochiorum, aliis uteri excedentibus fluxibus, in hæmoptoe, vomitu, & mictu cruento multum prodest, malum sæpius suspendens, raro tollens; sed & prius magnum est. Quod quoniam vel maxime verum de illis, quæ gravidas, parturientes habent, hæmorrhagiis uteri, rei dignitas hucusque haud bene perfecta postulat, ut aliquantulum exactius tractetur.

In omni casu hæmorrhagiarum gravidæ uteri, opium dandum in initio, donec hæmorrhagiæ causa, quæ sæpe medico abstrusa, recte expiscetur; quod si intelligi non possit, cum ignoti non possit esse rationalis curatio, vis tamen opii perfecta sit, medicamento insitendum: si vero intelligitur, soluta placenta etiam partum, sive exacto naturæ incubatu maturum, sive violato immaturum, instare, tunc, ni omnia ad extrema jam deducta sint, medicamento locus amplius esse non potest, nec huic mulieris salus concredi; quod si fit, in desperationem deducitur, & rapitur, quod nimium notum. Ne tamen ego recta ratione id aliter obvenire posse intelligo! Pone arteriæ solutionem, mechanico instrumento dilatata, sanguinem pleno gurgite effundere: an qui opium dat medicus, aut qui instrumentum aufert chirurgus, medetur? quod si etiam hoc ablato moriatur vulneratus, quis in operationem mortem refundet? Chirurgia non magis advenientem jam ex profuso nimio sanguine mortem, quam medicina, propulsare potest.

Dosis opii a grano semis ad granum unum adulto, non assueto sufficiens. Est tamen etiam ubi secundum circum-

circumstantiarum rationem majorem exhibere possis, vel priorem sapius repetere, ut in cholera, & aliis morbis, quibus bona totius corporis simul & semel funduntur; ita in cholera duo, tria grana opii in unciiis tribus, quatuor, diluit, & cochleatim, donec turbæ sedentur, exhibet L. B. van SWIETEN. Mirabile est, opio assuetos aliquantulum, a consueta dosi nullum levamen experiri, sed continuo augendam esse: mulierem nephriticam novit *Illustrif.* L. B. van SWIETEN, quæ omni bihorio quatuor granis constantem mixturam, & tales intra nycthemerum quatuor, ebiberet; tum melancholicis, ne sibi violentas manus inferrent, quindecim grana pro dosi data; drachmas duas quandoque de die, & id per octodécim menses, assumi abs noxa vidisse se, CLAUDERUS testatur *Miscell. Natur. Curios.* Orientales drachmam sæpe abs noxa fumere KÆMPFERUS, PROSPER ALPINUS, unam vel duas drachmas familiares Turcis, & Persis BELLONUS, quatuor uncias in experimento assumptas Bengalæ, sola ablata mentis ratione, post somnum redeunte GARCIN, testantur. Opii tamen liguriores tristes, somnolentos, elingues, stupidos fieri, invenit KÆMPFERUS; tum non assuetos perimi majori dosi, exemplo tristi juvenis cophæ, Acta Parisina; etiam muscutorum deglutitionis resolutorum cum morte, Acta Edimburgensia reliquere, ut merito antidotum quæsitum sit. Proponuntur generalia, vomitoria, clysmata acria, interne acida, diaphoretica, externe *sinapismi*. Virgo incautior decem grana opii devorans, in altum somnum quadraginta octo horarum incidens, vomitu mechanico excitato servata est, ex HALLERO SPROEGEL. Ex quibus omnibus patet, opium venenorum generale antidotum esse, quatenus omnes motus, turbas omnes, ne in nervum erumpant, sopit, ipsum tamen etiam majori quantitate sumptum verum venenum esse.

PRÆPARATA. *Extractum* opii crudo purius, non efficacius sed tutius. Habet *Essentia* vim grani unius in guttis deceni. Composita vero sunt plurima: hæc opium miris modis vexatum, corruptum, continentia,

an

an ideo meliora? alia adeo exigua quantitate opium recipientia, ut ratione hujus vix agant; mithridatii, vel diafcordii drachma, pro doſi data, ne granum opii continet, quod fere theriaca habet. Qui opium purum, extractum, eſſentiam, ſeu laudanum liquidum SYDENHAMI, adhæc ſyrupum diacodii, vim grani unius opii in uncia continentem, habet, aliis carere ob vim opii facile poteſt.

SAPO VENETUS. *Clasſis Artefactorum. Germ.*
Venetianiſche Seiffe. Gallis Savon de Veniſe.
Anglis Venetian Saop.

Sapo quid ſit, paucis exacte ita, ut una omnes ſapones complectatur definitio, pronunciatum, quod ex triplici naturæ regno ſapones naturales, qui arte factorum omnes dotes non habeant, demonſtrentur, quod naturales ſapones multum inter ſe, ut & arte facti, diſtinguantur, utrique quoad quantitatem principiorum, etiam eorundem naturam variant; quare quodcunque corpus aqua ſolubile abſtergit, & pingue aquæ miſcibile reddit, dici ſapo poſſet, abs eo, ut principiorum hæc conſtituentium mentio fiat; cum enim in triplici naturæ regno diverſum recipiatur pingue, diverſus etiam ſal ingrediatur, tum & aquæ diverſa quantitas, & diverſa præcedentium proportio ſit, hac una definitione comprehendi non poſſe, perſpicuum.

Divisionem ſaponum quod ſpectat, hos primo duplices eſſe tenendum: naturales iterum ex triplici naturæ regno triplices, vegetabiles, animales, minerales; adhæc artificiales conſiſtentia diverſos, diſpeſci in ſolidos mediæ conſiſtentix, & fluidos; eodem ingredientibus diſcrepantes in fixos, ſemivolatiles, volatiles dividi; ita ut fixi ex oleo preſſo cum ſale alcalino acri fixo in uſum medicatum plerumque fiant; ſemivolatiles vel ex oleo preſſo, & ſale alcalino volatili, vel ex ſale alcalino fixo, & oleo æthereo; volatiles vero ex oleo æthereo, & ſale alcalino volatili combinentur. In mechanicos vero uſus loco olei etiam ſevum, pingue

do

do balænarum, adhibentur, vix vero in perfectum faponem coguntur; at neque omnia olea etiam id patiuntur: oleum enim lini cum saturato lixivio alcalino nunquam cogitur, *GEOFFROY Acad. de Sciences 1741.* An quia frigore non densatur hocce oleum? ut proponit *IDEM.*

Sapo Venetus autem est olei olivarum pressi cum sale alcalino, ex cineribus plantarum cum calce viva parato, adeo perfecta unio, ut aquæ mixtus abs separatione partium diluatur, aeri expositus non madescat; postrema hæc duo etiam ejusdem criteria sunt. Ex quibus salia alcalina acria, oleo nupta, in aqua soluta, jam tuto applicari corpori posse, quæ non sine erosione ante applicari potuissent sola, oleum iterum horum ope aquæ miscibile reddi, intelligimus. Est vero & id tenendum, oleum salii ita mixtum, aliis oleis non commisceri amplius, nec flagrare igni admotum, licet æquabilissime in spiritu vini rectificato, minus æquabiliter in spiritu vini simplici, aqua pura, impura, vino, solvatur, quibus ultimis menstruis sub floccorum forma fecedit, quod acidum majorem affinitatem cum sale alcalino habeat, quam cum oleo. In 180. libris saponis 50. libras salis alcalini, 115. libras olei olivarum, 15. libras aquæ contineri existimat *GEOFFROY* citante *HALES.* Saponis alicantini uncia duæ cum totidem drachmis, aceto destillato aliquantulum digestæ, 12. drachmas cum 54. granis olei olivarum limpidissimi largiuntur, *GEOFFROY Acad. de Scienc. 1741.* cum acido vitriolico majorem adhuc quantitatem in *Comment. D. HARTLEY misso, IDEM.*

VIRES abstergentes primariæ; in casu assumpti veneni semper utilis aqua saponis veneto medicata; aqua enim licet omnia diluat, enervet, etiam salia solvat, olea non attingit, quod sapo facit: adhæc aqua sola citius præterlabitur, nec adeo detergit, ut saponis divites, quæ tum omnibus viis subministranda. Ob eadem vires, tum incidentes, laudatur in glutinoso spontaneo primarum viarum bili nuptus sapo; in viscerum abdominalium infarctu, obstructione, cum gummi ferulaceis:

laccis: in saburra atrabiliaria acida, aliis morbis acido ortis, ut scorbuto, arthritide, rheumatismo, podagra, maxime vero in coagulato in primis viis lacte, infantum tumido abdomine, ob priores, & acido contrarias egregius, posteriori in casu semper deprædicatus *Illustr.* L. B. van SWIETEN. Forma pillularis commoda, ut grana sex, novem, plus minusve pro morbi indole sumi possint omni trihorio absente febre; periculosum enim ejus usum non esse jam dudum experimentis Anglorum, & *Illustr.* L. B. van SWIETEN notum; infantibus granorum duodecim, viginti pondere, vel aqua simpliciter solutus, vel vitello ovi subactus, & dilutus aqua stillatitia, addito syrupo, prout e re videtur, vel cichorei, vel diacodii, cum lapidibus cancrorum exhibetur feliciter. In calculo potens remedium magna dosi datum uncie semis, unius, duarum de die pondere CAR. ALSTON *dissertation sur la chaux vive*. Convenientius est tamen unciam semis solum de die dare, major enim alvum sollicitat, IDEM. Minime tamen reticendum, plerosque medicamento Dæ. STEPHENS, ut & lixiviiis saponaceis usos, in phthysim, scorbutum, hæmorrhagias, dysenterias pertinacissimas incidisse, HUXHAM *essai sur les fievres*. Utique serum sanguinis & urina horum usu alcalina fiunt, per experimenta Cl. Virorum HARTLEY, & MORAND. Ultimo etiam id tenendum, obesitatis remedium esse per aliquot tempus sumptum drachmæ unius, duarum pondere, saponem, MALCOLM FLEMYNG *A discourse on the nature, causes, and cures of corpulency*, London.

Externus non minus celebris saponis usus in fomentis ad loca arthritide, rheumatismo, podagra vexata, meraca solutione facta in lacte, ad loca inflammata, mammas lacte coagulato induratas, nihil habetur efficacius: In dilutiore decocto vegetabilis appropriati, soluto saponem, pro injectione ulcerum sinuoforum, fistularum mammarum a coagulato lacte, nihil pulchrius. Tum spiritu lumbricorum, vel alio simili, in unguenti speciem solutus sapo, est in rheumaticis doloribus, aliis profundis, articulorum tumoribus, etiam extravasato

Grantz Mat. Med. Vol. III. B lato

fato sanguine, proficiuus; ultimo etiam in tormam sup-
poitorii pro infantibus cogi potest.

Cæterum inter generalia illa antidota, contra ea ma-
la, quæ morfu illata sunt ab animalibus venenatis,
etiam plurimum laudatur suctio, punctio, scarificatio,
Piedra de la serpente lapis, quem in capite serpentum
Indiæ orientalis reperiri non nulli tradunt, artefactum
vero ex cornu cervi leniter usto alii credunt: is ve-
ro vulneri applicatus, bibulus quasi, vulneri adhæret,
sicque mirabiles effectus sese observasse testatur HULT-
STEDT. *Acta Acad. Suec.* Vol. XV.

CLASSIS

CLASSIS PRIMA.
VENENORUM ACRIUM.

EX MINERALIBUS.

COBALTUM *Off. Mineralogorum. Classis Semimetallorum. Cadmia Vitri Cærulei W. Germ. Kobolt. Gallis Cadmie. Anglis Braß-Oar.*

Cobaltum a Cobalis dæmonibus illis, seu metallicis virunculis forte derivatum, græcis cadmia, vaga omnino, & ad alias res significandas etiam translata voce appellatur: semimetallum est pigmentarium, vitra & crystallos in cæruleum colorem commutans. Semimetallum vero esse in *Artis Suecicis* ex his rationibus docuit omnium primus *Celeber. BRANDT.*

1. Quod externa facie metallum referat.
2. Quod pondus habeat metallicum.
3. Quod igne fundatur, fufum, dum refrigeratur, superficiem convexam acquirat, quod distinctivum substantiarum metallicarum criterium.
4. Quod in aqua forti solvatur, & menstruo colorem ex viridi flavescentem communicet; quod sales alcalini hanc solutionem præcipitent, & nigrum illi colorem concilient, dum alcali volatile illam læte rubicundam reddit.

Cæterum in omnibus acidis mineralibus solubile cobaltum est, CADET. *Memoires de Phys. & Mathematiq. T. III. 1760.* Solutum, atramentum sympatheticum largitur.

B 2

gitur.

gitur, IDEM. Arsenico imprægnatum est, quod ab eo abstrahi potest, & forma liquidi fumantis exhiberi, IDEM.

Multis in Europæ locis femimetalli hujus mineræ adinveniuntur; fertiles his sunt Bohemia, Misnia, Anglia & regiones aliæ, atque hæ vaporibus arsenicalibus mineræ sæpe deleteriæ sunt, & ipsum cobaltum vi erodente tanta pollet, ut sæpe nudas fessorum manus, & pedes exulceret, imo & chartam, qua inclusum fuit, erolisse visum, ut vel inde perpicuum omnium animantium generi venenum præsentaneum esse. Puellæ porrigine laboranti cobalti pulverem inperfit mater, at misera post paucas horas rapta est, ex observatione HALLERI. Alios deleterios casus cobalti Acad. N. C. Vol. V. recenset.

Cæterum cobaltorum plurimæ æque distinctissimæ species recensentur mineralogis, ea vero, quæ ad smaltum conficiendum adhibetur, uisatissima, est mineræ cobalti cinerea, granulis minoribus, ut & majoribus, fragilibus, WALLERII, quæ etiam si cum minera arsenicali confundatur, ab ea tamen aliis notis facile distinguitur. Hæc jam si ustulatur, arsenico, quo imprægnata est, avolante, exhibet terram cæruleum colorem largientem, verum cobaltum, quod zapheram, & smaltum constituat.

Zaphera a sapphirino colore dicta, nihil aliud est, quam ustulatum & lævigatum cobaltum, idque purum, aut etiam dupla filicum pulveratorum quantitate commixtum, opè aquæ in lapidem friabilem concretum: hoc utuntur porcellaneis, & aliis vasis pingendis Pictores.

Smalta seu encaustum, verum cobalti productum, vitrum est, cobalto calcinato, cum dupla, vel tripla filicum præparatorum, simili etiam cinerum clavellatorum quantitate, fufum, larga frittæ copia denuo remixtum, fufum, tum lævigatum in tenuissimum pollen, doliis inclusum, pictoribus, lotricibus, figulis inferviens. Habetur adhuc ex cobalto Regulus.

Cæte-

Cæterum non omne cobaltum æque pulchrum encaustum cæruleum largitur: in calcinatione arcanum est. Cobalti vero mineræ ita facile in hanc rem tentantur: funditur in crucibulo cobalti examinandi pars una, adduntur boracis duæ, aut tres, quæ prout vel magis, vel minus eleganter colorantur, criteria de minera adhibita suppeditant.

USUS MEDICUS vix ullus. Smalta in ceratum densivum cæruleum recipitur, non satis intellecto, nec adeo rationali scopo; est enim comminutum vitrum.

ARSENICUM. *Mineralogix* Arsenicum Nativum simplex. Classis Naturalis Semimetallorum. *Germ.* Arsenic. *Gallis* Arsenic. *Anglis* Arsenic.

Arsenicum substantia est semimetallica, fragilis, igne non inflammabilis, sed fusilis, cum rapacitate volatilis, fumo albo, odore terribili alliato manifesta. Notas ejus characteristicas rapax volatilitas, & odor alliaceus constituunt, non albus fumus, siquidem & zincum, & antimonium, & mercurius, eodem modo fumant. Quod reliquas hujus veneni proprietates spectat, scire juvat, in omnibus liquidis solvi, aquosis, acetosis, spirituosis, oleosis, lixiviosis, diversa tamen liquidorum proportione, digestionem, calore; in quindecupla aquæ quantitate tota die ebulliente solvitur, & evaporatione in crystallos flavas, pellucas, irregularis figuræ, concrefcit, in aere in colorem farinosum album commutandas: Omnibus etiam metallis sociatur, varias his mutationes inducens, auro colorem cinereum, argento ex cinereo obscuriorem conciliat, cuprum dealbat, sed simul malleabilitatem illi tollit, stanno fusibilitatem demit, plumbum in vitrum, ferum in nigram massam commutat, BRANDT, *Art. Vps.* In depuratione metallorum nobilium arsenicum formidatur; quæsitum diu remedium contra hostem est, & in ferro inventum in Gallis ad D. GROSS.

Arfenici nativi plurimæ species sunt, quæ omnes nota characteristica cognoscuntur: præcipuas dicam.

RISIGALLUM & SANDARACHA *vel* **REALGAR** *Offic.* Arfenicum nativum purum, sulphure mixtum, rubrum vel flavum, *Mineralogiæ* **WAL.** *Germ.* Raufchgelb. *Gallis* Orpin Rouge. *Anglis* Native Gellow, or Red Arsenic.

Est arfenicum nativum, licet & factitium tale sit: Rubrum sandaracham, flavum risigallum proprie vocandum esse, aliqui contendunt, quod parum interest, modo notetur, arfenicum nativum rubrum, sandaracha dictum, eo venenatum magis esse, quo rubicundius sit, venenatissimum semper flavum seu risigallum: pelucidum in Transylvania adinvenitur.

Mirum sandaracham jam veteribus notam, tam externo, quam interno usu præscriptam. **DIOSCORIDES** posteaquam ad externa multa laudasset, dicit: datur ex mulso purulenta tussientibus, suffitur quoque adversus veterem tussim, raptò per fistulam nidore, vocem expedit cum melle delincta, suspirosis cum resina in catapotio optime datur. **HIPPOCRATES** in uteri suffocatione cum tussi, sandarachæ obuli pondus, id est grana duodecim, sulphuris ignem non experti tantundem, & amygdalas tres vel quatuor repurgatas, commixta, & vino odorato exhibenda præcipit. Realgar utilem etiam proponit **HELMONTIUS** præparationem, prudenter tamen abstinetur ab omnibus,

AURIPIGMENTUM *Off.* Arfenicum Sulphure, & lapide spatofo, & micaceo mineralifatum, minera flavescente *Mineralogiæ* **W.** *Germ.* Operment. *Gallis* Orpin. *Anglis* Orpiment.

Auripigmentum a colore aureo, quem ab eo mutantur pictores, ita dictum, est proprie arfenicum veterum, quo calcinato parabant adeo illis notam sandaracham. Quod proprietates ejus spectat: ægre accendi-

cenditur, accensum flammam dat ex alba cæruleam, quæ abit in fumum crassum, album, allium fœtentem. Hic cultrum superpositum, pulchro spectaculo, albo-luteo, subrubro, colore obducit. Post calcinationem quæ superest materies, arenosa viridis conspicitur.

Nativum insipidum, interne etiam magna dosi animalibus datum innoxium, CELSO ad repurganda ulcera adhiberi; fauces, eo repurgari, vocem sonoram reddi, tussim compefci PLINIO relatum, dum ab ejus usu DIOSCORIDES abstinuit, & huic vim erodentem, urentem, reprimentem, depilatoriam adscripsit; sed licet sandaracham, non auripigmentum, DIOSCORIDEM adhibuisse clarum sit, ancipitem medicinam alii damnant. Fœminam pauca grana ad debellandam terribilissimam, per triginta annos convulsionibus tentatam, *Illustr.* L. B. van SWIETEN.

Ex auripigmento fit atramentum sympatheticum, seu liquor vini probatorius, admixta saturnina, quibus in mortalium perniciem dulcificari solet, prodens; is vero auripigmenti unciis duabus, calcis vivæ uncia una semis, pulverisatis, & vix dimidio quadrante horæ in aliquot unciis aquæ coctis, constituitur WALLERIO, uncia una auripigmenti, unciis duabus calcis, PEYRE *Assemblée publique de la Société Royale des Sciences de Montpellier* 1749. Est etiam idem atramentum sympatheticum aceto lithargyrii detegendum. Cum auripigmento & calce viva medicamentum pilos corporis auferens concinnatur, varia dosi plus, minusve tutum: tutissimum fit, si uncia duodecim calcis vivæ, uncia una auripigmenti, uncia octo amyli sumantur, adjecta aqua pasta fiat applicanda, donec siccescat relinquenda, tum vero illico aqua calida abluatur.

ARSENICUM *Offic.* Classis Præparatorum Semi-metallicorum Cobalti.

Arsenicum in officinis triplex, nullum nisi arte factum, & plerumque ex cobalto sublimatione elicatum; licet

B 4

tamen

tamen & ex farina arsenicali, & aliis arsenici mineris parari possit, habetur. Modum, ut in Hungaria paratur, in *Transact. Philosoph.* Nro. 293. D. KRIEG dedit.

Album est cobalti fuligo, fortissimo igne in massam ponderosam duram, vitream liquata, coloris externe calcis, interne vero vitri, saporis acris, & exedentis. Maximam vim in nitrum habet, ut quidem ex eo tanta facilitate acidum ejiciat, quanta id vitriolicum expellit, MACQUER *Acad. des Sciences* 1746. Acidum ita expulsam aquam fortem constituit cærulei coloris IDEM; caput mortuum vero elutriatum, evaporatum, salem, acido arsenici basi nitri juncto, neutrum, crystallis prismaticis quadrangulis, rectangulis regularibus consistentem, ab arsenico fixato diversum, IDEM, etiam ab ipso hepate arsenicali, facto nitri fixi & arsenici saturato lixivio, discrepantem, IDEM.

Quaquam vero adeo vehementer ab arsenico impetatur nitrum, in salem marinum arsenicum nihil potest CI. POTT, quod huic acidum salis adversum, MACQUER *Acad. des Sciences* 1748. Equidem ablato acido vidæ basi arsenicum nubit, & cum ea salem medium constituit priori similem, IDEM *ibidem*; sed neque cum sale ammoniaco concreditur arsenicum, dum salem ammoniacum nitrosam cito petit, IDEM.

Citrinum una parte sulphuris ad decem cobalti addita, mitificatum, mitius, haud securius, & ad eandem cobalti duabus etiam sulphuris additis partibus rubrum, non ideo tutius. Omne merito damnatur, album tamen ad veneficia frequentissimum, & crudelissimum, omni animanti venenum, quidquid hucusque laboraverint chemici, & fecerint audaces in corium humanum agyrtæ. Loquuntur clades aquæ della *Toffina*, cujus antidotum inventum succus citri, limoniorum. TACHENIUS ad extrema, inspirata arsenicali aura, redactus, vix lacte, oleo, vulnerariis decoctis & esu cymarum brassicæ, & succo aurantiorum servatus est; & nuper omni bihorio decem grana bezoardici minera-

mineralis exhibendo, cum aqua hordei lacte diluta, & oleo olivarum, miserum fervavit de HENNE, *Journal de Medecine, Chirurgie, &c.* T. IX. X. &c. Miites scabiosi decocto arsenici sese abluentes, genitalium sphacelo cum intolerabilibus doloribus, febre, vigiliis, siti obortis pessime luere, DEGNERUS. Arsenicalis pulvis cancro mammae adhibitus, mulierem intra quinque dies crudelissime rapuit, FERNELIUS. De amuletis non minus funestae historiae sunt; ut interno, & externo usu lethale venenum merito, donec & ex hoc medicina inventa sit, habeatur. Remedio sunt: lac, butyrum, succus citri, limoniorum, decoctum radicis sambuci cum lacte factum, addito butyro euphoriston habent, *Acta Hassniensia*. An alcalina certius domant? Posse salutarem reddi internum arsenici sale alcalino domiti usum, *Acad. Mogunt.* T. I. promittit. Si arsenici pars una, aquae partes centum sexaginta octo, salis tartari partes duodecim, misceantur, continua ebullitione, ad dimidia aquae consumptionem coquantur, refrigeratis, evaporata pars aquae addatur cum momento spiritus vini; tum exhiberi medicamentum posse ad guttas triginta adultis, in febribus, nec noxam observari, EADEM asserit. Contraria sunt STOERCKII nostri experimenta.

LAPIS ARMENUS, & LAPIS LAZULI *off.*

Mineralogia. Classis Naturalis Lapidum, Ordo Vitrescibilium. *Germ.* Armenischer Stein und Lasurstein. *Anglis* Lapis Armenus & Lazuli. *Gallis* Pierre Armenienne & Pierre d'Azur.

Non nisi maturitate hi differunt lapides, caeterum similes. Armenus friabilis magis, durior lapis lazuli florum cyani caerulei coloris, aureis argenteisque punctis, & venis exornatus est. Ex Armeno caeruleum montanum, ex altero ultramarinum praeparatur, in usus mechanicos. In pulcherrimis de hoc lapide experimentis ne vestigium cupri, sed pyritis martialis, invenit *Cl. MARGGRAF.* *Script. Chemic. Berol.* 1761.

B 5

VIS

VIS MEDICA, ALEXANDRO TRALLIANO ad imaginationes melancholicas, veratro albo utilior, & securior, AETIO etiam sacro morbo obnoxio, & furiosis laudata, nostri ævi experimentis non confirmata est: an ob cuprum merito suspecta?

EX VEGETABILIBUS.

ACONITUM *Off. Botanicorum. Classis Naturalis Polyantherarum. Germ. Giftkraut. Gallis Aconit. Italis Aconito.*

Omnes hujus generis species suspectæ sunt, nec ipsum aconitum salutiferum B. periculo vacat; non observavit tamen in fele experiment. III. IV. SPROEGEL, circa varia venena in variis animalibus, dum anthoram semel ad drachmas duas, semel ad quatuor daret. Anthoram aconiti antidotum hi volunt, alii negant. Inter cæteras species & aconitum *Lycotonum*, quod foliis peltatis palmatis, & aconitum *Napellus*, quod foliorum laciniis linearibus, superne latioribus, linea exaratis, cognoscitur, præcipue criminantur. Venenis jam DIOSCORIDI napellus accensitus, WEPFERO, MEAD, in brutis, MATHIOLO in hominibus infamis visus est; non desunt tamen etiam *mitioris effectus* exempla, quale in experimento I. SPROEGEL, qualia etiam observavit LINNÆUS, ut inde merito quaerat *Clariss.* Vir, an aconiti vis in septentrione frigore dometur? an forte sola deleteria vis in radice, non foliis, præcipue junioribus, urticæ exemplo? Sed *Cl. SPROEGEL* experimentum primum in radice non semper esse evincit. Tentamina de his, diversis in regionibus, in diversa ætate plantarum reitanda, dum interea merito omnes hæc species suspectæ habentur.

*Super de hoc Melchior de Flammans
in neo a hyoscyamo nova ANA.
experimenta protulit A.
Storck Storck, qui de his
videndum.*

ANACARDIUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Diplofantherarum. *Germ.* Elephantenlaus. *Gallis* Anacarde. *Anglis* Malacca Bean.

Fructus compressus, aviculæ cordis figura, ex occidente allatus, recens liquorem unctuosum nigricantem causticum, præfocantem, exsiccatum nullum continet. Alter priori similis ex oriente allatus, putamen acerimum, nucleo dulci nutriente, fæctum habet. Uterque suspectus est. Ad dementiam ducere RHASES reliquit, quod & alii confirmarunt, ut confectio anacardina merito criminari possit, & confectio stultorum non nullis dicta sit.

ANEMONE *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Polyantherarum. *Germ.* Anemon-Röslein. *Gallis* Anemone. *Anglis* Winde-flower.

Inter omnes, Anemone *Pulsatilla* botanicis dicta, quæ foliis decompositis, pinnatis, flore nutante, limbo recto, cognoscitur, acerrima, quod applicata corpori vesicas excitet, etiam aqua stillatitia vomitum moveat, **TOURNEFORT.** Mitissima est Anemone *Hepatica*, quæ foliis trilobis integerrimis instructa vi adstringente utilis habetur **LINNÆO.**

APIUM RISUS *Off. RANUNCULUS SCELERATUS* *Botanicorum.* Classis Naturalis Polyantherar. *Italis* Apio Riso.

Tota etiam ranunculorum familia admodum suspecta plurimorum experimentis habetur; & quidem Apium *Risus Officinarum*, seu ranunculum foliis inferioribus palmatis, summis digitatis, fructibus oblongis, jam **DIOSCORIDES** multum damnavit, nec deest in *Ephem.* N. C. Decad. III. Anno II. exemplum criminationem **DIOSCORIDIS** abunde confirmans. Tum ranunculus *Flammula*, qui foliis ovato-lanceolatis, petiolatis, caule declinato, cognoscitur, acerrimus, vesicans, mendicis, ut hominum misericordiam in quæsum vertant, adhibitus. Ranunculus *Acris*, qui caule erecto multifloro,

tifloro, folio pentagono, lobis sessilibus, cognoscitur, etiam in vesicatorium vocatus fuit; hoc sanatus arthriticus, quem frustra curassent FABRICIUS, & CAPIVACCIUS teste HALLERO. Est etiam ranunculus *Alpestris* caule aphylo, subunifloro, foliis subrotundis, semitrifidis, acerrimus; arthritidem vesicatorio ex hoc ranunculo facto, curatam habet CONSTANT. *Med. Helv.* & ranunculo nemoroso vesicante brachium respondens dolenti denti, odontalgiam sæpius curatam WOLFF. *Ephem. N. C. Decad. II. Anno I.* Ranunculus *Thora* foliis radicalibus cordato subrotundis, caulibus sessilibus, lanceolatis, integerrimis, omnium venenatissimus.

Affumpto Apio Ritus curationem præscribit DIOSCORIDES, vomitum, aquam mulsam, & lac liberalius epota, tum irrigationem, & perunctionem cum pinguibus.

APOCYNUM *Off. Botanicorum* CYNANCHUM.
Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Hundstodt. *Ital.* Apocino. *Anglis* Dogsbane.

Quæ canes, lupos, vulpes enecat in cibo data planta, Botanicorum cynanchum erectum, caule erecto, divaricato, foliis cordatis, glabris habetur. An id etiam de aliis vel cynanchi, vel apocyni speciebus verum? experimenta defunt. Apocynum medicamentum sursum deorsum movens Ipecacuanhæ simile HARRIS habet.

ARNICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Mutterwurtz Fall-Kraut.

Arnica foliis ovatis, integris, conjugatis, vomitus, cardialgiam cum periculo movet BRESLAVIENSES, etiam valentioribus GMELIN *Fl. Sib.* Saturatius in fufum dolores acerbissimos facit, oleosis vix domandos, ut in se ipso expertus COHAUSEN, pugillo tamen uno, etiam duobus infusa planta, pota potenter extra-

extravasata resolvit OMNIUM experimentis, ut ante aliquot tempus multum inclauerit, & adhuc in febribus cum hæmoptoe, etiam exanthematibus enixe recommendet BRÜCKNER *Select. Med. Francof. T. I.* & in paralyfi multiplici experimento in Nosocomio suo Noster COLLIN.

ARUM *Off. Botanicorum. Classis Naturalis Palmarum Incompletarum. Germ. Aron. Anglis Wake Robbin. Gallis Pied de veau.*

Arum foliis sagittatis, cucullo recto HALL. officinale, recens igneum exurens, majori dosi noxium, etiam lethale. Ab infuso foliorum vomitum cruentum STÆHELINUS: a majori recentis radice dosi cardialgia rapi juvenem Cl. STOERK. Exsiccatum mitius vix periculosum, quandoque effectum. Recens coctione in aqua multum, in aceto in integrum mitescit, ut etiam edule sit, quod jam veteribus exploratum. Radicem ari esculentam esse, imo folia aceto decocta mandi posse, THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES reliquere. An inde nutriti milites Valeriani apud JULIUM CÆSAREM?

VIS MEDICA ad morbos a glutinoso spontaneo princeps, ventriculo, pulmone, mucosis dicata, resolvens incidens, antifebrilis, etiam partibus paralyticis igneo stimulo tam interno quam externo usu utilis. Languidum paralyticum ventriculum restituit sæpe, asthmata desperata sustulit, externe ulcera fordida mundavit, in epithemate etiam arthritidi profuit. Medicamenti recentis in forma pulveris cum aliis præscripti dosis, granorum decem, viginti; exsiccati drachmæ semis, scrupulorum duorum. Convenientissima recentis est forma pillularis, extracto indicato & pulvere ari concinnata. Unciæ semis pondere vinis medicatis additur. Fœcula inutilis est officinis curæ.

Aro veneno acetum medicina est.

AZE.

AZEDERACH *Off.* MELIA *Botanicorum.*
 Classis Naturalis Diplosantherarum.

Melia foliis decompositis MATHIOLO multum criminatur, quod venenatissima stirps sit, cujus foliis interficiantur animalia, fructuum eiu moriantur canes, quos nec aves attingant. Flores aperientes, obstruccionibus utiles in infuso, aut decocto potos, lego in *Encyclopedie*, an satis tuto experimento? fructum pediculos interficere etiam relatum, *ibidem*.

CATAPUTIA Minor *Off. Botanicorum* EUPHORBIA. Classis Naturalis Tricoccarum. *Germ.* Springkörner. *Gallis* Espurge. *Anglis* Garden Spurge.

Quæ hæc femina cataputiæ minoris officinis dicta largitur planta, Euphorbia est inermis. foliis oppositis lanceolatis, umbella universali quadrifida, tetraphylla, reliquis dichotomis. Succo lacteo acerrimo planta violentissime sursum deorsumque movet, non sine periculo corrosionis, & gangrænæ. Eandem vim femina habent, a mulo-medicis sæpe exhibita hydropicis.

○ VIS drastica, caustica. An hæc ita laudatur a C. NORFOLD? *Recueil periodique d'observations &c.* in cancro mammaram irritis aliis efficax in unguento, quod ita paratur: Succo cataputiæ expressus in vase plumbeo soli exponitur, usque dum consistentiam unguenti acquisiverit, ita condensatus cum mercurii dulcis præcipitati & plumbi nigri ana scrupulo uno miscetur, & adusum reconditur. Mercurius dulcis vero obtinetur, si uncia semis mercurii dulcis cum libra una aquæ calcis vivæ miscetur, & per duos dies in quiete servatur, quo factò mercurius in pulverem nigrum præcipitatur, qui ope filtri ab aqua separatus, siccatur. Sed quæ est, quæ adhibetur cataputiæ? Succu condensati miscendi, quæ est dosis?

CATA-

CATAPUTIA Major *Off. Botanicorum* **RICINUS**
 Vulgaris. *Classis Naturalis Tricoccarum. Germ.*
 Purgir-Körner. *Anglis* Mexico Seeds. *Gallis*
 Ricin.

Ricinus vulgaris, qui foliis peltatis, palmatis, serratis, petiolis glanduliferis cognoscitur, officinis hæc semina largitur, quæ cataputiæ majoris semina dicuntur, quod vel ideo magis tenendum, quod etiam ricini majoris semina multis in officinis prostant, cum prioribus non confundenda, quia ex alia planta, Jatropha nempe, foliis cordatis angulatis, desumuntur; utraque tamen admodum ob exurentem acrimoniam, vim inflammantem, suspecta esse debent.

VIS anthelminthica LINNÆO specifica. *Dosis*
 scrupulus semis unus.

CHAMÆLEON Niger *Off. Botanicorum* **ECHYNOPS.** *Classis Naturalis Compositarum. Germ.*
 Schwartz Eberwurtz. *Gallis* Cameleon Noir.
Anglis Black Chameleon.

Echynops floribus fasciculatis, calycibus multifloris, succum inflammantis acrimoniæ habet, **BELLONIUS**, ut male carlinæ viribus accedere perhibeatur, **DALE.** Non est in usu.

CHRISTOPHORIANA *Off. ACTÆA Botanicorum.* *Classis Naturalis Polyantherarum. Germ.*
 Christoph-Kraut. *Gallis* Herbe de St. Christophle.

Actæa baccas nigras multum venenatas fert, etiam antiquitati suspectas, quæ tamen in extractum redactæ ab ignaro pharmacopœo, & sub extracti Hellebori **HIPPOCRATIS** nomine, reposita, duodecim granorum pondere, puellæ præscribuntur abs malo effectu **SAUVAGES** *Acad. des Sciences 1739.* Externe ad scabiem nonnullis habentur utiles.

CLEMA-

CLEMATIS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Polyantherarum. *Germ.* Waltreben. *Gallis* Herbe au geux. *Anglis* Climers.

Inter clematidum plures suspectas species, maxime *vitalba* foliis pinnatis, foliolis cordatis, inæqualiter inciso-ferratis definita, acerrima, & ad inurenda ulcera recepta, **HALL.** etiam podagricis pro vesicatorio applicata **CHESNEAU.**

COCCUM GNIDII *Off. Botanicorum* **THYMELÆA.** Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Klein Kellerhals-Saamen. *Gallis* Garou. *Anglis* Spurge Olive.

Thymelæa floribus spicatis sub foliis ellipticis, modice acuminatis, lævibus, mollibusve **HALLER,** emen hoc officinis largitur, admodum urens, inflammatorium, exulcerans, præfocans, experimento *Illustr.* **L. B. van SWIETEN.** Sunt etiam in hac gente foliæ suspectæ; in *thymelæa* enim floribus inter foliæ acuminata lævia duraque positis, fervor, & venenum idem est **HALLER.** Hujus cortex sub nomine mezerai officinis plerumque exhibetur. Pessimum nostræ plantæ effectum **TRAGUS** vidit, cum magno & diuturno sanitatis detrimento in Dania exhiberi **BUCHWALD,** cruentam alvum facere **DODONÆUS,** reliquere.

USUS in hydropse illæsis visceribus cautus, ad scrupulum semis, unum, **GEOFFROY:** folia in aqua frigida macerata drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, infusum dant æque purgans hydropicum.

COLCHICUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Lilliorum. *Germ.* Zeitlosen. *Gallis* Mort au chien, colchique. *Anglis* Wildfaffron.

Venenata stirps præfocat experimento *Illustris.* **L. B. van SWIETEN.** A radice ad necem purgatus rusticus **LUDOVICI.** Puella ventris torminibus ab assum-

assumpto veneno tertia die rapta, GARIDEL. Ex feminibus mors post horrendos vomitus in duabus puelis, PEYER; etiam gallinis lethale semen, Acad. N. C. Vol. X. Turcæ Colchici floribus in vino infusis ad stupiditatem inebriantur. An est in amuleto WEDELII ex colchico & aliis confecto, laudata virtus?

Legijolesti De hac radice A. Boeck Libellus.

CORIARIA Offic. *Botanicorum*. Classis Naturalis Incompletarum. Germ. Klein Mehlbaum: Gallis Blanche Putain. Anglis Waxfaring Tree.

Coriaria, seu Rhus myrtillifolia Monspeliaca C. B. vim particularem epilepsiam omnibus animalibus inducendi habet, SAUVAGES Acad. des Sciences 1730, ex hoc LINNAEUS citat, negat vero repetito experimento Clariss. MANETTI. Virid. Florentino.

CORONA IMPERIALIS Off. **PETILIIUM** *Botanic.* Classis Naturalis Liliorum. Germ. Kaiser Cron. Gallis Couronne Imperiale.

Petilium foliis caulinis, venenata vi cicutæ par. succo acri, mordace, exulcerante, gangranosum. WEPFERI observatione, & CAMERARII experimento infame habetur.

CYCLAMEN Offic. *Botanic.* Classis Naturalis Oligantherarum. Germ. Schwein-Brod. Gallis Pain de porceau. Anglis Sowbrede.

Cyclamen foliis cordatis, corolla reflexa, ob qualitatem acrem fervidam, quæ affatione ita perit, ut radix esculenta fiat, damnatur; audacioribus in succo purgandi scopo drachmarum duarum, triumve dosi, non satis tuto exhibetur; in usum externum cataplasmaticis, ut etiam emplastri admittitur; vermes destrueri, & scrophulis prodesse inunctum perhibetur.

CUCUMIS ASININUS *Offic.* **MOMORDICA**
Botanic. Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.*
 Efels Kürbs. *Gallis* Concombre sauvage. *Anglis*
 Wild Cucumber.

Momordica absque cirrhis, officinis suam radicem, & extractum, quod Elaterium vocant, largitur. Vis in utroque liquida fundens, carnes liquans, drastica, periculosa, jam veteribus cognita; ut omnia purgantia, si essent valida, vocarent elateria, **EROTIANUS**. Cæterum elaterii parandi rationem **DIOSCORIDES** dedit optimam, idque post bimatum tantum exhibendum contendit. Serupulum, recens sine noxa ab *Illustrif:* L. B. van **SWIETEN** exhibitum, omnino abstulit,

USUS in morbis desperatis prudens, hydropicis illæis visceribus egregius. Elaterii dosis periculosa, est; a minori incipiendum, grano nempe uno, duobus ad quatuor. Scrupuli unius pondus **LINNAEUS** habet, forte errore typographi? Radicis cucumeris afinini dosis major, grano decem, quindecim. Drachmam dimidiam pulveris dum vini Malvatici, vel Hispanici unciis duodecim infunderet, & in tres potiones, tribus diebus mane sumendas, divideret **CAPIVACCIUS**, multos curavit hydropicos.

DRACONTIUM *Offic.* *Botanicorum.* Classis Naturalis Palmarum.

Dracontium scapo brevissimo, petiolo radicato, lacero, foliis tripartitis, laciniis pinnatifidis, **LINN.** Hujus spatha, dum aperitur, foetorem putridissimi cada-veris spargit, olfacientes attonitos, & catalepticos reddit, **IDEM** in *Hort. Cliff.*

ESULA *Offic.* *Botanico.* **TITHYMALUS.** Classis Naturalis Tricoccarum. *Germ.* Teuffelmilch
Gallis Tithymale. *Anglis* Wilde spurge.

Variis in officinis variæ Tithymalorum species in usu sunt: *Holmiæ* adhibetur Tithymalus altissimus, laevis

lævis, foliis sub floribus ternis, cordatis, fructu veru-
rucofo, HALLERI Flensburgi, teste BUCHWALD,
tithymalus foliis ad caulem ovatis, sub floribus binis,
cordatis, obtusissimis, umbellæ radicis paucis, va-
gisque, HALLERI: Alibi tithymalus foliis ad cau-
lem linearibus, obtusis, radicis umbellæ plurimis,
petalis lunatis, HALL: & tithymalus foliis ad cau-
lem cruciatis, lingulatis, sub floribus cordatis, longe
acuminatis, scutis bicornibus obtusis; & hic venena-
tissimus est.

Tota fere gens caustico scatens lacte, purgante vi
infamis, acidis cicuratur, & in hydrope permittitur,
BOERHAAVE. Officinæ radicem esulæ habent, non
nullæ præparant, & siccant, aliæ vix tantam curam
adhibent. Dosis pulveris pro hydropico granorum
decem, viginti quinque; corticis radicis decem, quin-
decim; in infuso drachmæ unius, unius cum semisse,
addito syrupo de spina cervina.

EUPHORBIIUM *Offic. Botanicorum* **TITHYMA-**
LUS. *Classis Naturalis Tricoccarum. Germ.* Eu-
phorbium. *Gallis* Euphorbe. *Anglis* Euphorbium.

Tithymalus aculeatus, nudus, multangularis, acu-
leis geminatis, incisus lac fundit causticum inflammans,
infelici in horto Lugduno-Batavo exemplo. Hæc la-
cryma exsiccata, non minus caustica, granulosa, ca-
vernosa, in aqua, & spiritu vini rectificatissimo solubi-
lis, gummi-resinosa est. Ardentissimum hydragogum
interno non fatis tutum usu, etiam inter errhinna in-
fame.

USUS chirurgis ad cariem ossium in pulvere utilis;
emplastro exceptum euphorbium vesicans est. Oleum
in tumoribus duris nobile, laudatum.

C 2

HELLE-

HELLEBORUS Niger *Offic. Botanicorum*. *Classis Naturalis Polyantherarum Germ.* Schwartze Nieß-wurtz. *Gallis* Veratre Noir. *Anglis* Black Hellebore.

Veterum multa hellebororum laudatio, magna temperata infamia est, etiam nostris temporibus ex medicamento incertitudine accumulata. Testimonia utrinque multum dubia sunt, etiam contraria PAUSANIAE, & GALENI. Utique compulsis omnium authorum locis, quid veterum helleborus, ignoratur, ut huic vel illi ex veteribus adscripta laus non satis certa videatur; accedit, quod etiam eadem hellebori species in diversis regionibus virtute variet: in Gallia adhibita, anglica valentior, BOULDUC *Acad. des Sciences*. Helleborus anglicus vix multum purgat, QUINCY.

Officinis nostris hellebori nigri scapo nudo, bifloro, foliis pedatis, definiti radix, & fibræ receptæ sunt, an purgantes? dubitat LINNAEUS, licet validissimum & vetustissimum purgans alii habeant; sed etiam desperato paralytico, in quo & nervi ob longius jam tempus collapsi exstimulandi, & profunde impacta materies solvenda, extracti valida dosis ab *Illustriss. L. B. van SWIETEN* exhibita, alvum vix sollicitavit; plurimum primo angli æger, singultire dein, vomere, & alvum semel deponere; levatus æger, non restitutus.

VIS alterans, solvens, princeps, emmenagoga chalybe potior, QUINCY, in obstructionibus, mania, melancholia, plurimorum experimento utilis. Dosis expiscanda est, nec forte in omnibus locis eadem: Anglici hellebori grana quindecim, viginti, scopo alterante sudorifero dedit QUINCY, grana quindecim scopo emmenagogo, fibrarum conciliarum hellebori gallici drachmam semis, in lactis uncia una semis ebullientiam, IDEM; in infuso drachmam unam, duas, etiam majorem quantitatem, alii etiam unciam semis in decocto dant, quod egregium ad maniam medicamentum habent:

habent: In morbis apoplecticis, soporosis, aliisque gravibus, a causa frigida dependentibus, vel hellebori decocto, vel extracto cum sale gemmæ, aut colocynthide, feliciter multi utuntur, L.B. van SWIETEN. Externe rusticimajora armenta, transfixa cauda, & inditis hujus radicis fibris, a multis morbis liberant: sed etiam sic purgat, WALAEUS.

Examen chemicum BOULDUC docuit, resinofam partem exiguam valentissimam, gummosam abundantiore purgantem quidem, tamen mitiorem: Extractum spiritu vini solo factum suspectum esse debere, aquosum malignum non esse ad scrupulum, & ultra exhibendum, quod & alii confirmant. Aqua stillatitia erat acris, BOULDUC, spirituosa ad unum cochlear alvum duxit, HALLER, ad octo juvenem efficacissime purgavit, BORRICHIVS. Virtus hellebori nigri omnium felicissime obtinetur, si grossus ejus pulvis cum sale tartari teratur, trita in aere reliquantur, ut deliquescent, QUINCY. Tenue vinum in menstruum additum helleboro, pulchrum solvens est, IDEM.

Varia variis in officinis hellebori nigri præparata habentur: Nostræ solum *extractum* aquosum possident, per se adhibendum dosi granorum duodecim, viginti, stimuli loco aliis addendum, dosi gran: quinque, decem

HELLEBORUS Albus *Offic. Botanicorum* VERATRUM. *Classis Naturalis Liliorum. Germ.* Weiße Nieswurtz. *Gallis* Hellebore blanc, *Anglis* White Hellebor.

Veratrum caule ramofo, est helleborus albus officinarum, distinctissimus a priori, ut, cur confundi, & eodem nomine insigniri potuerit, mirandum sit. Malignus est, & ex communi consensu noxius. Dum contunderetur helleborus albus, adstantes purgati sunt, BOYLE: Regius princeps a scrupulo hellebori albi assumpto intra trihorium convulsus periit, HELMONT: a scrupulo convulsiones motæ, *Ephem. Acad. N. C.*

C 3

canis

canis eadem dosi ad ultima deductus, WEPFERUS: ab hoc multi strangulati, FALLOPIUS: Etiam in discrimen ab admodum exigua dosi deductus in audaci experimento ipse GESNERUS: Multos tamen in pratis plantam sine noxa comedere HALLERUS vidit.

Chemia Helleborum abs aqua destillans, spiritum acerrimum, sublimati corrosivi solutionem coagulantem, producit, BOULDUK. *Acad. des Sciences*. Tinctura spiritu vini facta, veneno noxia magis, HERISANT. *Acad. des Sciences*.

USUS in epilepsia, mania, rarus, quod non satis tutus: sed aceto cicuratur, & revocandum ad officinas est oxymel Helleboratum GESNERI.

HERMODACTYLUS *Off. Botanicorum* IRIS.
Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Hermodactylen. *Anglis* Hermodactyles.

Iris corollis imberbibus, foliis tetragonis L. an noxia dicta, quod primis botanicis colchici species habetur? omnino videtur, nam veneni nullum existat exemplum. Recens bulbus, & vomitum, & alvum movet, adultior magis alterans est.

VIS ad referenda obstructa in vasis minimis celebris, in rheumatismo, amaurosi, conveniens laudatur. Etiam inest purgans: datur pulvis drachmæ femis, unius pondere. Dum infunditur, uncia femis præscribitur. Arcanum ad morbos articulares hermodactylorum pulverem ab omni tempore multi habuere. Nuper adhuc cum aliis ut securum remedium, quo dolores arthritici levarentur, & sedarentur, præscriptum legimus in *Comment. Societ. Scient. Harlemensis* P. II. hoc modo: ꝑ. Polypodii, Hermodactyli. Rad. Bardanæ Saraparill. ana uncias quatuor: Rasuræ ligni sancti uncias duas. His concisis mensuræ novem aquæ, tres vini albi, super affundantur, stent in digestionem integra nocte, dein tribus horis leniter ebulliant, refrigeratum liqui-

liquidum per incerniculum crinitum, densum, filtretur, residuis fæcibus de novo super affundantur aquæ mensuræ sex, vini duæ, ebulliant ad tertix partis remanentiam, decantetur liquor, priori affundatur, sumatur pro potu ordinario.

HIPPOMANE L. Classis Naturalis ignota adhuc.

Hippomane foliis ovatis, serratis, venenata dat poema, quorum venenum folia Ricinoidis Americanæ folio multifido T. domant, SENACO teste.

HYACINTHUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Lilliorum. *Germ.* Mertzblume. *Gallis* Hyacinthe, *Anglis* Harebell.

Ex fabula magis, quam observatione, noxius dicitur multis; tamen inter hæc hujus ordinis radices venenatas, hyacinthi *Narcissi Coronæ Imperialis* LINNÆUS numerat, & tulipæ, & Lillii ab omni suspicione absolvit, quod Tulipæ radix in Italiæ quibusdam locis, edulis, lillii martagonis in Sibiria in quotidianum alimentum cedat.

NIGELLA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Polyantherarum. *Germ.* Schwartz-Coriander. *Gallis* Barbue. *Anglis* Nigella.

Nigella petalis subtricuspidatis, foliis subpilosis cognoscenda, nonnullis suspecta habetur, licet luculenta desiderentur testimonia. Semina aromatica acria sunt, oleo, quod exprimi posset, plena, TOURNEFORT. Expressum oleum nardinum per errorem multi vocant.

USUS internus vix confirmatus: an devoratum sesqui drachmæ pondere semen per aliquot dies, rabiem caninam tollit? sternutatorium acre est L. B. van SWIETEN.

OLEANDER *Off. Botanicorum NERIUM.*
 Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Oleander. *Anglis* Oleandre Rose Tree. *Italis* Leandro.

Nerium foliis lanceolatis ternis, repetitis etiam experimentis venenatum deprehensum est. Narcoticum, carum inducens, LINNÆUS *Vires Plant.* Una tamen species antidysenterica EIDEM audit. Oleander venenum alit, GODFREY *a Treasure of discoveries.*

RANUNCULUS. vide p. 27.

SCAMMONEUM vide Classem purgantium. P. II. p. 147.

TAGETES *Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Sammetblum. *Gallis* Oeillet d'inde. *Anglis* Africane Marigolt.

Tagetes caule subdiviso diffuso, aliis flos Africanus, ut etiam Tunetanus dicta, odorem gravem, caput tentantem spargens, experimento DODONÆI multum intamis habita: sed etiam experimentum repetens LEMERY criminari plantam non potuit, quam ultimo anodynam esse LINNÆUS pronunciauit.

THAPSIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Tapfia. *Italis* Tapfia. *Anglis* Deadly Carrots.

Thapsia foetida, foliis multifidis, basi angustatis, cognoscenda, radicem officinis concedit, periculosum purgans. Salmanticenses vetulas menstruorum promovendorum causa cum periculo sursum, & deorsum moveri, CLUSIUS. In terra Attica pecudes incolas eam non tangere, peregrinas vero depascentes vel alvo soluta liberari, vel interire, jam THEOPHRASTUS edixit.

USUS in medicina externus olim multus, frequenti NERONIS experimento clarus, dum nocturnis grassationibus converberatam faciem cum Thapsia, thure,
 &

& cera illiniret, ut sequenti die contra famam cutem sinceram circumferret, **PLINIUS**. Sugillata delere, in profundo latentia evocare, veteres omnes perhibent.

TIGLIÆ, seu **TILLI GRANA** *Off. Botanico-*
rum **CROTON**. Classis Naturalis Tricoccarum.

Croton foliis ovatis, glabris, acuminatis, ferratis, caule arboreo, fert grana, cum periculo sursum deorsumve moventia, admodum suspecta, caustica, mulomedicis hinc inde frequentia: ad ténias cum effectu tamen usus **COHAUSEN**, dosi granor. duor. trium.

TOXICODENDRON TOUR. RHUS LINN.
Classis Natur. Fructiflorarum.

Rhus radicans triphyllum, glabrum, inter alias species **JOSEPHO MONTIO** in *Bonomiensis scientiarum & artium Instituti Tomo III.* quod ne auctori quidem optimo parceret, infame merito declaratum fuit. Mirum venenum planta habet; rudiis contrectata, affricata corporis parti, pustulas nigras cum inflammatione, pruritu excitat, brevi per totum corpus diffusas; lac magis venenatum est, lædit & ipse halitus: remedium malo nondum inventum; nata in pustulis & maculis suppuratio auxilio fuit: ad dolores leniendos decocto foliorum malvæ cum sambuci extremitatibus utiliter usus **MONTIUS**. An decocta planta minus venenata? panis hac decoctione saturatus, felibus, gallinis, exhibitus innocuus, **IDEM**. Est adhuc in hoc genere venenatum *Rhus Vernix* fructu rhomboide, ipsa etiam, quæ ex inciso cortice exstillans crystallina lactea lacryma aeris contactu consistit nigra, vernix; tum *Rhus Toxicodendron* proprie dictum **LINNÆO**.

C 5

CLAS-

CLASSIS SECUNDA
 VENENORUM STUPEFACIENTIUM.

BELLADONNA *Off.* ATROPA *Botanicorum*
 Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Doll-
 kraut. *Ital.* Bella donna. *Gallis* Morelle Ma-
 rine. *Anglis* Dwale.

Atropa caule herbaceo, foliis ovatis, integris, sola-
 num furiosum maniacum etiam dictum est. Radicis
 minor dosis species vanas, duplicata mentis alienatio-
 nes, quadruplicata mortem adfert, DIOSCORIDES.
 A folii recentis particula oculo apposita, pupillæ re-
 laxatio, RAJUS, cæcitas, WEPFER. Baccæ ve-
 ro primum maniacæ, dein lethales, & quidem præter
 experimenta MATHIOLI, LOBELII, adolescentulum
 unum mortuum ex esu duarum, triumve baccarum
 BODÆUS a STAPEL habet; chirurgus medico, ne co-
 mederet monenti, illudens, a tribus, quatuorve baccis
 comestis interiit. L. B. van SWIETEN. Lethalis
 baccarum alter effectus SCHUSTERO *Actis Phys. Med.*
Acad. N. C. Vol. VI. descriptus est. Salus in vomitu,
 & aceto. Et hæc quidem hujus plantæ infamia est.

Verum etiam in laudem illius nonnulla dici possunt:
 opposita est dirissimo cancro, & in eo malo specifica
 dicta, ALBERTI, quanquam non semper aut innoxio
 aut felici eventu, HEISTERUS, HALLERUS; Et
 licet in lectione inaugurali ephemeridem persanati car-
 cinomatis ope Belladonnæ sistat LAMBERGEN, id
 non obvenit sine terrificis symptomatibus, ut dein non
 amplius remedio insisteret. Ultimo probavit novis ex-
 perimentis ejus vim GATAKER, & peculiari adver-
 sus cancrum virtute valere negavit, *Observations on*
 the

the internal use of the solanum or Nicht-Sbade 1757. Est tamen ubi etiam nuperrimis in experimentis bene cessit, VANDENBLOCK *Journal de Medecine, Chirurgie &c.* T. XIV. 1761. & eo in casu utilis deprehenderetur, ubi cicutæ vis nulla esset, ut demum judiciose concludat Cl. Vir, nullum specificum universaliter tale esse: cicutam ubi in cancro putredo, gangræna adesset, belladonnæ præferendam: belladonnam contra, ubi acrimonia corrodens adesset, etiam fungosa caro excresceret, cicutæ anteponebam: Belladonnam subjectis sensilibus, delicatulis, hysteris, hypochondriacis, sanguineis, biliosis, terrificæ inducere symptomata, vertiginem, caliginem, aliarum evacuationum suppressionem, his vero pituitosos, melancholicos immunes esse, omnes oris faucium siccitate torqueri. Dosis grani unius, duorum: infunditur hæc in vasculo theato aqua pleno; primis diebus jejuno stomacho vasculum tantum unum sumitur, dein si e re videatur duo, tria. Majori etiam pondere datum medicamentum hocce fuit. Moniali cancrose a D. COLLIGNON ad drachmam de die in infuso *Journal. c. T. XIV.* observat. I. Cl. MARTEAU vero ita præparatum exhibuit:

ʒj. Belladonnæ uncias quatuor, menthæ crispæ uncias duas, croci orientalis drachmas duas, minutissime concisa inde in matratium capacissimum, superaffunde spiritus vini libras duas, & spiritus volatilis cornu cervi sine calce elicit unciam semissem, rite obturato pellicula ovina aut vitulina matratio, eandem pelliculam acu perfora, digere per quatuor dies balneo mariæ viginti quatuor gradibus ad thermometer REAUMURII calido, cola, fortiter exprime, expressum liquorem pondera, quantumque e duabus libris desiderabitur, tantumdem spiritus vini expressis herbis superaffunde, cola denuo, fortiter exprime, utramque colaturam misce, gossypio filtra, vase rite cooperto. Tinctura datur in infuso theiformi botris mexicanæ, vel alterius plantæ cordialis ad guttas octo, quæ grano uni æquivalent, sic sensim dosis augetur: ad grana undecim de die subministrata est ab auctore, igitur data ad guttas octuaginta octo abs incommodo.

Cæte.

Cæterum jam olim baccarum succum in syrupum coctum GESNERUS dysentericis exhibuit, & infusum vinosum *Ephem. N. C.* Nonnulli infusis in spiritu frumenti baccis asthma curant. Innocuas in cuniculi ventriculum intrusas baccas, & in venas injectum succum, aqua dilutum, non intamem *Clariss. MANETTI Horto Florentino testatur.*

CASSAVA Amara, vel MANDIHOCA *Off. Botanicorum* JATROPHA.

Radice sculentæ succus venenatus experimentis HERBERT, qui dissertationem inauguralem de ea scripsit; planta nostris terris ignota, ut & venenum.

CICUTA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Schirling. *Gallis* Cigue. *Anglis* Hemlock, or Common Hemlock.

Cicuta maculata. Cicuta caule maculato, seminibus subovatis striatis. Hujus plantæ confusæ admodum apud observatores descriptiones, scrupulum non exiguum ratione effectuum observatorum injiciunt: jam enim hi medicamentum criminari, illi non adeo suspicere, alii omni scelere absolvere, ut ultimo plerasque de cicuta historias incertæ plantæ esse post TREWIUM pronunciarit HALLERUS. Sed ea dicamus, quæ propiora causæ sunt.

An omnibus in officinis adhibitæ cicutæ eadem? an officinales omnes venenatæ? quod non examinatum, licet causam dijudicare potuisset exploratum. Cicutæ in omnibus officinis adhibitæ eadem non sunt. In Anglia cicuta *major* in usu est, DALE, eadem in Germania habetur. *Cl. VOGEL Mater. Med. aquaticam* GESNERI officinalem facit, an non ex LINNÆO scripsit? dum cicutam *maculatam* (quam ex LINNÆO conium vocat) non cicutam *aquaticam* GESNERI, inter plantas officinales Germaniæ recenset BLAKWELL. T. 451. Sed etiam cicuta *major* seu *maculata* adhibetur in Gallis, GEOFFROY, & in Austria: cicuta vero *aqua-*

ua

vica GESNERI seu *virosa* LINNÆI, umbellis folio oppositis, petiolis marginatis, in Sueciæ officinas recepta est, LINNÆUS. Adhæc *cicuta* minor petroselino similis C. B. ut & *cicutaria aquatica* quorundam I. B. effectuum *cicutæ* multam partem tulere; prior tamen *Ethusa cynapium* est Botanicorum, & alterius generis planta, posterior *Phellandrium aquaticum* ab his duabus distinctum, & hodie etiam in nostris officinis ex *Charophyllo temulo* Botanicorum, quod caulem maculatum, ut *cicuta* major, habeat, extractum parari & pro extracto *cicutæ* veræ divendi, certus novi, ut vel inde uni eidemque plantæ diversarum effectus adscriptos fuisse pateat. Neque tamen id vel adeo mirabile videri potest, cum etiam hodie Botanici *cicutam maculatam* cum *aquatica* GESNERI confundant, quod in Flora Carniolæ factum: ubi character *cicutæ* HALLE-RI, seu conii LINNÆI, adscribitur SIO. V. HALLE-RI, seu *cicutæ* LINNÆI. Quæ res vel ideo maxime notari meretur, quod sic graviter in salutem proximi, si unam alteri substituerent, peccare & medicus, & Pharmacopœus possent.

Quod secundum spectat, venenatas omnes non esse, non solum mites, sed etiam salutare de *cicutis* historiarum confirmant. Scrupulum unum, etiam drachmam semis radice *cicutæ* in pulvere, vel infusum drachma una etiam duabus factum, olim ad scirrhus viscerum RENEALMUS propinavit: Drachmæ unius assumptæ dosi in iisdem morbis curationem absolvi vidit ETMULLERUS. Repetito experimento certus unciam mediam dedit PETIVERIUS, & HENLEY integras quatuor uncias devoravit abs noxa *Transact. Philosoph.* sunt adhuc alia hujus rei exempla, ut a crimine *cicutam* majorem vere absolveret C. MILLER in *Botanico officinali anglico*, Lond. 1722.

An radix solum venenata? confirmat casus HEE in *Act. Physico Med. Acad. N. C. Vol. X.* Etiam proprio experimento Clariss. STOERCK. Sed an etiam vernali tempore magis anceps pharmacum? dubitari posset.

Am

An inde excitati, cicutæ vim aduersus elephantiam RATHLAW, aduersus scirrhus & caneros STOERCK noſter, nouiſſime probarunt? Equidem poſterioris fide digniſſimæ obſervationes, & factæ curæ aliis hodie abunde regionibus confirmatæ, aureis libellis de virtute cicutæ exſtant, quibus neminem carere poſſe putem. Summatim vero utilem eſſe; cicutam vulgarem induratis malis, ſcirrhoſis, ſcrophuloſis, quæ vel reſolvit, vel ad benignam ſuppurationem redigit, cancro limites ponere, etiam acre cancroſum emendare, & ichorem in bonum pus convertere, etiam ſanare fiſtulas, & ſinus, ut & alia ulcera claudere, conſolidare; cataractas incipientes ſolvere, earum progreſſus impedire, matratia ſicca planta ſarcta aquæ, vel lacti incocta, peſſimæ gangrænæ progreſſum inhibere, corruptum etiam a ſano ſeparare, ſimilia fomenta dolores podagricos non ſolum, ſed & podagricos tophos diſpellere, rheumatifimum, arthritidem curare, obſervavit. Præſcriptionis pilularum hic modus. ꝑ. Herbæ recentis cicutæ quantum vis, exprimatur ſuccus, iſque recens leniſſimo igne in vaſe terreo ſæpius agitando, ne amburatur, coquatur ad ſpiffi extracti conſiſtentiam, hoc extractum ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur, ut ſiant pilulæ granorum duorum. A minima doſi incipiendum ex prudentia ſuadet *Clariff.* Vir; mane, & veſperi pilulam unam, ſenſim aſcendendo, obſervato effectu, etiam ad drachmam unam, vel unam ſemis de die dedit. Hodie ad unciam ſemis multi vorant: ſuperbibitur inſuſum thee, vel aliud medicatum: poteſt etiam pulvis radicis cicutæ, ſ. q. mucilaginis gummi tragaganthæ in pilulas redigi, ſed efficaciſſimum priori medicamentum, cautius dandum pronunciauit. Adhæc grana duodecim, viginti, extracti, aquæ ſtillatiæ unc. ſex, duodecim, diluta, forma mixturæ propinari poſſunt, ipſa etiam cicutæ inſuſio meraca in ſinus, fiſtulas, injici.

Reliquum eſt, ut in laudem tanti inventi, quale Vienna nullum novit, candidiſſimo Amico id dicamus, quod olim BOYLE. „I. Eſteem the diſcovering and
„divul-

„ divulging useful things in physic, and the recommen-
 „ ding good remedies, among the most extensive acts
 „ of charity, whereby a man becomes really more
 „ serviceable to the World, than by building an ho-
 „ spital. „ Quodsi & Tua hæc, erga proximum chari-
 „ tas livido petatur dente, an non nolcis id HESIODI.

Καὶ κεραιμὸς κεραιμὴ κοτῆσι, καὶ ἄϊδος, ἀϊδῶ
 καὶ πτωχὸς, πτωχῶ.

CICUTA Aquatica GESNERI. CICUTA L.
 SIUM HAL. Classis Naturalis Umbelliferarum.

Cicuta hæc *virosa* umbellis folio oppositis, petiolis marginatis, obtusis LINNAEO, pinnis laciniatis, pinnulis trifidis, nervo non folioso, HALLERO distinguenda, unanimibus fere omnium experimentis infamis, integro WEPFERO descripta libro est. Non est ænanthe cicutæ facie, succo viroso, crocante, ut ex MEADIO forte QUINCY, cui vires nostræ ascribit. Neque etiam observationes Acad. Reg. Paris. a D. JAUGON de funesta ex esu cicutaræ trium militum morte, de nostra hac planta esse videntur; essetne de ænanthe *fistulosa*? quæ foliis caulinis fistulosis, teretibus cognoscitur. A cicuta aquatica GESNERI pecudum luem Tornoæ LINNÆUS vidit: Et ex succo e foliis, & floribus expresso, in cuniculo ad semiunciam, & cane ad unciam dato, nullum effectum SPROEGEL. *Exper. 8. 9.* E radice vero succo vomitus, & tremores, non mortem, *Exp. X.* & e pulvere radice salivæ viscidæ effluvium sequenti die in eodem cane. *IDEM Exp. XI.*

CICUTARIA Palustris Tenuifolia B. PHELLANDRIUM *Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Cow-weed or Wild Cicely.

Phellandrium foliis ad angulos ramosis definitum, multum habitu, non infamia cicutis affine, medicatum plurimis habetur, scirrhis, canceris, etiam gangrænae utile

utile, BOERHAAVE, morbis malignis etiam KRAMMERO Patri opponitur. Seminum interne exhibendorum in abscessibus, ulceribus, dosim drachmam unam facit HEISTERI Filius *Acad. N. C. Vol. V.* quæ in initio nimia est. Quod phellandrium equis lethale & paraplegiam causet, LINNAEI est in *ittu West. 46.* testimonium; id bobus exquisitum pabulum *Ibidem* censetur. Tamen etiam hujus extractum pro extracto cicutæ nostrarum officinarum datum, hominibus nec obfuit, nec profuit, *the London cronicle for Juin 1761.*

CICUTARIA Pannonica CLUSII vide T. i. p. 28.

DATURA *Offic. STRAMONIUM Botanicorum.*
Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Stechapfel *Gallis* Datura, pomme epineuse. *Anglis* Thornapple.

Stramonium fructu erecto, calyce pentagono cognitum, sua officinis femina, ob vim caput tentantem infamia, largitur. Minima horum dosis inebriat, aliquantulum mediocris memoriam tollit, & insaniam inducit, major convulsionem, sudorem frigidum, mortem infert. Funesto errore sæpe pro nigella divenditur, BRESLAVIENSES, & ita datum ad drachmam unam pharmacon fœminam occidisse, ex HALLERO SPROEGEL excitat. Poma in lacte cocta etiam vertiginem, aphoniam, cum sensuum abolitione, delirio feroci, & aliis pessimis symptomatibus inducere, *Essays and observations before a society of Edimburgh Vol. II* Unciam semis seminum fere abs noxa devoravit canis, SPROEGEL *exp. XIII*; ne ideo minus suspecta femina sunt. Veneno medicina acetum.

DORONICUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Gemsenwurtz, *Gallis* Doronic. *Anglis* Leopard's bane.

Doronicum foliis cordatis, obtusis, radicalibus petiolatis, caulinis amplexicaulibus, hodie vix in usu

usu est, licet adhuc in Anglia frequenter ad ciendos menses in cerevisia, aut vino propinetur, BLAIR, etiam in nostris alpbibus colicæ adhibeatur. Vanillium illum rumorem, GESNERUM hac planta ereptum, masculæ refutavit HALLERUS. Sed quod suspectum tamen LINNAEUS dixerit, repetenda experimenta sunt.

DULCAMARA *Offic. SOLANUM Botanicorum.*
 Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Steigender Nacht Schatten. *Gallis* Douce amere. *Anglis* Bitter-Sweet.

Solanum foliis aliis trifidis, aliis simplicibus, lignosum, scandens, reliquis solanis mitius, magis saponaceum, mundificans, diureticum. Innocuum medicamentum pronuntiavit HALLERUS, quod multum deprædicavit in phthisi, ubi nondum adesset humorum colliquatio, BOERHAAVE, etiam in contusione IDEM, & in lue venerea LINNAEUS, qui & stipitum dulcamaræ dosim facit uncie unius, duarum. Adhæc in arthritide BUCHWALD laudavit, & decoctum ex herba paratum in arthritide vaga multum præstare, constantem experientiam esse, HAMNERIN de viribus medicis plantarum indigenarum asseruit.

HYOSCIAMUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Dollkraut. *Anglis* Henbane. *Gallis* de la Hanebane.

Hyosciami foliis amplexicaulibus radicem, herbam, & semina officinæ habent, & veterum, & recentiorum experimentis stupefacientia. De radicibus comestis tragicam admodum narrat historiam WEPFERUS, hydrophobiam lethalem vidit, BARRERE. A foliorum manipulo semis enemati incocto, injecto, placidus vir furere, & delirare cœpit. ETMULLER. A solo vapore temulenti facti, BOERHAAVE & amicus, dum emplastrum pararent. A feminibus comestis delipientiam MATHIOLUS, vertiginem, deliria, somnura

Grantz Mat. Med. Vol. III. D

somnum profundum **STEDMANN**. *Philosoph. Transact.* visus obfuscationem, memoriæ eclipsin **L. B. van SWIETEN** proprio experimento: præsentem memoriã cum convulsionibus, *Essays and observations before a Society in Edinburgh* Vol. II. observarunt. Tum ab hyosciami nigri semine in quatuor pueris, sitis, vertigo, obscuratio visus, delirium furiosum cum profundo somno, **SLOANE** *ibidem* T. III. A fumo seminum combustorum mentis alienatio cum furore, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala *Ephem. N. C. visa*. Salus in vomitu. Tamen ex succo foliorum ad unciam integram cani dato, nulla perturbatio. **CL. SPROEGEL** experimento XII.

USUS internus non cognita salutari dosi suspectus, nec etiam externus tutus. Seminum vapor in dentem cariosum admissus, tum Actorum Hassniensium, tum aliorum testimonio noxius. Oleum pressum congeneribus efficacius, **LUDOVICI**, externo innocuum usu.

LOLIUM *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Lulch. *Gallis* Zizanie. *Anglis* Darnel. *Italis* Loglio.

Lolium spica aristata, temulentum cognominatum est, ob dolores capitis, & temulentiam, quæ causat. A lolio temulentia, & ulcera jam **GALENO** memorantur. Somnum, temulentiam, vertiginem ab eo **CAMERARIUS** observavit. Lolium cerevisiam temulentam reddit, **LINNÆUS**: hæc vis in pane, qui in annonæ caritate inde efficitur, perit, **IDEM**; non est venenata, **IDEM**.

LAUROCERASUS *Off. PADUS Botanicorum*. Classis Naturalis Calyciflorarum. *Gallis* Laurier-cerise. *Anglis* Laurocerasus.

Padi foliis sempervirentibus, lanceolato-ovatis, aqua stillatitia per plurima experimenta lethalis, **BROWNE LANGRISCH** integro tractatu *a Course of experiments*

periments with the *Lauro-cerasus* in order To investigate its effects on animal bodies. Similia etiam experimenta habet DU HAMEL. *Traité des arbres* T. I. Ex quibus omnibus concludere ambo Clarissimi Viri, semper in nervos venenum agere. Bolus, acetum, auxilio non sunt: in lacte salus *Philosoph. Transact.* Nro. 418. in quo gratissima & salubria incocta folia, L. B. van SWIETEN, etiam contra phthiim laudata, LINNÆUS.

NUX VOMICA *Off. Strychnos Botanicorum.* Classis Naturalis . . . *Germ.* Krähenaugen. *Gallis* Noix Vomique. *Anglis* Vomick Nuts.

Strychnos foliis ovatis, caule inermi, fructus, certissimum animalibus, canibus, felibus, glyribus venenum, aliis ut & homini dicitur innoxium: tamen a granis quindecim interemptam puellam FR. HOFFMANNUS habet; etiam temulentiam, & vomitum ab electuario de ovo, quo recipitur, SORBAIT. Sed jam ante hos deleterium observavit fructum MATHIOLUS. Contra hydrophobiam aliqui laudant cum amygdalis amaris, sed dosim, & utendi modum non addunt.

ÖENANTHE *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Hemlock - dropwort. *Gallis* Cigüe filipendule.

Eti tota hæc familia suspecta sit, deleteria tamen maxime observata est cenanthe foliis omnibus multifidis, obtusis, subæqualibus, tum illa cicutæ facie, succo viroso crocante distinguenda. Solo gustu mors hominibus, BOERHAAVE, STALPART van der WIEL. Contrita calido die inter digitos folia, naribus supposita vertiginem inducunt, L. B. van SWIETEN. In acetariis affumentes vix evasere, LOBELIUS. Ex octo juvenibus triginta annorum hanc edentibus, quinque cum motibus epilepticis mortui, alii misere affecti, vix servati sunt, *Transact. Philosoph.* Nro. 238. item numero 480. alia fata habentur: Eximius chalcophus

graphus EHRET, dum plantam in ære incideret, vertiginem passus, *Ibidem*. tum plures alios hac planta raptos, alios in summum discrimen deductos, BLAIRS *Miscellaneous observations London 1718.* in quo libro etiam aliarum plurimarum plantarum infamia dicitur: & recentissime ex triginta septem militibus, radice pastis, unum solum desiderari vidit ROCHARD. *Journal de Medecine, Chirurgie &c. Tom. IX. & X.*

POMA AMORIS *Off. Botanicorum*: SOLANUM.

Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Lieb-äpfel. *Gallis* Pommes d'amour. *Anglis* Love apples.

Solanum caule inermi, herbaceo, foliis pinnatis, incisis, cum tota gente suspectum, Italis sale, pipere, oleo conditum esitatur; comeditur etiam coctum, BAUHINUS, liberalius vero ingurgitatum periculo non vacat, IDEM. Aphoniam, apoplexiam, induxisse in observatis est. Nonnulli ad epiphoram, erysipelas, ignem sacrum, externe laudant.

SOLANUM *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Oligantherarum. *Germ.* Nachtschatten. *Gallis* Morelle. *Anglis* Night - Schade.

Solanum foliis angulosis, undulatis, caule lævi, pro atriplice in cibum sumptum, venenatum edidit effectum, *Comm. lit. Nor.* Etiam a baccis gallinas periisse, & convulsos pueros fuisse, monet BOERHAAVE. Cæterum tamen externo usu mite, inflammationi, paronychiæ, erysipelati, cancro, cataplasmatibus forma admovetur; solano furioso interno usu præferendum, dosi prima grani unius in uncia una aquæ ferventis, post duas tres dies repetenda, & solum ad grana quinque, sex, augenda, GATAKER *l. c.* tunc illico desistendum, ni vel perspirationem, vel urinam, aut alvum medicamentum moveat: tali methodo hæmiplegia curata fuit, & quod urinam movet, etiam hydrops.

VENE-

**VENENUM LAMASCENSE, & TICU-
NASCENSE.** Coctione extractum ex plantis, ab
incolis Americanis ad inficienda tela adhibetur. Inge-
niosissimus mortalium, de la CONDAMINE, in itinere
suo Americano primam hujus mentionem fecit, dein
experimenta satis periculosa instituit Cl. HERIS-
SANT. Necat omnia quadrupedia, aves, carpciones,
muscas; saluti saccharum, sal marinum, esse dicuntur:
tamen saccharum fefellit in experimento *Transact. Phi-
losoph.* Nro. 482. Sed esum animalium hoc veneno
necatorum innocuum, de la CONDAMINE, L. B. var
SWIETEN testantur.

D 3

CLAS-

CLASSIS TERTIA.
VENENORUM FOSSILIIUM ACIDORUM.

Acida mineralia omnium cognitorum acidorum potentissima, & gravissima, concentrata, venena sunt caustica, cum corrosione, destructione partium viventium cito gangrænosa; quod quidem, quia multiplici hinc inde observatione innotuit, non probabo: Nec id inquiram an a gravitate horum specifica, eorumque rigiditate is absolute pendeat effectus, id vero tantum, quod jam sæpius dictum, & retinendum, in medium adferam: tres acidorum mineralium diversas species esse, acidum nempe vitrioli, acidum nitri, acidum salis: horum potentissimum vitrioli, quod data uncia una proprii spiritus drachmas quinque grana tria acidi largitur; secundo loco acidum nitri, quod simili dosi spiritus nitri, drachmas duas, grana viginti acidi; tertio salis, quod drachmam unam grana tredecim concedit, ut experimenta docuere **HOMBERGIUM. Acad. des Sciences 1700.** Veniunt igitur in censum hujus classis

VITRIOLORUM *Acida. Spiritus & Oleum.*

Quæ ex vitriolo ad flavedinem calcinato, destillatione vel descensoria, vel laterali obtinentur: Et quidem spiritus nihil aliud est, quam acidum vitrioli majori quantitate aquæ, oleum vero minori, ut sub forma fluida appareat, contemperatum: glaciale enim, dum magis dephlegmatum est, & consistit, dicitur.

ALUMINIS Acidum, Vitrioli idem.

SULPHURIS Acidum, quod flagrante phlogisto solum obtinendum sub campana, spiritus sulphuris per campanam dicitur.

NI-

NITRI Acidum. Spiritus fumans, seu aqua fortis, verus nitri spiritus, vitrioli acido, basi nitri ob majorem affinitatem juncto, in destillatione expulsum, solemne argenti menstruum, & facile, dum duæ partes spiritus uni parti argenti superfunduntur.

AQUA REGIA acido nitri, & salis, vel nitri, & salis ammoniaci temperatis exurgens, recens argentum solvens, adulta non attingens, verum auri menstruum. Alia de nitro dicta sunt parte II. de attenuantibus.

SALIS Acidum. Spiritus acido vitrioli expulsus efficacior, terris bolaribus ignavior, semper tamen corrosivus, si purus est; alia de sale Parte II. Acidis mineralibus assumptis, spes in oleosis, mucaginosis.

Quantumvis vero hæc acida mineralia per se venenata sint, horrenda tamen magis evadunt, si glebæ metallicæ juncta sint: atque tales multæ metallorum solutiones habentur, ut auri, argenti &c.

AURUM Omnium. Classis Naturalis Metallorum Nobiliorum, *Mineralogiæ W. Germ.* Gold. *Gallis Or. Anglis* Gold.

Metallorum ponderosissimum, simplicissimum, aqua regis solubile, aurum est: adhæc nec elasticum, nec sonorum, nec aere, aqua, igne destruendum, licet admodum malleabile, & ductile, deprehenditur. Solutio auri in acidis fossilibus horreni saporis omnia erodit, **BOERHAAVE**, ejusdem notæ etiam sal metallicum auri, aut crystalli solares habentur. Solutio auri alcali volatili, fixo, aut terra absorbente præcipitata, exsiccata prudenter, aurum fulminans audit, quod in magna copia aquæ lotum, omni sale purgatum, non amplius fulminat, etiam simplici fusione in aurum resuscitari potest, **MACQUER**; fragorem etiam oleum vitrioli affusum inhibet, **IDEM**, quem sal ammonicum in menstruo solvente receptum, aut alcali volatile ad

D 4

præci-

præcipitationem adhibitum, constanter intendunt, **WALLERIUS**, ut inde ratio virtutis fulminantis quæsitâ evidens. Ignorari vero non debet hocce compositum non solum mediocri calore, sed etiam tritu, compressione validiori explodi, **GAZETTE SALUTAIRE** 1761, N. II. imo cum aliis pulveribus rudius tritum inflammari, **HANNÆUS** *ibidem* N. XLII. Sed estne aurum fulminans medicina? facilis responsio. Aurum fulminans menstruis salibus gravidum suspectum, **L. B. van SWIETEN**, nec unquam illi adhibitum; salibus spoliatum omnibus, humanum corpus non mutat, nec ab eo mutabile metallum. Croci, magisteria, radicales aliæ auri solutiones, in usum medicatum pariter vanæ sunt.

ARGENTUM Omnium. Classis Naturalis Metallorum Nobiliorum, *Mineralogorum*, **W. Germ.** Silber. *Gallis* Argent. *Anglis* Silver.

Argentum, album, splendens, sonorum, elasticum metallum, in aqua forti crudum, in acidis vegetabilibus, aceti, succi citri, salis acetosellæ, præparatum solvitur, **Cl. MARGGRAF**, præcipitatum etiam sale alcalino, tum fixo cum sanguine confecto reseratur, tum volatili spiritus salis ammoniaci aquosi, **IDEM**. Post aurum maxime ductile, etiam igne perstat, potissimum arsenico, sale communi, volatile reddendum. Solutio argenti acerrima est, cito deleteria: crystalli inspissatione ex hac paratæ, causticæ, lotæ sæpius, etiam dein siccata, adhuc amarissimæ, argentum hydragogum **ANGELI SALÆ** constituunt, vix tuti usus.

LAPIS INFERNALIS LUNÆ inspissata purissimi per ignem argenti meraca solutione, consistentiam nactus, aut etiam ex crystalis lunæ igne fufis, & in modulus conjectis exurgens, instar ignis caustici, corpus animale in escharam cito comburit, imo marmor destruit, **WALLERIUS**; est hujus lapidis multus chirurgis usus, & quidem omnium.

z. Ubi

1. Ubi cultri, aut ignis usum ita abhorrent ægri, ut his visis animo deficiant.

2. In omni casu, ubi tumor exfirmandus ob loci difficultatem ferro tentari non potest, etiam ubi polyphi, scirrhi reliquæ consumendæ, ulceris in profundo siti callus auferendus, canceri venerei medicandi.

3. In phlegmonibus œdematosis lente suppurantibus, in tumoribus inflammatoriis malignis, quibus materies caustica inclusa est, ut bubonibus venereis, perstilentialibus, tum & in aliis a venenatorum animalium moribus exortis, ut ipsum in labiis vulneris hærens venenum citius, quam in sanguinem suscipi possit, destruat.

4. Etiam in carie ossium; in carie enim, quam ignis curare non potuit, lapis infernalis eximio sese usu probavit. Caterum nec id ignorari debet, ruptorio communi chirurgorum, & ossibus ad albedinem calcinatis, commixtis, aquam marinam destillatione in vase convenienti dulcem reddi, & potabilem, hocque inventum esse JOSEPHI APPLEBY Angli.

In eundem censum aliorum metallorum, aut semimetallorum solutiones acidæ revocantur; ex his enim plurima in tribus his acidis solvuntur: ita oleum vitrioli, spiritus nitri, salis, dissolvunt cuprum, ferrum, stannum, zincum, plumbum: oleum vitrioli, & spiritus nitri adhuc cobaltum, & alias arsenici mineras; referat spiritus nitri mercurium vivum, regulum antimonii, quem etiam spiritus salis solvit, & quæ alia chemia docet.

BUTYRUM ANTIMONII *Off.* Classis Præparatorum. Ordo Semimetallorum.

Butyrum antimonii est regulus antimonii mediante destillatione acido salis corrosus, consistens, poten-

D 5

tissimum

tissimum causticum, in ponendo gangrænae, cariei, limite multum chirurgis in usu, aliquibus etiam arcanum; interne terribile venenum. vide *Acad. N. C. Vol. V.* Cicuratur alcalinis, oleo tartari p. d. *Acad. N. C. Vol. VII.*

De Venenis Mercurialibus vide Mercurium, Parte II. de *styalogis.*

CLAS-

CLASSIS QUARTA.
 VENENORUM ALCA-
 LINORUM.

Salia alcalina in genere in fixa, & volatilia, tum priora in naturalia mineralia, vel in artificialia, dividuntur. Alcalina fixa naturalia mineralia in fontibus medicatis Egranis, Pyrmontanis, Sedlizensibus, Spadanis, thermis Carolinis, Tœplicesibus, aliisque demonstrabilia, etiam ex terræ gremio eruuntur: docet minera boracis orientalis Indiæ, quæ sal alcali fixum sale culinari mixtum habet, **POTT. Observ. & animadvers. de Borace.** tum & in cellis efflorescit, **Clariss. MARGGRAF script. chem.** p. 189. docet id aphronitrum. Hæc salia alcalina mineralia, cum, aliis in his aquis nupta salubria, etiam separata, non uti lixiviosa, vel acria sint, vel caustica, in censum venenorum non veniunt: eductum enim ex sale communi alcali minerale **MARGGRAFIO**, & alias longe ab aliis alcalinis vegetabilibus distinctas dotes habuit, & acre non fuit. l. c. 170. vide *immortalia*. **MARGGRAFII** de hoc tentamina *ibid.*

Alcalina fixa artificialia, etiam lixiviosa vocata, tam ex animalium, quam vegetabilium partibus, etiam ex tartaro, fecibusque vini, ut & nitro, simplici combustione in his, calcinatione, vel detonatione in illis paranda, alcalina ab herba kali, quæ hæc maximo fenore largitur, dicta sunt, licet tamen diversis in regionibus diversis ex plantis conficiantur: ita ex chenopodio Hispani, ex mesembrianthemo Ægypti, ex salifera Angli, tum ex vegetabilibus fere omnibus, majori ex his, minori ex illis quantitate, pro suis experimentis chemici parant, vix ulla tamen in omnibus diversitate, si pura, quod ultimi ignis gradus eadem sint pro-

producta, BOERHAAVE; quamvis in quæstione prima, pro cathedra vacante Monspeliensi, aliter statuat *Ci. VENEL*. Atque hæc forma vix coherente, haud crystallina visuntur; docuere tamen raræ observationes *Act. Moguntinorum* T. I. qui etiam in crystalloscogi possint, tum spiritus salis ammoniaci additione, tum simplici, sed frequenti solutione, colatione, inspissatione.

Salium Alcalinorum fixorum, seu strictius lixiviosorum, hæ præcipuæ proprietates sunt:

1. Sicca, inodora, acria sunt, humescunt, in aere deliquescent, & quadruplo fere ponderosiora redduntur, unde ex spiritu vini aquam attrahunt, & in ea facile solvuntur, etiam pertinaciter haustam retinent, nec omnem in calore ebullientis mercurii dimittunt.

2. Cum oleosis pinguibus commixta in saponem abeunt, peculiari tamen arte cum alcohole.

3. Etiam cum iisdem diutius digesta, tum igni fortiori exposita, volatilia fiunt. Convictio est in cineribus clavellatis, cum sevo in vase clauso tractatis: inde enim sal volatile, quod in neutro ingredientium erat, elicitur. Simile ex omni sale alcalino fixo, cui olei cujuscunque duplum, vel triplum admiscetur, si subactis sublimatio instituatur, obtinetur; ita etiam volatilifatio salis tartari fit, & ex quocunque saponem aliquid salis volatilis per destillationem elicitur, *WALLERIIUS* in *HIERNE*, imo si cum simplici terra tractantur olea, sublimatione sal volatile producitur.

4. Cum sale ammoniaco trita, adjecta aqua calida, odorem urinosum fundunt. *Ci. MARGGRAF* jam ex hoc criterio judicavit, salem alcalinum fixum Rhinocerotis, qui illi examinandus ab Academia dabatur, salem alcalinum fixum non esse, *Acad. des Sciences de Berlin* 1756.

5. Præcipitant terras alcalinas in acidis solutas, non vero alcali minerale, contra *WALLERIUM*, & **VOGEL**

GEL, *Cl. MARGGRAF Script. Chem. p. 171.* Minerale vero id alcali æque efficaciter in priores agit, *IDEM. p. 177.*

6. Cum acido vitrioli in tartarum vitriolatum, nitri in nitrum regeneratum, salis communis in sal regeneratum abeunt, quæ alia alcalina non faciunt: alcali nitricum cum acido vitrioli arcanum duplicatum vulgo, alcali minerale salis cum eodem sal mirabile GLAUBERI, alcali urinosum cum eodem sal ammoniacum secretum GLAUBERI facit. Item alcali minerale cum acido nitri nitrum cubicum, alcali volatile cum eodem nitrum flammans; alcali minerale cum acido salis sal commune, alcali urinosum cum eodem sal ammoniacum constituit.

7. In igne admodum fixa sunt, vehementiori tamen in fluorem rediguntur, & protractiori pro parte dissipantur: cinerum clavellatorum uncia quatuor per quinque horas usæ, amifere integram unciam, *JUSTI.*

8. Gummosa resinosaque omnia aperiunt corpora, tum & sulphurea, quæ tamen non diu sustinent soluta.

9. Cum alcali sanguinis bovini præparata varia metalla solvunt, ut aurum, argentum, mercurium, zincum, bismuthum, *Cl. MARGGRAF. Scriptis Chemicis.*

Hæ principes, aliæ aliis etiam communes dotes sunt, effervescente enim cum acidis terrea, lapidea, testacea pariter, tum solutiones aluminis usi, vitrioli albi, tartari emetici, præcipitare, adhæc etiam syrupum violarum movere, & viridi colore inficere solent.

PRINCIPIA horum I. multa terra, II. paucum sal acidum, III. phlogiston. Primum quidem sale tartari alcalinorum, si bene præparatum sit, principe, in meram terram abeunte, in experimento manifestum est: scire tamen etiam juvat, impurum salem tartari, in aqua pura solutum, evaporatione facta sal medium crystallinum sæpius exhibuisse *CARTHEUSERO, Acta Mogunt.*

gunt. T. I. Secundum ea tentamina declarant, quæ majorem alcali fixi quantitatem ex iis educunt, quibus copiosior acidi vis, minorem ex illis, quibus aut nulla, aut de industria ablata, tum & illa, quæ commonstrant ipsum nitrum fixum, aperto vase carbonibus præparatum, ex superfuso oleo vitrioli fumum emittere nitrosi, WALLERIUS in *HIERNE*. Tertium inde petitur, quod phlogisto destituta corpora alcali fixum non suppeditent. Cæterum proportio dici non potest. Diversitas horum maxima est in effectibus, etiam figura, ab admixtis. Sal sodæ aquæ forti admixtum, eam in aquam regis commutare visum; ratio quæsitæ est in sale communi, illi, ut & aliis sæpius immixto, & inventa.

Salia alcalina fixa in usum medicum adhibenda, eodem modo præparata omnia, pura, parum distincta sunt, ut adeo magnus horum in dispensatoriis catalogus superfluus; sed ne officinæ, quem intendunt, ex diversis sale alcalinum fixum parant, cum acido sulphuris vitient, & sale medium potius moliantur, sapore amaricante magis, quam urinoso cognoscendum, & crystallina forma discrepantem: *Methodo TACHENIANA* facti differunt omnes, *Acta Petropolit. T. V.* GMELIN, non ideo tamen specificam virtutem plantarum, unde parata, aut retinent, aut habent, *IDEM*.

Alcalinorum fixorum purissimum est sal tartari; cinis clavellatus communis, acido vitriolico imprægnatus, salis medii plurimas dotes habet, pro maxima tamen parte adhuc alcalinus est, *BOERHAAVE, NEUMANN*. In sale centaurei minoris, hyssopi, salviæ, & aliorum plurium, sal commune repertum, in sale fumaricæ tartarus vitriolatus, in sale agrimonicæ, chærophylli, salis urinosi momentum, *GMELIN*. Salia etiam fixa animalium, sale communi, quod cubica eorum figura demonstrat, imprægnata sunt.

Est etiam soda multum impura, & variis inquinata, genuina vix unquam sale communi libera, *MÔDEL de Borace nativa*. Ex hac per elixiviationem sal sodæ paratur

paratur minerale, **CARTHEUSER** *Ad. Mogunt. T. I.* inspissatione, crystallatione, crystallis nitidis, hastularum triangularium figuram referentibus; **KAHL** *Dissert. de Sale Sodæ.* prismatum triangularium dimidiatorum, lateribus non acutis, *Cl. MODEL.* Sal sodæ purum, non, ut *salia* alia lixiviosa, in aere deliquescit, nec humiditatem ex illo extrahit, **CARTHEUSER**, quod si facit, illi sal commune inest, **KAHL**, sed solum, uti alcalium fixorum mineralium natura exigit, in materiem friabilem delabitur, **IDEM**, igne fixum est, & aucto ejus gradu liquescit, in aqua paulo tardius solvitur lixiviosis aliis, & majorem quantitatem aquæ postulat, **IDEM**. Solutum cum omnibus acidis effervescit, & in sal medium concrefcit: cum acido vitriolico in sal mirabile **GLAUBERI**, **CARTHEUSER**, **KAHL**, cum aliis in alia abit. Acidis junctum ab alcalinis fixis vegetabilibus præcipitatur facile, quod minus firmiter cohæreat, **KAHL**. Cum sale sodæ, & sale sedativo borax regeneratur. **BARON d'HENOVILLE** in *Tractatu de Principiis Boracis*, *Cl. KAHL* laudata *Dissert.*

VIS MEDICA salium alcalinorum fixorum, acidum domans, in morbis ab acido utilis, glutinosa dividens in glutinoso spontaneo: est in hydropse eximia, **SYDENHAM**, qui infundit cinerum genistæ libram unam, libris quatuor vini Rhenani. Externo usu solutio salis tartari fomento applicata tumoribus lymphaticis, gelatinosis, scrophulosis sæpe, lacteis semper profuit; etiam hic sal tumorum venereorum verus lapis lydius inventus, **LEVRET**. Interno usu sal sodæ aliis præferendum, lentius agit, & pulverisari potest: dosis gran. quinque, decem, quindecim. Tinctura salis tartari in torminibus tenellorum ab acido, ad convulsiones usque incrementibus, ad guttas sex in lacte nutricis data, habetur anodina **DETHARGINIO** *Ephem. N. C.* Eadem cum balsamo copaivæ maritata digestionem, egregia in calculo & renum affectibus inventa: sic si tincturæ tartari uncia uni semis, balsami hujus drachmæ tres sensim insillentur, digerantur, & guttæ octo sumantur, mira sæpe præstat *Ephem. Decad. 3. Anno 3.*

Alcali

Alcali fixum purum, venenum est rodens, causticum, inflammans, calce viva paratum acerrimum, venis susceptum sanguinem dissolvens, & in putredinem disponens. Salus ab acidis, oleosis.

SALIA ALCALINA VOLATILIA, etiam urinosa dicta, e triplici naturæ regno, vel putrefactione, vel igne elicienda in nostros usus, a prioribus ratione principiorum haud distincta sunt; horum enim sola eaque a prioribus recedens proportio, eam, quæ tum a mobilitate, aliis proprietatibus, & effectibus dependet, varietatem inducit: experimenta dicta sunt, nec tædiosa probatione opus, alcalina volatilia majorem vim oleosæ principii, fixa terrei habere. Ex animalium omni parte putrefactio & ignis, ex vegetabilium omni putrefactio, raro ignis, ex mineralibus ignis fere solus sal volatile producit. Insintne naturaliter quibusdam substantiis vegetabilium? hi affirmant, alii negant: fracta sinapi semina sale volatilem alcalinum spirant, cum aceto acerrimo trita effervescent, **BOERHAAVE**, sed etiam sedi minoris succus sine igne volatilissimis salis alcalini indicia præbet, **WALLERIUS** in **HIERNE**, isatis abs ignis adminiculo sola fermentatione sale volatilem largitur, **GEOFFROY** *Acad. des Sciences* 1717. Eadem in sanguine, urina, sale fossili ammoniaco, esse principia naturaliter, est in omnium experimentis.

In salibus alcalinis volatilibus etiam id, quod in alcalinis fixis, mirabile; ex diversissimis enim substantiis, diversis etiam præparationibus, iidem sunt, nulla differentes nota, si sublimatione defæcati, ut alcali volatile tantum unum, in rerum natura, quoties sincerum; quod in quæstione pro cathedra vacante proposita, *an alcalina volatilia, e quacunq; substantia eliciantur, sint una eademq; substantia*, etiam assumpsit **Cl. ESTEVE**. Unde officinarum multiplex in spiritibus, ut & salibus volatilibus peccatum, venia tamen dignum, quod exquisitam **Cl. GEOFFROY**, & **BOERHAAVE** rectificandi methodum non adhibeant. Sal volatile ammoniaci omnium volatilium purissimum est, etiam fixæ volatilissans. Spect.

Specificæ horum volatiliū dotes sunt.

1. Quod volatilissima, etiam calore corporis fugacia reddantur.
2. Acidis mixta non sal salsum, sed volatile constituent
3. Solutum mercurium sublimatum in aqua, in pulverem album præcipitent puri, impuri in rubrum.
4. Solutionem cupri cæruleam reddant.
5. Olea ætherea in ceræ consistentiam fere cogant.

Cæterum vi ignea, caustica, exulcerante, infamia, assumpta, diluentia, oleosa, terrestria, pinguis, acida postulant; diluta vero etiam medicamentosa evadunt, fudorifera, stimulantia, discutientia; quanquam humores lymphaticos gelatinosos coagulent, Acad. de chirurgie de Paris. T. I. Sunt in gangræna sphacelo venenata, PRINGLE. *experiments upon septic and antiseptic Medicines.* specifica in morsu viperarum Acad. de sciences 1747. forte etiam in rabie, LE CAMUS. DARLUC, *Journal de Medicine &c.* T. XIV. Avril 1761.

USUS MEDICUS in affectibus soporosis, apoplexia, asthma, aliis etiam morbis pituitosis, paralyti, convulsionibus, ab iisdem causis ortis, proficuum: item in omni causa acida; sic & in podagra ab hac labe laudat WINTRINGHAM *Works London 1752.* T. II. de Podagra, latine. Dosi exigua, cum vehiculo aqueo largiori semper, data, in eodem morbo ab hac causa dudum illust: L. B. van SWIETEN. Salis ammoniaci volatilis a granis duobus ad sex, aliorum impuriorum ad grana quindecim in vehiculi unciis tribus quatuorve dosis est; spirituum vero, ut salis ammoniaci, a guttis duabus ad guttas decem, aliorum paulo major: Oleosorum balsamicorum, quod stimulantiora, longe iterum minor, ut salis oleosi SYLVII, & similia: oleosofacidorum vero, ut liquoris cornu cervi succinati, guttarum decem, quindecim, viginti, triginta, liberalior. Externe etiam naribus admoventur excitandi fine.

CLASSIS QUINTA.
**VENENORUM DRA-
 STICORUM.**

AES seu **CUPRUM** *Offic. Mineralogorum.* Ordo
 Metallorum post ignitionem liquescentium *W.*
Germ. Kupfer. *Gallis* Cuivre. *Anglis* Copper.

Cuprum metallum est coloris rubri, sonorum, ferro mollius, admodum ductile, in omnibus fere mensuris solubile, in aere, aqua, spiritibus, succis, oleis pressis, quale memorabile exemplum *Cl. MONTET Acad. des Sciences 1750.* ut viride æris obtinuerit; patet etiam oleis stillatitiis, salibus alcalinis, acidis, & mediis, ut non immerito chemicis venus dicatur. Inter omnia tamen menstrua, quod præsentiam cupri indicet nullum est, quam sal alcalinum volatile cum aëre agens; experimentum attentione dignum est, si limaturæ æris phialæ inditæ superfundatur ad plenitudinem spiritus salis ammoniaci, vasque claudatur, spiritum nullo colore infici, aperto vase, demptaque spiritus aliqua portione, reliquam massam illico cærulescere: aliud phænomenon itidem satis curiosum est, cuprum acido solutum præcipitari salibus alcalinis exigua quantitate additis, maxima minime. Ratio adeo evidens, ut dici non debeat.

PRINCIPIA sunt.

1. Vitrescibilis brunno-rubra terra, specifica cupri vocata; convictio est in experimento speculi usorii solaris.
2. Phlogiston. Calx æris addito phlogisto in verum æs resuscitata documento est.
3. Principium mercuriale, quod hydrargyrum ex hoc semper elicatum, multi statuunt, an evictum?

Vene-

Venenata vi infame ab usu medico semper remotum fuit: Artifices hoc metallum tractantes asthma, phthisi obnoxii deprehenduntur, quin in usus domesticos vasa ex cupro confecta stanno obducuntur, ne adeo facile solubilis salibus venus rodatur, noxiaque evadat. Horrendas ab hac strages omnes recensent: postremo damnavit **QUELMALZ**, & novissime ejus noxas narrat **COSNIER** *Recueil periodique* T. III. licet vasis cupreis utentes metu liberare jam voluerit **LEMERY** *Acad. des Sciences*, tum nuper **CELLER** *Acad. de Berlin*. Etiam rasuram cupri ad grana decem panis frustulo, cui butyrum esset illinitum, inspersam, & per tres continuos dies assumptam in morfu canum rabidorum, hydrophobiam arcere abs noxiis symptomatibus medicamenti, vidit. **CO-THENIUS**, dummodo læsio ante tres horas accidisset. Ex cupro Adeptos efficacissima remedia parasse *Illustriss. L. B. van SWIETEN* asserit, artemque solam in eo esse, ut quodam menstruo, vel peculiari encheiresi, educatur ex cupro medicamentum, quod emeticum non fit, valide tamen corpus commoveat. Recenset talia in chemia **BOERHAAVE**, recensent & alii. Ens veneris **BOYLEI**, sunt flores salis ammoniaci veneris, seu sulphur anodinum vitrioli. Tincturam veneris cum sale alcalino factam summe aperientem, & diureticam, a guttis tribus ad viginti quatuor in oxymelle exhibitam, hydropicum curasse, **NEUMANN**, etiam externe adhibendam in gonorrhœa, cum præcautionibus infallibilem, **QUINCY**.

PRÆPARATA sunt.

CALX ÆRIS seu **CALX VENERIS** vel **CROCUS**, est æs in calcem metallicam, vel in furno reverberii simpliciter, vel adjumento sulphuris, vitrioli, salis marini, in crucibulo magno igne exustum.

USUS internus, licet **DIOSCORIDI** laudatus, suspectus: externus ad reprimendam luxuriantem carnem, ad absumendos fistularum callos, ad stringendum

dum plorans ulcus, utilis, & forma unguenti commodus.

AERUGO calx est æris per acidum vegetabile corrosi, atque hæc factitia est; est enim & nativa alia, cujus non satis cognitum menstruum sit.

USUS externus idem, ingreditur unguentum ægyptiacum, viride apostolorum, felicis Wurtzii: sed etiam contra luem veneream laudatam æruginem invenio in *Ephemeridibus N. C. Centur: VI*. Fit etiam ex æruginè, improprie dicta ærugo destillata, seu sal veneris, dum ærugo soluta, inspissata, ad crystallisandum reponitur. Ex his crystallis spiritus æruginis, seu acetum esurinum destillatur, particulis venereis, quod sedimentum demonstrat, dives, miris laudibus elatum, etiam contra epilepsiam laudatum in *Dispensatorio Brandenburg*. Sunt adhuc flores æris, squamma æris, æs granulatam, hodie haud usitata præparata.

ANTIMONIUM seu **STIBIUM** *Off. Mineralogiæ Classis Naturalis Minerarum. Ordo semimetallorum. Germ. Spießglas. Gallis Antimoine. Anglis Antimony.*

Stibium fibris capillaribus separatis, semimetallum est friabile, ponderosum, igne volatile, rapax; factitium omne est, quod in usus nostros adhibetur, licet & naturale sit. Quod vitrum largitur pallide flavescens, non hyacinthinum, ferro mixtum est, quale hodie ex Arvennia habetur, *Ch. GEOFFROY Acad. des Sciences 1751.*

PRINCIPIA. I. Sulphur. II. Pars metallica regulina: Primum quidem, quod prunis inperfum antimonium odorem, & flammam sulphuris communis præbeat: in aqua regis solutum verum sulphur exhibeat: combustum spiritum largiatur acidum, spiritui sulphuris per campanam simillimum, *Acad. des Sciences*, tum quod sulphur vulgare regulo additum in fusione iterum regeneret antimonium, satis superque demonstratum habet.

habetur. Verum sulphur hoc a vulgari sulphure vix
diversum est, BOERHAAVE. HOFFMANN.
GEOFFROY.

Alterum principium regulus ostendit. Sed adhuc
ipse regulus suo gaudet sulphure metallico, quo si in
integrum spoliatur, iners, non amplius virulentus est,
HOFFMANN, actuandus tamen de novo addito
phlogisto, & adeo virulentum & emeticum jam con-
stituens pharmacon, quam ille, qui nunquam calcina-
tus fuit. Est hoc phlogiston, quod regulum facit, an-
timonio malleabilitatem tollit, & ejus naturam velat.
Quodnam metallum regulum Antimonii constituat ?
huc usque dici non potuit.

Calcinatus lente solari antimonii regulus pondere
augetur *Acad. des Sciences* 1666. etiam augetur igne che-
mico, *Cl. GMELIN* in *Actis Petropol.* T. V. ita tamen,
ut ultimo dubitet *IDEM*. Sed etiam in diversis opera-
tionibus pondus diversum est, *Cl. SECONDAT. Obser.*
de physique & d'Histoire Naturelle. Quæsitæ phænomeni
ratio est, nondum inventa. In bilance hydrostatica se
habent gravitates specificæ aquæ, & reguli antimonii
non calcinati, ut 1000 ad 6200. aquæ & reguli calcinati,
ut 1000. ad 4428. hinc gravitates specificæ reguli non
calcinati, & calcinati, ut 6200. ad 4428. *IDEM*. Ve-
rum etiam aliis phænomena diversa visa: antimonio igni
exposito solenne est decrementum pati. *Cl. VOGEL*
in programme *de incremento ponderis corporum calcina-*
torum Göttingæ 1753. Repetenda experimenta sunt.

Sed estne antimonium crudum venenatum ? purum
ustulatum alii odorem non habet, *HUXHAM*. An-
timonii crudi pulvere, se se rheumatismo, & quartana
liberavit *KUNKELIUS*, in paralyfi, podagra, fluore
albo, scabie, hodie alii feliciter exhibent, & in dolori-
bus rheumaticis arthriticis, ischiadicis, scorbuticis, anti-
monii effectus miratur *Clar. COHAUSEN*, & vidit
HEINSENIUS Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I. Contra
scabiem suam, & cancerum armentorum, farinæ hordei
remixtum, linguæ impositum, & loco affecto applica-
tum

tum, PROMTUAR. HAMBURG. T. X. & sanguinem purificare, & equos pinguefacere *Transact. Philosoph. Nro. 39.* Testatur etiam HUNDERTMARK, antimonii crudi in curanda arthritide, si corpus bene præparatum fuerit, stupendam quandam, & quam vix quis nisi ipse expertus, crederet, esse vim atque efficaciam, præcipue, si id cum calce certa quadam conjunxeris, ejusdemque per aliquot tempus continuaveris usum; sed cur arcanus? Adhæc innocuum BOERHAAVE, HOFFMANN, dicunt, etiam drachmæ unius pondere pro dosi HUXHAM. Arsenicale antimonio principium inesse, ejus virulentiam inde dependere, demonstratione asserentibus probandum.

Est tamen ubi summæ virulentæ effectus edit, acido in primis viis stabulante solutum, unde ex prudentia minimam dosim, eamque adhuc triplo aut quadruplo absorbentium pondere temperatam, primo præscribendam PARISIENSES contendunt, experimento & periculo CA MALOUIN, qui antimonii crudi in vino digesti solutione austera, degustata vexatus fuit. Præscribitur etiam abs absorbentibus cum aliis; ita minimis dosibus cum cortice Winterano feliciter datur, COHAUSEN.

Solvaturne in aquosis, multa disputatio. Principia defunt, & nescio an surrogata in decoctis præscribentium satis fida observatio? Sed compulsis experimentis, veritas patebit: In decocto exhibendi antimonii crudi modum experimento improbavit MENGHINI in *Comment. Instit. & Acad. Bonon. T. II. P. II.* aqua enim ad tertiæ partis consumptionem cum antimonio cocta tantum pauxillum terræ calcareæ, nihil sulphuris continebat. Aqua solvit nihil, solvit nihil spiritus, HUXHAM. Saponacea plantarum aciditas in ambo principia agit, & levem tartarum emeticum extrahit, IDEM, etiam aqua pluvia, tum fluviatilis, in calore moderato digestionis, cum antimonio lactescit, & sulphur sapit, IDEM. Sic quæstio judicata est. Quid? quod cum aqua diu tritum, agitatum antimonium, salem dederit acidum, *Cbysie Hydraulique.*

USUS

USUS MEDICUS a minima dosi incipiendum præcipit, grana exhibens tria, quatuor, ad decem, viginti, cum lapidum cancrorum scrupulo, drachma semis: Valet in scabie, gonorrhœa, arthritide, morbis saturninis &c. in petia ligatum suspenditur in decoctis anti-venereis, **HOFFMANN.**

PRÆPARATIONES.

ANTIMONII VITRUM, antimonii calcinati cinis est, in vitrum fufus, vehementissimum emeticum, quod cum vino digestum aqua benedicta **RULANDI** audit, addito saccharo inspissatum syrupus emeticus **ANGELI SALÆ.** Aquæ hujus benedictæ dosis a drachma una, duabus, ad unciam semis. Est eadem syrapi.

Hoc vitrum antimonii hyacinthinum colorem a sulphure habet, quem in foco speculi ustorii calcinatum perdit, & innocuum evadit antimonium diaphoreticum, **HUXHAM.** Tum ex vitri antimonii pulvere, cum oleo vitrioli fumante & aceto frigore concentrato, acetum lithargyrii, quod alteri compositioni ex sulphure aurato antimonii, primæ, & secundæ præcipitationis, cum oleo papaveris ad sufficientem solutionem cocto, separatis, cum emplastro diapompholigos mixtis, unguentum nutritum confecit cancrosis utile **Cl. JACOBI Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I. Cicutæ extractum simplicius est.**

ANTIMONII VITRUM CERATUM, paratur, dum ceræ flavæ drachmæ uni in cochleari ferreo fusæ uncia una vitri Antimonii in pulverem tenuissimum redacti, additur, & totum leni igne liquatur, & spatula continuo actum per semi horam in pulverem tabacæ hispanicæ æmulum redigitur. In operatione nec ad ignis gradum attendendum, nec ad tempus respiciendum esse **YOUNG**, non bene.

USUS MEDICUS in dysenteris omnibus specificus, omni ætati, conditioni, etiam prægnantibus, & pueris utilis: lactantibus, dosis granum semis, trium, aut

quatuor annorum pueris, grana duo, tria, *Society of Edimburgh*, infantibus grana quatuor, adultis quinque ad decem, duodecim *ibidem*. Sed lactantibus, & aliis infantibus, cum circumspectione exhibendum, hi enim acido sæpius laborant. Difficile etiam admodum in aliis rectum doseos punctum assequi, **PRINGLE** edixit. Effectus violentos, & cautelas lege in *Actis Edimburg.* In officinis asservatum de novo haud terendum, **HUXHAM**, nec cum aliis multum comminuendum, **IDEM**. Saccharo tamen, quod constanter admiscet, vim antimonii temperari, suspicatur **Cl. BASTER** *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. In aliis morbis ad huc varii varie laudant, ad omnes alias evacuationes **GMELIN**, in hæmorrhagiis quibuscunque **GEOFFROY Acad. des Sciences 1745.** in colica *Pictorum* **IDEM**. Nuperrime vero in epilepsia, & mania tentatum, cum successu quinquaginta vicibus exhibitum, **GENTLEMAN'S MAGAZINE.**

ANTIMONII REGULUS ex antimonio, vel per se sola fusione, vel salibus fusoriis additis factus, duplex, prior ex sola præparatione nomen habet, alter a figura stellatus audit. Uterque potenter emeticus, aceto adhuc actuandus. Fiunt ex aliis antimonio additis, reguli alii: addita limatura ferri cum nitro martialis, stanni cum nitro jovialis, & his commixtis regulus metallorum, adjecto vero sale communi cum sale tartari medicinalis, vix certæ omnes efficaciam. **Regulus martialis** de marte habens nihil, edulcoratus diaphoreticum martiale **LUDOVICI** audit, haud prioribus præstantius. Similem proponit **Cl. HUXHAM**, ex antimonii puri partibus duabus, limaturæ ferri parte una, nitri puri parte fere una; scorias pulveratas edulcoratas efficaces habet in fluore albo, & leucophlegmatia.

ANTIMONII HEPAR ex antimonii crudi, & nitri anaticis portionibus per detonationem exurgit. Hoc hepar edulcoratum, siccatum, crocus metallorum, seu terra sancta **RULANDI**, audit, non semper bene præparata, ut tuto exhiberi possit; hinc in tanta præparatorum

torum antimonialium incertitudine, longa edoctus præxi vinum emeticum ex puro elicatum vitro præfert **HUXHAM**, quod sequenti modo faciendum suadet: Bene præparati vitri antimonii uncia una pulverata, infundatur libris duabus boni vini Hispanici albi calidi, digerantur decem, duodecim diebus, interdum concutiantur, ultimis diebus subsidentibus partibus, decantetur vinum, per chartam emporiticam coletur, vase clauso fervetur. Dosis pro infantibus unius, duorum annorum, a guttis decem ad triginta, pro adultis uncia semis, una, ad duas, scopo vomitorio; alterante vero, aperiente, & sudorifero, adultis a guttis triginta, quadraginta, ad sexaginta in sero lactis, potu theiformi, idque bis vel ter de die in morbis cutaneis, intestinorum, viarum urinæ, & nervorum, præcipue in scorbuto frigido, asthma, leucophlegmatia, ictero, cephalalgia rebellibus, vertigine, epilepsia, mania, febribus intermittentibus tergiversantibus, catarhalibus, etiam inflammatoriis, pulmonum suppressis sputis, felici cum successu sæpius exhibuit Anglorum *Æsculapius*. Reiterata Viennæ experimenta sunt, infusione facta in vino Tocaviensi, scopo alterante guttæ sex datæ, & hæc satis efficaces inventæ: nonne in vinis est differentia? etiam vis emetica increfcit pro tempore, quo infusio protrahitur, **BRADLEY a Cour- se upon the Materia Medica.**

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM Detonante tripla parte nitri supra unam antimonii producitur. Vera reguli antimonii calx nitro facta, & nitroso sale imprægnata, quæ si non abluitur, edulcoratur, stibium diaphoreticum, non ablutum audit, sin contra, antimonium diaphoreticum, non abluto ignavius longe, quod lixivium evaporationi, & crystallationi traditum, præter alia manifestius docet, cum crystallos suppeditet nomine nitri antimoniatum notas: Ne ideo tamen omnimode effæctum, quod acido nitri sale adhuc dives inveniatur, atque id ipsum clarius hujus cum duabus saponis nigri partibus detonatio, flammaque *Acad. des Sciences*, auctum compositi post edulcorationem pondus, **MEUDER**, tum ex instillato vitrioli,

E 5

oleo

oleo rubri vapores *Cl. VOGEL*, declarant, observationes etiam practicæ confirmant. An ab aere arcendum antimonium diaphoreticum? qui vim emeticam illi conciliare perhibetur, *BRADLEY a Course of lectures upon the Materia Medica*, rara observatio!

Antimonium diaphoreticum purgantibus mixtum, sensibiliter horum vires acuit, manifesto in pulvere cornachini argumento, *BOERHAAVE*, absorbens est *IDEM*, & diaphoreticum: dosis a granis decem ad quadraginta. Stibium diaphoreticum non ablutum incidens, expectorans, in glutine pulmonum utile, & in morbis cutaneis non spernendum. Dosis a granis decem ad triginta, etiam major.

ANTIMONII AETHIOPS *Cl. HUXHAM* fit ex crudi antimonii tenuissime pulverisati tribus partibus, depurati argenti vivi quatuor, & florum sulphuris partibus duabus, in tenerimum pulverem commixtis; laudatur in morbis cutaneis, obstructis colli glandulis, defluxionibus. Dosis est a granis decem ad quadraginta.

TARTARUS EMETICUS diversis in locis ex diversis antimonii preparatis confectus, ex croco metallorum, & cremore tartari apud nos, operatione non in integrum probata, quod adhuc calidus liquor filtratur, & ad crystallisationem reponatur, paratur. Cæterum ope cremoris tartari, & croci metallorum paratum, optimum putat *Cl. ESTEVE in Questione IV. pro vacante cathedra Mompeliensi*, sed solum ad siccitatem evaporandum, non vero crystallifandum, quod imbecillior longe fiat, suadet *IDEM*. Reguli in diversis tartaris emeticis quantitatem resuscitatione docuit in *Acad. des Sciences* *GEOFFROY*. Tartari emetici debilissimæ virtutis unciam unam, reguli drachmam unam, & grana octodecim, mediæ virtutis drachmam unam cum semisse, maximæ drachmas duas, & grana decem continuasse visum, ut regulinæ partis in tartaro emetico dosis patefcat.

Sed

Sed adhuc alia operationis momenta ignorari non debent; vitrum antimonii in pulverem impalpabilem redactum abundantius solvi grossiori, BAUME *Journal de Medecine* &c. *Avril 1761*. libras duas cremoris tartari solvere ex anatico pondere impalpabilis pulveris vitri antimonii, uncias viginti tres & drachmas sex, & suppeditare uncias tres sulphuris aurati, IDEM. Longa nimis ebullitione tartarum emeticum inertiolem reddi, HOFFMANNUS: Tartarum emeticum ebullitione antimonii crudi cum cremore tartari tentari posse, & sic confectum debilem admodum esse, GEOFFROY, in vase ferreo excoctum deliquescere, vix crystallari, contra vero in vase argenteo, BAUME; anaticas partes cremoris tartari & vitri antimonii aquam viridem efficere, deficiente una citrinam fieri, IDEM. Nostratibus dosis granum unum ad tria per se, actuandorum aliorum causa granum semis, unum, adjicitur.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII, nihil aliud est, quam sulphur antimonii alcali solutum, acido præcipitatum, regulo dives, idque obtinetur detonatione hepatis antimonii ex nitri, & antimonii æqualibus partibus conflati, vel scoriarum flavescientium reguli antimonii simplicis coctione, & præcipitatione per acetum, & id quidem sulphur antimonii auratum primæ præcipitationis vocant; dum vero denuo insillato aceto demittitur pulvis, is præcipitationis secundæ, & sic porro habetur. Primæ, & secundæ præcipitationis sulphur auratum, violenter emeticum, tertiæ vero mitissimum, deprædicant in catarrho suffocativo præstantissimum, licet tamen etiam primæ præcipitationis tale confecerit ex regulo, nec vomitorium, nec purgans BRENDelius, & hujus quidem encheiresis cardo in eo verti dicitur, ut ad confectionem reguli antimonii parva nitri quantitas sumatur, prioribus rebus non commisceatur, sed his superinjiciatur. Repetenda experimenta sunt, & quærenda inventorum ratio.

Cæterum virtus sulphuris antimonii aurati antiveneæ probata in *Ephemerid. Acad. N. C. KLAUNIG*, & ful.

fulphur antimonii auratum ultimæ præcipitationis multum UNZERUS *Biblioth. Raison.* in catarrho suffocativo, in spasms, convulsionibus, hypochondriacorum hysteriarum, in tussi infantum, in febribus intermittentibus laudat. Ex sulphure aurato antimonii, & calomel multoties sublimato alterantem suum pulverem in porriginè capitis, aliis morbis cutaneis, faciei, bubonibus, gonorrhœa, gran: quindecim de die partitis dosibus utilem, componit *Clar. PLUMMER society of Edinburg.* T. I. in ischiade pertinaci, & morbis ex impuris, & viscidis humoribus *Nova Acta. Acad. N. C. Vol. V.* laudant; non minoribus ornatur encomiis a *Cl. WERLHOFF* in *Act. Medic. Edinburg. Speciminibus duobus, Hanoveranæ* 1735. sed minori dosi dandum monet, a grano uno ad tria pro dosi, continuato per plures hebdomades usu, additis etiam pro re nata aliis, siquidem majorem sulphuris antimonii dosim facile vomitum, calomelitis continuati salivam ciere dudum expertus sit; adhæc jam *Illustr. HUGONEM* tineam chronicam, achores, scrophulas, simili medicamento ex succino, exigua dosi mercurii dulcis, & sulphure antimonii *GLAUBERI*, curasse, ita etiam martialia cum sulphure antimonii miscuisse *HOFFMANNUM*, & auctam horum efficaciam in morbis chronicis adinvenisse, *Dissert. Epistolari Actis nexa* p. 26. monet **IDEM.**

SULPHUR AURATUM ANTIMONII liquidum in *Actis Acad. Mogunt.* T. I. præparatum est, quod in leproso profuisse dicitur.

KERMES MINERALE alias etiam pulvis carthusianorum, est sulphur antimonii auratum, alcali solutum, sola ebullitione paratum, sulphuri aurato antimonii simile, licet alia operatione paratum, *HUXHAM:* obtinetur, si antimonii crudi una pars, olei tartari p. d. una quarta, & duplum aquæ pluvie per duas horas ebulliant, filtrentur, & de novo eadem quantitas aquæ & nitri fixi addatur, *GEOFFROY Acad. des Sciences.* Totum antimonium fere in kermes redigi potest, **IDEM,**
& post

& post septuaginta octo vices adhuc extraxit **IDEM**, quod etiam repetens experimentum *Illustriss. L. B. van SWIETEN*, ad finem demum perducere non potuit ita, ut nullum amplius kermes obtineret, ut ex facili in *Quaestione VI. pro Catbedra Medica Mospeliensi vacante: an tota substantia Antimonii in Kermes Minerale verti possit? affirmet Cl. ESTEVE*. Drachma una sic preparati, & edulcorati kermes mineralis continuit fedecim, septemdecim grana reguli, tredecim, quatuordecim grana salis alcalini, quadraginta, & quadraginta unum sulphuris communis, in experimento *Cl. GEOFFROY Acad. des Sciences*. Majori quantitate reguli imprægnatum, violentius emeticum, coctione rectificandum in phiala ampla, nova aquæ, & olei tartari per deliquium dosi, **IDEM**; potest etiam kermes minerale fusione parari, **IDEM**.

USUS MEDICUS in glutinosis, pituitosis, pulmonum affectibus, universalis, in pleuritide, peripneumonia ubi aut lentius sputa procedunt, aut suppressa sunt, in tussi ferina infantum cum spermate ceti eximius, in morbis cutaneis, aliisque ex emunctoriorum obstructione ortis, in ipsis febribus autumnalibus, chronicis, **HOFFMANNUS**, sunt, qui etiam in epilepsia, & spasmodicis affectibus, vel a glutinoso, vel a dyscrasia sanguinis exortis, plurimum deprædicent: Infantibus granum unum cum lapidum cancrorum scrupulo uno, in tres doses dividitur, etiam mellis uncia semis immiscetur, & de die propinatur: pueris eadem dosis bis de die datur. A granis duobus ad quatuor conceditur adultis, & diei naturalis spatio triginta sex grana pleuritico dedit **LEMERY** filius: si vero kermes nauseas facit, oleosis, anodinis, balsamicis temperatur, quibus semper maritandus, **HUXHAM**. Scopis autem diaphoretico in morbis cutaneis omnium optime in vehiculo calido theiformi matutino tempore datur, **HOFFMANNUS**. Verum adhuc scire juvat a minori semper dosi incipiendum; variat enim multum medicamentum pro varia præparatione, **HUXHAM**, abstinendum ab acidis decoctis, vel acescentibus, **IDEM**. Kermes mineralis
drach.

drachmam unam cum farinæ liquiritiæ viridis optimæ drachmis sex, exacte miscet, & hunc pulverem granorum viginti, ad viginti quinque dosi, omni trihorio, aut quadrihorio exhibet, & laudat in *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. *Cl. BASTER.*

TINCTURÆ ANTIMONII varix diversis in officinis usitata, nobis illa *ZWOELFFERI* solum habetur.

FLORES ANTIMONII cum sale ammoniaco factos, in potu aquæ simplicis, per intervalla adhibito nitro antimoniato cum radice hellebori nigri, rabiosos pluitimos sanare, *STEURLINUS Ephem. id. N. C. Cent. I. Obf. 84.*

CLAS-

CLASSIS SEXTA.
VENENORUM MECHANICORUM.

Quæ acutis suis superficiebus solutionem continui efficiunt, partesque destruant, venena mechanica dicuntur.

ADAMAS *Offic. Mineralogicæ W.* Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Demant. *Gallis* Diamant. *Anglis* Diamand.

Nullis remediis emendari rigidissimum hoc venenum posse, quod **THEOPHRASTUM PARACELSUM** e medio sustulit, discipuli asserunt; primum quidem verum, posterius forte dubium censei potest. Alia exempla haud existant.

ALUMEN PLUMOSUM

CRYSTALLUS MONTANA *Offic. Mineralogicæ W.* Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Bergkrystall. *Gallis* Crystale de roche. *Anglis* Crystal.

Grossiuscule contrita vulnerat, in pollinem redacta innocua est, **MONTI** proprio experimento: preparata inutilis; laudat tamen contra infantum epilepsiam **CRUGERUS** *Ephemerid. Acad. N. C.* violenter calcinata acidum bibit, quod igne non vexata respuit, **GEOFFROY** *Acad. des Sciences 1746.* Sed neque observare primum **MONTIUS** potuit *Bononiens. Scient. & art. Institut. T. I.* An tanto molimine quærendum remedium absorbens?

VITRUM

VITRUM *Offic. Classis Naturalis Artefactorum.*
Ordo Lapideorum. *Germ. Glas. Gallis verre. An-*
glis Glafs.

Vitra ex lapide, vel arena vitrescente cum sale
alcalino colliquatis conflata, diffracta superficies instar
cultrorum scindentes habent, unde etiam rudius trita
corpus destruere assumpta possunt.

CLAS-

CLASSIS SEPTIMA
VENENORUM EX-
SICCANTIUM &c.

CALX VIVA vide p. 93.

GYPSUM *Offic. Mineralogorum. Classis Naturalis*
Artefactorum. Ordo Terreorum Germ. Gips
Gallis Platre. Anglis Parget.

De lapide gypseo, igne exusto, præparatum terreum, album, a calce admodum distinctum est; in ære enim non fatiscit in pulverem, nec in aquam demissum effervescentiam excitat, sed illico in lapidis speciem, plastrum vocant, concrefcit, quod nulla calcinatione in priorem calcem redigi possit, *Cf. JUSSIEU Acad. des Sciences 1719.* & tamen huic calci nihil nisi aqua accessit. Gypsum nostris visceribus irresolubile venenum esse, intelligimus ex ingenti totius Germanorum exercitus strage, qui gypso farinæ admixto periisse fertur. Salus in aceto. Podagricos dolores suos solo pulvere alabastrino lenisse, **PAULLINUS, KELLNERUS,** testantur.

PLUMBUM *Offic. Mineralogorum. Classis Naturalis Metallorum. Ordo Molliorum antæ ignitionem liquefcientium. Germ. Bley. Gallis du Plomb. Anglis Lead.*

Metallorum omnium cognitorum infimum, maxime malleabile, non elasticum, nec tinniens, coloris ex cælio grysei plumbum, fulum in superficie nebulam contrahit, quam adeo pertinaciter regenerat dum ablata est, ut etiam totum in hanc fatiscat; hæc *calx plumbi* dicitur, quæ vehementiori igne flavescens *Cerussa Curtina*, intensiori rubra facta *Miniam*, & de novo
Cranz Mat. Med. Vol. III. F majore

majori lignæ vexata, fluens, & refrigerata, *Lithargyrum* vocatur.

Ab aere, aqua, rubiginem non adeo facile contrahit plumbum, ut ferrum, & cuprum, sed tantum magis nigrescit, & temporis diuturnitate in cerusam vertitur: oleis non solvitur, licet cerussa, & minium oleis pressis, oleo terebinthinæ, coctione solvantur, & balsamum saturni, vel vernisci constituent. Cæterum patet plumbum tum in coctione, tum in fusione salibus alcalinis fixis, etiam sine his adminiculis salibus urinosi, spiritui salis ammoniaci, cum quibus in mucaginem albam deliquescit. Acida vero maxime hoc metallum referant, quod corrodunt in calcem, solvunt, unde plurima præparata saturnina fiunt dulcia.

PRINCIPIA.

1. Terra vitrescibilis; docet vitrificationis facilitas.
2. Phlogiston, quod ex calcinatione plumbi manifestum, uti etiam cineris addito phlogisto resuscitatione.
3. Mercuriale, quod specifica plumbi gravitas, in igne fluxus, perniciosi vapores, mercurii ex plumboeductio, confirmant; ut vel ex hoc posteriori principio venenati plumbi effectus clarius intelligantur, & jam facile dictu, cur huic metallo multum illaborantes colicam Pictonum, paralytes, contracturam, tabem patientur: cur vasis plumbeis utentes, ut etiam vina nefaria arte per lithargyrium manganizata sumentes, similibus afficiantur. In prophylaxi salus in pinguibus, oleosis: In curatione in lacte, emollientibus, nervinis, anodinis, ASTRUC. Acida obsunt. Externe lamellæ plumbi vel solæ, vel mercurio obductæ, cancris occultis a nonnullis imponuntur.

PRÆPARATA præcipua sunt:

MINIUM, calx plumbi igne reverberii in pulverem coccineum, cinnabari æmulum acta; atque in hac præpara-

paratione, & minii in plumbum reductione, duo satis curiosa obveniunt phænomena, quod ponderis absoluti in calcinatione incrementum minium assumat, ex centenario viginti librarum WALLERIUS, decem librarum MULLER; id ipsum vero in reductione iterum amittat. Ignis, aut ejus pabulum hoc augmentum facit, HIERNE.

Minium ad usus externos in unguenta, & emplastra recipitur, ulceribus prurientibus, humidis, scopo exsiccante, refrigerante, constringente, utile. Est emplastrum de minio officinis.

LITHARGYRUS spuma plumbi semivitrificata, a purificatione metallorum residua, a colore, quo ludit, vel auri, vel argenti, chrysitis, vel argyritis dicta, lævigatur, edulcoratur, exsiccatur in usus medicos; moderate exsiccans, adstringens, ad loca excoriata, femorum intertrigines, laudatur. Prostat in officinis unguentum de lithargyrio, quod alias etiam nutritum audit, quia epuloticum, est cum aceto lithargyrii & oleo olivarum factum; ad ambusta laudatur.

Cæterum & hic loci dici merentur ex lithargyrio, & aceto concinnata ea medicamenta, quibus egregius GOULARD rebelles urethræ morbos curavit, in *libello Memoire sur les maladies de l'urètre, & sur un remede specifique pour les guerir, a Montpellier 1751*. Recipit vero medicamentum lithargyrii totidem libras, quot pintas aceti, quæ in ahenò per horam vel quinque horæ quadrantes, continuo, agitata spatula lignea, ebulliunt: ab igne seposita quiescit materies, liquor supernatans sedimento per inclinationem effunditur, & lagenis servatur; hujus uncia semis ceræ fusæ libræ uni continua agitatione incorporatur, miscelæ debite factæ tenuia lintea in formam linguæ exacta immerguntur, convoluta in candelulas effinguntur, urethræ insinuanda. Sunt vero, quæ in hoc processu notes, plurima; primo quidem, lintea debere esse tenuis texturæ, Hollandica, extensa, lente liquido, nec nimis cali-

calido, nec nimis frigido immergenda, immersa lente iterum & per gradus educenda, obducta rite, nec guttas amplius stillantia, ad refrigerandum reponenda, tum in obliquas linguas conscindenda, longitudine varia, novem pollicum maxima; convolvuntur in candelulas exiguas, quæ carnositatibus ordinariis fundendis sufficiunt. Quodsi vero annosiores, callosæ etiam sint, aut fistula perinæi stipatæ, actuari sequenti medicamento candelulæ debent. Id vero recipit ceræ uncias sex, præcedentis liquoris unciam unam semis, duas; Huic jam, sub continua, ut prius, cum spatula agitatione, immisceatur cera, tum remotis ab igne, ut prius, candelarum extremitatem tenuiorem aliqua altitudine immerge, refrigeratam inter duo marmora in cylindrum coque, & utere. Est adhuc candelularum simplicium, iis in casibus præmittendarum, ubi urethra sensibilibior, dolentior, formula alia, quæ præcipit, ut ceræ granulatæ libris sex, sevi vervecis libræ semis, fufis, olei amygdalini sine igne pressi libra semis, agitata spatula commisceatur ad perfectam miscelam, ab igne remotis lineata ut prius intingantur: Ex aliis conficere ceros docuit L'OLIVE Chirurgus Barcelonenfis; prima pro carunculis consuetis formula est: ꝛ Mercurii dulcis drachmas duas, antimonii crudi unciam semis, tutiæ præparatæ drachmam unam, rite mixta cum oleo amygdalarum redigantur in formam unguenti. Secunda pro durioribus: ꝛ Pulveris sabinæ drachmas quatuor, aluminis usti drachmam unam, exacte miscendo fiat pulvis subtilis, in quem cereus aqua gummi tragacanthi gravidus immergitur, qui siccus oleo amygdalarum oblinitur, & in urethram immittitur. Candelulæ D. GOULARD præferendæ sunt.

CERUSSA. plumbi rubigo, seu acido rosa calx alba plumbi, aliis plumbi præparatis valentior, jam DIOSCORIDI vi refrigerante, excrementis reprimente nota; est cosmeticum familiare mulieribus, nec longo usu tutum, nec, quod faciem magis denigret, & corruget, utile: Unguentum album simplex, aceto soluta cerussa, addita axungia exurgens, locis excoxiatis, ambustis, prurientibus proficuum.

ACE-

ACETUM SATURNI est acetum cerussa dives.

SACCHARUM SATURNI. Est inspissatum in chry-
stallo saturni acetum, verum sal plumbi, saporis dul-
cis, & adstringentis.

USUS externus chirurgis semper multus in purgan-
da a maculis cute, ulcusculisque varii generis abigen-
dis, **BOERHAAVE Chem:** tollenda partium inflam-
matione, **IDEM;** repercutit enim, & refrigerat in oph-
thalmia, **ST. YVES;** in ambustionibus, **MICHAE-**
LIS; in coercendo scirrho, ne in cancrum eat, **BOER-**
HAAVE, HEISTERUS: at hodie cicuta felicius opi-
tatur. Saccharum saturni gangranam partibus, qui-
bus applicatum, saepe inducit. **QUESNAY de la su-**
ppuration. Internus semper suspectus usus; datur tamen
hinc inde sub finem in gonorrhœis. Sunt qui in phthisi
laudent, sunt qui in febribus inflammatoriis cum cam-
phora, nitro, aliis, extollant, vide **HUNDERT-**
MARCK de saccharo saturni.

BALSAMUS SATURNI. Est saccharum saturni
oleo terebinthinæ solutum, in ulceribus sordidis, atque
cancrosis utile, **ETMULLER, JUNCKEN,** imo &
plumbi balsamum cum oleis expressis vel stillatitiis
valere in his, **BOERHAAVE** in *Chem.* contendit.

PLUMBUM USTUM. Est calx plumbi cum sul-
phure, calcinatione parata, edulcorata, siccata.

STANNUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Natura-
lis Metallorum. Ordo ante ignitionem liquef-
centium. *Germ. Zinn. Gallis Etain. Anglis Tin.*

Metallum cum livore splendens, fragile, sonorum,
omnium levissimum stannum, ut plumbum in calcem,
vitrum, etiam in auras abit, accensum odorem sul-
phureum, alliaceum habet, aliis metallis ductilitatem
demit immixtum.

PRINCIPIA sunt.

1. Terra alba, alcalinæ indolis, **OMNES**, specificæ **WALLERIUS** in **HIERNE**, difficulter vitrescibilis, docet vitrificatio.

2. Principium sulphureum inflammabile, quod etiam per se abs addito inflammetur, **GEOFFROY** *Acad. des Sciences* 1738. quod cum nitro fuso detonet & distillatione sulphur addito vitrioli oleo largiatur. Cæterum vix non semper stanno arsenicum inest **HENCKEL**, **GEOFFROY**, *Acad. des Sciences* 1738. licet de ejus natura non sit, datur enim etiam arsenico liberum, **MARGGRAFF** *Acad. de Berlin* T. III. sed vix ad usum communem tale adhibitum invenitur. Uncia semis stanni Indici vix non drachmam dimidiam arsenici continet, in Anglico major, maxima in Saxonico ejus proportio est. **IDEM**. *Acad. de Berlin*. Ut merito concludatur perpetuum vasorum stanno obductorum usum, noxium esse, maxime si acida per noctem in his vasis ferventur. Stannum enim venale, semper plumbo infectum, acidis etiam debilioribus patet, tum ob plumbum, tum ob propriam substantiam, purum enim stannum etiam his solvitur, **IDEM**. Luculentissima experimenta stanni Indici, Anglici, & Germanici acido soluti, vide *Ibidem*.

USUS in medicina vix multus. Stanni purissimi rasi drachmam unam, bis de die cum conserva vorandam, ad tæniam expellendam non nulli laudant. Stanni rasi, coralliorum rubrorum, ana drachmam unam, cum conserva absynthii, bis de die sumendam **MEAD**, & stanni pulverem ad unciam semis bis in die dari posse *Pharm. pauperum in usum Nosocomii Edimburgensis*, præcipit, tum contra tæniam primam **PLATERI** stanni unciam unam, theriacæ uncias quatuor pro prima dosi, pro secunda altero die exhibenda unciam stanni dimidiam, theriacæ uncias duas & pro tertia eandem quantitatem recommendavit & probavit **ALSTON** *Society in Edimburgh* Vol. V. P. 1. In hac vero præscriptione id ex utilitate & necessitate animadverto, *Cl. virum theriacam*

cam Andromachi intelligere non posse, siquidem in prima dosi unciarum quatuor continentur opii grana viginti novem ad minimum, ipso *Cl.* viro docente in commentario *de opio* eodem volumine contento, sed intelligere theriacam Edimburgensem posse, quod, ne alii in errorem inducerentur, addi debuerat. Item militem leprosum brevi tempore scrupulo uno amalgamatis stanni, singulis diebus sumpto, curatum in nosoc: milit: Londinens. in RECUEIL PERIOD. habetur. Datur etiam contra hydrophobiam, perperam tamen, *L. B. van SWIETEN.*

PRÆPARATIONES sunt:

SAL JOVIS. Crystalli calcis stanni aceto potentissimo solutæ, inspissatæ, inutiles.

MAGISTERIUM STANNI. stanni pulvis acido solutus, alcali præcipitatus, absurdus.

ANTIHECTICUM POTERII calx antimonii iners cum calce stanni, omni absorbente deterior, periculosior, STAHL.

SYNOPSIS seu RUBRICA FABRILIS *Offic. Mineralogor.* OCHRA. Classis Naturalis Terrarum Ferrearum. Ordo non mineralisatarum. *Germ.* Röthel Kreide *Gallis.* Craye Rouge.

Ochra rubra cretacea WALL. Martialis, ficcans, & adstringens est; vires in ea laudavit DIOSCORIDES emplasticas, conglutinantes, vulnerarias: Ovo sumptam, ut & clysinatæ injectam, alvum sistere etiam reliquit. Usus hodie solum externus, & is parvus. Venenata qualitas experimentis non adeo confirmata est.

His adde venena alia molesta, glutinosa.

Vegetabilia.

CYNOSBATI spongia *Offic.* **ROSAE** Sylvestris
Botanicorum. Classis Naturalis Calyciflorarum.
Germ. Dürre Hieslen *Gallis* Eponge d'Eglautiera.
Anglis Spunge of Heps.

Cynosbati spongia nidus insectorum est, villosus, hirtus, aqua maceratus tumidior, canum ordinarium venenum, quod assumptus expansus ventriculi orificium superare non possit, sic anxietates, mortem inferat. Multi tamen etiam medicatum faciunt; experimenta desunt. Fructuum dilutius decoctum in ischuria, in *Astor. Helv.* Tom. II. laudat **HOFERUS**, dubio tamen, ut ipse fatetur, experimento.

FUNGI. *Offic. Botanic.* Classis Naturalis Cryptantherarum. *Germ.* Schwamme. *Gallis* Champignon
Anglis Mushroom.

Fungorum natura iam veteribus satis perfecta fuit testatur **DIOSCORIDES**, qui fungos alios noxios alios esse esculentos pronuntiavit, & **PLINIUS**, cibo hoc ancipiti integras familias periisse, & iam tum veneni loco usurpatos fuisse reliquit: Tum **CLAUDIUM** caesarem boleto interfectum narrat, **NERONEM**que Deorum bromam, seu escam, fungos vocare solitum, quia **CLAUDIUS**, cujus successor **NERO** fuit, inter Deos, a fungo peremptus, esset relatus. Nostrorum temporum monumenta plurimas de venenatis fungis strages habent, imo ex solo odore venenati fungi convulsiones, & motus epilepticos, dein mortem, enarrat **FORESTUS**, ab esu stultitiam **IDEM** testatur, dirissima mala alii. Salus a vomitu, saponaceis, melitis, anodinis.

PSYL-

PSYLLII Semen *Offic.* Semen **PLANTAGINIS**
Botanicorum. Classis Naturalis Oligantherarum.
Germ. Flohflamenkraut. *Gallis* herbe aux puces
Anglis Flee seed.

Plantago caule ramoso erecto; Nigrum, pulicibus simile semen, admodum mucilaginosum est. Vis venenata haud post **DIOSCORIDIS** sententiam certa, mucilaginoso ad loca excoriata, ambusta, ad rigidas, induratas partes emolliendas, utilis. Raro interne datur.

VISCUM QUERCINUM *Offic. Botanic.* Classis Naturalis Oligantherarum *Germ.* Eichel Mystel
Anglis Missetoe of the oak.

VISCUM Album.

Parasitus frutex ex fraxino, tilia, maxime quercu nascitur, delato in has arbores femine. Baccas habet candidas, transparentes, succo tenacissimo praeditas, unde gluten aucuparium conficiatur, nobis indomabile venenum. Viscum emollire, discutere, extrahere parotidas, tubercula, caeterasque collectiones ad maturitatem ducere, resinæ & ceræ mixtum, **DIOSCORIDES**. Usus hujus in medicina nullus, sed ligni ad epilepsiam plurimorum repetitis experimentis deprædicatur. Dosis in pulvere gran: triginta, etiam major, omni trihorio, superbibendo uncias aliquot infusi ejusdem; laudatur infusum adhuc in arthritide, laxitate, solidorum languoribus *Ad. Physic. Med. N. C. Vol. I.* In hysteriis affectibus, & nervorum morbis, convulsione, paralyfi, stupendi effectus, **BRADLEY**; in gravedine, morbis catarrhosis vis visci quercini errhina multum deprædicatur, *Ad. Physic. Med. Acad. N. C. Vol. VIII.* Per os pota urinam turbidam reddit, & sudorem particularem excitat. *Ibidem.*

CLASSIS OCTAVA
 VENENORUM HETE-
 ROCLITORUM ANI-
 MALIUM.

ARANEA *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis
 Insectorum Apterorum. Ordo, pedibus pluri-
 bus, capite cum thorace unito, donatorum.
Germ. Spinnerin. *Gallis* Araigne. *Anglis* Spider.

Venenatæne sint in nostris regionibus araneæ? vix certis evictum experimentis: HARVAEUS nihil invenit, desunt aliorum tentamina: In araneæ punctura, tamen, & hanc sequente gangræna, essentia castorei, & spiritus salis ammoniaci BORNERO laudantur. Ex telis sericea opera tentata in Gallis, non approbata REAUMUR, easdem ad recentia vulnera, sanguinis sistendi causa vulgus adhibet. De aranea viva ex amuleto suspensa in febre quartana, ut & de lapide araneæ, non certa fama est. De aranearum telæ accensæ, tumentes extus hæmorrhoides dissipante vapore, experimenta certiora. An quia sale volatili gaudet? Sed quibus dissipandæ, videndum.

TARANTULA araneæ species, cujus maxima in Apulia, Barbaria, Oriente, frequentia est, quæ sub canicula furiosa assultim aggreditur homines, & morsu pessime nocet, & cum lethalibus symptomatibus tarantismum inducit, musica sanabilem. Ita quidem BAGLIVIVS, alii factum negant, & hunc morbum hodie Calabriam afficere, nomine *coccio maligno*, alii statuunt.
 Est

Est adhuc aranea avicularia, quod aviculis insectis mor-
fu diro serpentino minetur, dicta, haud tuta.

BUFFO *Offic. Amphibiolog.* RANA. Classis Natu-
ralis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *Germ.*
Kroth. Gallis Crapaud. *Anglis* Toad.

Rana *Buffo* venenata est, tactu, halitu, potu, ma-
xime vero verrucis lactescentibus, LINNAEUS. Co-
gnoscitur corpore ventricoso, verrucoso, lurido fus-
coque: Rana esculenta vero, corpore angulato, dor-
so tranverse gibbo, abdomine marginato. Posterior
recte in cibum, prior praepostere in medicinam voca-
tur, licet in pharmacopœa Leideni æthiops animalis
pulvis buffonis usi dicatur, & specificus contra vario-
las deprædicetur.

CANTHARIS *Offic. Entomologorum.* Classis Natu-
ralis Insectorum Cleopterorum. Ordo Anten-
nis setaceis. *Germ.* Spanische Mucken. *Gallis*
Mouches Cantharides. Anglis Spanish Flies.

Cantharis cæruleo-viridis, thorace teretiufculo, fœ-
tens, etiam nostrarum regionum incola, omnium tem-
porum medicis suspecta, jam DIOSCORIDI intamis
fuit, & septicum venenum, viis urinariis quam maxime
infestum, plurimorum morte notatum, monumenta ho-
dierna satis superque testantur. Orni insecti parti vis
caustica urens, & capiti, & alis, & pedibus, & cor-
pori. Estne camphora hujus antidotum? laudat
GREENFIELD, multos persuadet; suntne acida?
ita TULPIUS, & in *Acad. des Sciences* HOMBER-
GIUS, & hi suos fautores habent. At sal illud cau-
sticum, quod resinosa parti maxime inest, per expe-
rimenta nondum determinatum est, etiam post tenta-
mina COCKBURN in *Transact. Philosoph.* quid! quod
etiamnum multi acidum habeant: an forte inde cum
sale alcalino dedit hydropico grana aliquot canthari-
dum

dum **GRAINGER**? Mirum est, cantharides cum acidis fossilibus effervesce diu, sæpe etiam post annum concussio liquido effervesce de novo, nec unquam saturationis punctum assequi, aut ejus productum dare. **L. B. van SWIETEN**. Cæterum cantharides sanguinem coagulant multiplici experimento, **Cl. VERATTI Bononjens. scient. & art. Instituti** T. II. P. I. serum vero sanguinis non mutant; extractum vesicans non est, nec est vesicans ex infusione residuus pulvis: Est tamen ubi extractum spiritu vini solutum rubefacit, **IDEM ibidem.**

Internum usum multi horrent; alii arcanum habent; **GREENFIELD** tuta praxis Anglis plurimis hodie probata est, etiam familiaris in ulceribus viarum urinarum, harum calculis, podagra, & aliis morbis; tincturam cantharidum extemporaneo usui proficere in Nosocomio Regio Edimburgensi video, & pulverem tenuissimum cantharidum, a granis quatuor ad decem, in aceti optimi unciis duabus coctum, calide epotum, specificum in hydrophobia a **KRAMMERO Commmerc. Norimb. 1735.** laudari intelligo; sed experimenta defunt! Quatuor grana cum dimidio, demptis capite, alis, pedibus, cum totidem camphoræ, & conservæ momento, duobus in bolis dedit in urinæ suppressione **YOUNG, Transact. Philosph.** Nro. 280. tum ibidem aliis in casibus, **ꝑ.** cantharidum præparatarum Nro. III. Trochisci e myrrha scrupulum semis, feminis Amei grana quatuor, Rob Cynosbati q. l. Externo usu ad rubefaciendum, vesicandum, omnibus receptus pulvis revellendi scopo in apoplexia, lethargo, cephalalgia, hemicrania, anginis, doloribus arthriticis, ishiadicis &c. Asthmaticorum salutem in vesicatoriis semper invenit in subjectis pituitosis & senibus **KLAUNIG Ephem.** N. C. Eadem delirantium hypochondriacorum certam medicinam esse, **Anonymus Obs. I. Prod. Act. Havniens.** tum & in moribus venenatis applicata vesicatoria laudantur **Act. Nov. Acad. N. C. Vol. I. & crudelissimo rheumatismo inter scapulas nihil magis prodest, quam vesic-**

vesicatoria superimposita, HUXHAM de morbo Colico *Dannionorum*; etiam in ulceribus manantibus capitis exsiccatis, & inde orta epilepsia, mitiora, v. g. ex emplastro de melliloto vel labdano uncia una, vesicatorii drachma una, raso capiti applicata laudat. *Illustr.* L. B. van SWIETEN. Ipsæ per se miscentur pasta, fermento panis, emplastris, varia dosi, gran. quindecim, viginti, triginta. ♀ Scire autem convenit, simul emulsiones, vel decocta emollientia, mucilaginoso, interne exhibenda, ne viâ urinariæ offendantur. ♀

LACERTA *Off. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *Germ.* Salamander. *Anglis* Lizard - Salamandre. *Gallis* Salamandre.

Lacerta *Salamandra* Europæ incola, cognoscitur cauda tereti, brevi, digitis muticis, corpore poroso nudo: In igne vivere antiquitus ferebatur; confirmaverat experimentis Eques CORVINUS. Sed Cl. MAUPERTUIS in *Acad. des Sciences* omnes risit. Animal corpore poroso lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, IDEM. Hoc lac acrimoniæ est styptica, & tithymalum animale vocat Cl. MAUPERTUIS, pro psilothro haberi LINNÆUS perhibet. Animal venenatum non est.

LACERTA *Gecko* in Indiis habitans, pedibus suis venenum exhalat in esculenta.

LEPUS MARINUS *Off. TETHYS Syll. Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

Tethys *Leporina* corpore rubro, margine membranaceo, auriculis duabus, in mari mediterraneo habitans, gravidis ob fetorem infesta PLINIO, GESNERO observata, alias venenum peculiare non alit.

SCOR-

SCORPIO *Off. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Apterorum. Ordo pedibus pluribus, capite cum thorace unito, donatorum. *Germ.* Scorpion. *Gallis* Scorpion. *Anglis* Scorpion.

Scorpio *Europæus* pectinibus octodecim dentatis, manibus unguatis, caudam sub aculeo mucronatam habet, venenatus, ictu non semper lethali *Acad. des Sciences 1731.* Vulneri oleum scorpionum applicatur, quod etiam in suppressione urinæ, dolore nephritico, illinitur lumbis, pubi, perinæo, etiam injicitur. Ignorari tamen non debet, multarum harum bestiarum venenum non in omnibus locis idem, sed varium, dici scorpiones Italicos innoxios, magis tamen iis in Apulia periculosos, in Africa vero summe venenatos habet RHEDI, nec tarantulas æqualiter omni anni tempore venenatas BAGLIVIVS, & innocuam ictu viperam vidit CAMMERARIUS in *Dissertat. Epistol. &c.* Ultimo demum repetitis experimentis innoxios scorpiones MAUPERTUIS pronunciauit *Acad. des Sciences 1731.*

SERPENS *Off. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Germ.* Schlange. *Gallis* Serpent. *Anglis* Snake.

Pessima tetraque animalia, horrendo veneno, in diversis diverso, gaudentia; quod humanæ stultitiæ cumulus, adhuc hodie divinis honoribus honestantur!

CROTALLUS *horridus* dictus, in America degens, venenatissimus est. Lædit etiam Dryinas, Duriffus. Horridi antidotum Senega habetur.

COLUBER *Aspis* nullo percepto dolore somnum inducere creditur, & ita periisse CLEOPATRAM novissimam Ægypti Reginam. An Galliarum illa aspis veterum sit, multa dubitatio. Sed etiam Coluber *Chersæa* venenatissimus, & morfu sæpius lethalis in Sue-

Suecia, LINNÆUS, ab aspide non fatis diversus, IDEM. Ceraftes tetanum, Seps, gangrænam, Dipsas inexplabilem fitim, Prester emphysemata, faciunt. Coluber *Naja* Indiæ Orientalis omnium est venenatissimus. Antidotum Ophiorrhiza. Coluber *Vipera* Ægyptiis in officinis adhibitus etiam morfu lædit, ut *Berus*.

TORPEDO Off. *Amphibiologorum* RAJA. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raja *Torpedo* proprie veneno emisso non nocet, sed motu adeo ingrante tremulo, attacta stuporem facit. *Acad. des Sciences* 1714.

RAJA *Pastinaca*.

Corpore glabro, aculeo longo, anterieus ferrato, in cauda apterygia, cognoscitur, ULISSIS fato infamis. In cauda aculeum venenatum gerit piscis, gangrænam immedicabilem, DIOSCORIDI descriptam, inducentem.

VIPERA Off. *Amphibiologorum* COLUBER. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. Germ. Viper. Gallis Vipere. Anglis Viper.

Coluber scutis abdominalibus CXLV. squammis caudalibus XXXVI. Hodie ex Italia ad nos pro usibus medicatis allatus, hominem, aut alia animalia non nisi læsus aggreditur, mordet, quod etiam a trunco solutum caput multo cum periculo fecit. Anatomem animalis, sedem veneni, RHEDI primus patefecit; morfu virus habent, & fatum dente minantur, pocula morte carent. Antidotum sal volatile viperarum invenit CHARRAS; Alkali volatile aliud oleo succini unitum profuit, JUSSIEU, *Acad. des Sciences*. 1747. Oleum olivarum, *Philosoph. Transact.* deprædicatur, quod tamen inutile deprehensum in experimentis sociorum *Acad.*

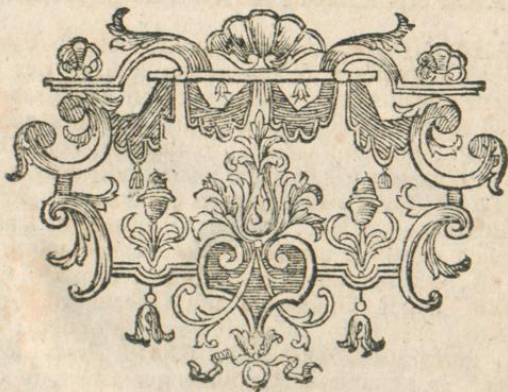
Acad. des Sciences. Axungiam viperæ etiam proponit
MEAD.

VIS MEDICA jam antiquissimis temporibus nota; ab his theriaca Andromachi dicta; & duobus elephantiafi laborantibus poculum, in quo vipera extincta fuerat, epotum saluti fuit, GALENUS; & pertinacissimam lepram vino viperino sanatam, posteriori tempore vidit MEAD. Sed etiam ANTONIUS MUSA AUGUSTI medicus, cum incidissent insanabilia ulcera, vipers edendas dabat, miraque celeritate perfabatur, teste PLINIO. Juscula hæc emollientia sunt, inviscantia, alcalescentia, in causa acida proficua; nimis forte univèrsaliter magnatibus omnibus recepta. Viperarum exsiccatarum pulvis absurdum pharmacum est. Trochisci insulsi. Sal volatilis viperarum tolerandus, alteri haud superior. Pinguedo morbis oculorum amica & salubris, in India orientali multi usus. HANS SLOANE *Acad. N. C. Vol. X.*

RABIOSORUM ANIMALIUM VENENUM etiam huc referendum; atque id mirabile venenum diversis animalibus rabidis proprium, corporibus etiam inanimatis inhærens, mortuum, viventibus communicari potest, & in univèrsum morfu, vel levissimo, per sola vestimenta adacto, tantum radente, & eliciente sanguinem, spiritu in pulmonem ducto, spumæ recentis, vel etiam jam dudum exsiccatae contactu, labiis, linguave exceptæ, osculo rabidi, infectione instrumenti vel contrectatione vulneris, rerum infectarum, esu lactis carnisve animalis rabiosi &c. communicatur. Antidotum certum nondum inventum; laudatur moschus, camphora, asa foetida. In aquam frigidam immersio hydrophobiam sæpe sustulit, quam tamen hodie multiplici argumento, eoque convincente, improbat NUGENT. *An essay on the Hydrophobia.*

Iratorum aliorum animalium, quibus in dente venenum, morsus lethales sæpe viros vix miramur, fed etiam

etiam illorum, in quibus nullum est, stupemus. De morfu anatis irati venenato, & mortifero observationem communicavit LE CAT. in *Recueil periodique d'observations de Medecine, de Chirurgie, & de Pharmacie Paris. T. I.* An vero ex ira animalis, an ex simplici oris labii superioris vehementi morfu & vellicatione, mors rustici? disquiri adhuc possit. Iratus canis multos dente saepius, haud venenato vulnere, ferit.

CLASSIS NONA.
VENENORUM SPECIE HALITUS PERIMENTIUM.

ARSENICALIUM AURA vide p. 21. &c.

CARBONUM accensorum in loco clauso VAPOR omnibus hominibus, & animalibus lethalis per plurimos tristes casus deprehensus fuit; an evaporat noxiū aliquid de carbonibus? aeris supra carbones accensos undulatio, ponderis jactura, id suadent, cum ex carbonum libra una vix cinerum uncia obtineatur. Altera quæstio est, an id exhalans aeris elasticitatem destruat, hac destructa perimat, aut per se lethale fit? an illico ipsam captivat mentem? Natura huc usque dicta non est, effectus funesti tum ab his, tum a glebarum ustilium Belgis familiarum usu observati. Remedio est aeris permutatio, adjungit venæ sectionem, vomitum, spirituosa LODBERG, FRIIS *Prod. Act. Havniens.* In omnibus suffocationis generibus, in quibus in pulmones sanguis congeritur, ut a fumo carbonum, & sulphuris, & candelæ, ab antrorum pestiferorum vapore, ab aere non renovato, a vapore fodinarum carbonariarum, ex aere in pulmones vi inflato magnam spem alit *Maximus HALLERUS Element. physiol.* T. III. exemplum addens ex *essays of a society at Edimb.* T. V. n. 55. *Phil. Trans* n. 475. *Art.* XI. A frictione irritatione partium nervosarum, a corporis agitatione, volatilibus naribus admotis, venæ sectione, etiam aquæ frigidæ perfusione salus, teste *Cl. BOUCHER Journal Encyclop. Juillet.* 1760. *Præservationis*

tionis scopus adimpletur salis in carbones ignitos veteri de more inperione.

LITHANTRACUM VAPOR. Omnium infensissimus, maxime is, qui totam fodinam carbonariam obidet; cum enim & accensum lumen, & ardentibus carbonibus extinguit, eodem, ac in antlia pneumatica educto aere, phænomeno, respirantes illico afficit, & brevi extinguit. Miseris remedium proposuit in *Actis Upsal.* 1740. **TRIEWALD**, vultque protractum in apertum aerem in ventrem reponendum, osque foraminum, in terra effosso cespite patenti, obvertendum, cespite caput tegendum; inde ut plurimum levare, superflite sola quandoque capitis gravitate, asserit **IDEM**: jam in *Philosoph. Transact.* propositum legitur idem remedium. Etiam in *Actis Upsal.* alia, ut & in *Edimburgensibus* methodus curandi habetur. Præter priorem hunc fodinarum carbonariarum vaporem, alter sub forma telarum aranearum visibilis, lampadis flamma inflammabilis, effectus tonitruum, & pulveri pyrio similes producens, observatur, de eoque sequentia experimenta in *Philosoph. Transact.* instituta habentur. Eques **LOWTHER** raro successu vesicam bovinam hoc vapore implevit, & Academiæ Londinensis misit; post mensem adaptato ex fistula tabacaria tubulo vesicæ orificio, & accensa candela admota, vapor sensim expressus inflammabatur, ut spiritus vini, nec, quam diu in vesica vapor superfuit, flamma extincta est; hac occasione arte similem vaporem produxit **C. MAUD**, dum uncias actæ aquæ communis drachmis duabus olei vitrioli miscuisset, & in matratio longi colli his adderet limaturæ ferri drachmas duas; ex effervescentia enati vapores, vesica excepti inflammabantur ad candelam, ut priores, quæ res dein clarissimis viris, tum in naturam hujus vaporis, causam motuum terræ, montium ignivomorum, ut & subterraneorum incendiis, inquirendi ansam dedit.

Verum quia etiam hic fodinarum carbonariarum vapor lethalis est, qui lustrandus sit, in *Actis Upsal.* iterum edocet *Clar. TRIEWALD.* Jubet descendere aliquem in fodinam linteo madido obvolutum, tum in terram pronum baculo, cui in extremitate accensa candela alligata est, eum quærere locum, quo hic erumpit; quo invento flammam toto loco accendi tumultu horribili tonitruante, quo cessante aerem depuratum esse afferit. Ventilator *SUTTONII* hodie in Anglia, & Gallia in eundem scopum adhibetur.

Sitne lithantracum fumus utilis, ut contendit *HOFFMANNUS*? Sitne consumptionis in Anglia causa, ut plurimi alii statuunt? Carbonum fossilium fumum aptissimum purificando aeri, & huic elasticitatem conciliando, maxime si is humidus, & spissus fuerit, inde patescit, quod Halæ Magdeburgicæ scorbutus, febres exanthematicæ, malignæ, tum etiam phthisis, morbi admodum frequentes fuerint ante usum lithantracum in fodinis salinis hujus urbis, ab illo vero tempore quo his copiose admodum utuntur, disparuerint quasi, *HOFFMANN.* *Opuscul. Phys. Chemæ.* Octo libræ carbonum fossilium ex Scotia allatarum, e retorta ferrea, igne per gradus aucto, dein vehementissimo, dedere spiritum volatilis urinosis, odore spiritum fuliginis referentis, uncias tredecim, unciam salis volatilis unam, olei odore & colore olei petrae uncias sex, *URB. HIERNE l. c. Tent. IV. de sale volatili urinoso in regno minerali.* Sed etiam acidum continent, *IDEM Tent. V.* licet neget *Cl. POTT,* vestigia enim acidi in carbonibus & fuligine, demonstrari posse in oleo, his in corporibus latente, *WALLERIUS* credit.

AER DIU INCLUSUS. Et si is jam per se omni ventis lethalis sit, etiam flammam candelæ extinguat, ut tristes primum casus, iique numerosiore, quam recenseri

feri possint, secundum tentamina, & experimenta physica evidentius commonstrant, est tamen exhalationibus aliis inquinatus adhuc longe, deterior & certius mortiferus. Quæ res quemadmodum claris stat experimentis, ita sub diverso capite ordinis causa dicenda. Sed cur demum ipse conclusus, purus, adeo lethalis aer? an destruitur incarceratus? an illud adeo necessarium in illo emoritur vitæ pabulum? an perit elasticitas? difficilis quæstio.

AER DIU CONCLUSUS ANIMALI EXHALATIONE GRAVIDUS. Si corporum animalium effluvia admodum corruptibilia sint, docet aqua balneorum allquantulum servata, cadaver olens, **ARBUTNOT.** *of air*, hæc aerem conclusum corruptentia magis, majorem ei labem conciliare debent. Aer puteorum, cystarum, cadavera continentium, quoties non subitas induxit mortes? Carcerum aer mortales sæpe produxit ægrotudines, ut amplo casu, licet tristi, evincit **BACO VERULAMIUS.** Sepulturarum aer, maxime cavernarum subterranearum, in ecclesiis plurimis lethalis, numerosis observationibus **Cl. SAUVAGE AË.** *Upsal.* 1742. **Cl. HAGUENOT.** *Assemblée publique de la société Royale des sciences de Montpellier* 1747. **Cl. BRUHIER** *de signis mortis.* Aer Xenodochiorum ab omni tempore admodum insalubris deprehensus, dum inclusus; unde varia consilia corrigendi aerem Xenodochiorum a **Cl. DUHAMEL** proponuntur *Acad. des Sciences* 1758. & loco aperto, & aere perfato, Xenodochia ædificantur, & extra urbes sepulturæ exstruuntur. Imo ne hodie quidem mortuus in ecclesiis sepeliri unquam deberet; vide omni numero absolutam dissertationem *combien il est dangereux d'enterrer dans les eglises, & d'habiter près des cimetières.* **GAZETTE** salutaire 1761. N. IX. X.

AER CONCLUSUS EXHALATIONIBUS MINERALIUM CORRUPTUS.

G 3

Etiam

Etiam admodum noxius est. In fodinis promontorii Bonæ Spei adeo teter exhalat vapor arsenicalis, ut nullum animal circum circa vivere possit. In Carniolia ex sola hac causâ morbi regnant epidemici. In insula Ternata mons est ignivomus aerem mire corrumpens, & incolarum fanitati infestus, BOYLE. Sulphurea ex lapicidinis ad aquas Pymontanas effluvia, aves interimunt, *Cl. SEIP. Transact. Philosoph.* Nro. 448. Etiam a sulphureis exhalationibus vegetabilia infici, & gramen regi id comedenti infalubre factum *Transact. Philosoph.* tum fodinarum aliarum noxiæ exhalationes recensentur *ibidem*. Etiam ad thermas Boulidou perol sterilitatem camporum observari, nec facta crescere cerealia, & illa, quæ crescunt, venenato succo imprægnata deprehendi, *Clar. HAGUENOT. Assemblée publique de la société Royale des sciences de Montpellier 1743.* An ad hunc, vel primum numerum, revocari debent pestifera illa effluvia in Grotto del Cane juxta Neapolim? illa noxia putei Perol? HAGUENOT. l. c. putei Holfatiæ? quem describit *Cl. HANNAEUS Gazette. Salut.* N. XLII.

CONCLUSUS FODINARUM AER, VAPOR.

Qui etsi in antecedentibus pestifer pronunciatus, hic magis, quia conclusus, criminandus venit. Et quidem ut res clarius illustretur, in nonnullis fodinis quatuor vaporum species inveniuntur. 1. est communis dicta, quæ, accensæ candelæ flamma in orbem coacta, sensim dein extincta, cognoscitur: effectus hujus in corpus humanum sunt, animi deliquia, convulsiones, suffocatio; raro mors, si aer externus concedatur. 2. est floris pisi, ob odorem sic dictus vapor, vix lethalis. 3. Omnium pestifera, forma spherica, cute cincta, in summa fornicis parte magnis aditibus patente, suspensa, omnes suffocans diffusa; hæc igne lustratur accenso. 4. Species fulminans est, comburens, lethalis sæpe, & hæc fodinis carbonariis etiam familiaris est. *Transact. Philosoph.* Nro. 117. In fodinis Hungaricis similes lethales sæpe vapores observantur,

tur, ut quotidiana convincit experientia. Saluti est tubus satis capax, & amplius, adversus loco, ubi is erumpit, ventilator, tormentum missile, sunt etiam alia. Igne non semper bene aer in fodinis lustratur, *Philosoph. Transact.*

FUSORiarum PLUMBI FODINARUM VA-
POR. Plurimis mortalibus lethalis, inductis post sævif-
sima symptomata comate, aut apoplexia, **WILSON.**
Society of Edimburgh T. I. Aves occisas, necata pe-
cora, circa has pabulum quærentia, **IDEM.** Præfer-
vativa remedia sunt, oleosa, pingua fercula pro jen-
taculo, **IDEM.** curativa, vina emetica, purgantia,
clysmata, **IDEM.**

FUMUS ACCENSI SULPHURIS. Omnia anima-
lia respirantia necat; demonstrare hinc inde hanc
veritatem incauti chemici, & doliarii; idem profite-
tur incruentum phaseanorum furtum: pulices ita ne-
cari, raro experimento **BROWNE LANGRISH.** *Ex-*
periments with sulphur.

VINI FERMENTANTIS HALITUS gas sylve-
stre, quod ob vim heteroclitam capi non possit,
HELMONTIO dictus, apoplexiam, morte absolutis
fatuitatem, paralytim, hemiplegias, & alia mala causat
mprudentius haustus, ut ubique locorum, ubi mu-
stum in cellis vinariis fermentat, annua observatione
confirmatur.

ATMOSPHERA ANIMALIUM PUTREFA-
CTORUM. Cadaverum fœtor sæpe vomitus, febres
excitavit, quod infinitis confirmatum exemplis. **HO-**
MINUM non sepulcorum strages pestem teste **LIVIO.**
Ambros. **PAREO,** fecere. Sed etiam ex ingenti locusta-
rum acie, accumulata, putrescente, iunilia narrat
DIODORUS SICULUS, & *Magni POMPEJI* exerci-
tum ex equorum non tumulatorum vi peste correptum,
HISTORIA.

ATMOSPHAERA PUTRIDARUM AQUARUM. Ex hac peste vexata SELENIS, quam EMPEDOCLES fustulit teste PLUTARCHO, dum continuum illis defluxum conciliaret. Alia vide apud Cl. CLIFTON WINTRINGHAM. *a Treatisse of Endemic diseases explainig the different Nature and properties of airs, situations, soils, Waters, Diet, London 1752.*

ATMOSPHAERA AEDIFICIORUM RECENS EXSTRUCTUORUM RECLUSA. Ex calce extincta, in aedificiis recenter exstructis, venenati aliquid exhalat; rheumatismos, arthritidem, & varia alia mala inde odervavit CHENEAU. hemiplegiam immedicabilem L. B. van SWIETEN, alii alia.

ATMOSPHAERA VEGETABILIIUM NOXIORUM. Anagyridis nemora foetidissima cephalalgiam saepe inducere, LINNAEUS *de Viribus plantarum*. Dracontium odore intolerabile, IDEM. Lethalis etiam fungorum noxiorum odor, BOERHAAVE. Hippomane Europæos quam plurimos Surinamum appellentes solo halitu occidit, LINNAEUS. Juglandis, sambuci umbræ, ex veterum traditione etiam nobis suspectæ sunt, & febrem synochum inducere, LINNAEUS, & gravis juglandis umbra etiam alvum fistit, IDEM. Lini, & Cannabis effluvia, ut & maceratorum in aqua vegetabilium horum potum, lethalia esse. & ea instinctu naturali animalia omnia averfari Cl. NEUHOLD. *Nov. Act. Physic. Med. Acad. N. C. Vol. III.* Nerii flos cubiculo inclusus, morte dormientium saepe infamis fuit, LINNAEUS *de Odoribus Medicamentorum*. Possent adhuc dici quam plurima.

MATERIA
CHIRURGICA.

G 5

MATERIA
CHIRURGICA.

MATERIÆ CHIRURGICÆ

PRIMA CLASSIS. REPERCUTIENTIA.

Exterius applicata remedia, humores vel in vasis contentos, vel extra vasa effusos repellentia, etiam ulteriorem impellendorum decubitus in parte, adacta solidorum in fluida actione, impediunt. **REPERCUTIENTIA** proprie dicuntur, licet quæ posterius efficiant, **DEFENSIVA** chirurgis strictius vocentur.

INDICANTUR. I. In periodico in partem blandorum humorum decubitu, prophylaxios scopo. Sic gelu vitiatas partibus maturius nix applicatur: Continuus in oculos humorum affluxus ut impediatur, oculi aqua singulis diebus prudenter foventur, **ALARY** dans la question proposée de l'Acad. Royale de Chirurgie pour le prix de 1740. *determiner les différentes espèces des Remedes repercutifs &c.*

II. In doloribus, extensionibus aponevroseos, ligamentorum, nervorum, tendinum distensionibus. Dolor dentium frigida quandoque tollitur, frigida sæpe distortum membrum restituitur **IDEM.**

III. In aneurismate vero, varice, applicata glacies sæpe auxilio fuit.

IV. In prolapsu ani, uteri, post reductionem.

V. In vulneribus recentibus, ut inflammatio, fluxio, tumor., prævertantur; quam in rem ipsa continui

nui solutio aqua aluminosa sæpe irroratur, etiam vicinæ partes repercutientibus muniuntur, IDEM.

VI. In inflammationibus recentibus, ut in phlegmone, apostemate, ophthalmia, odontalgia, angina, carbunculis, ambustione, *Cl. KULBEL. in ejusdem Quæstionis propositæ Resolutione.*

VII. In suppurationibus cancri, ægylopiis, hæmorrhoidum cæcarum impediendis, IDEM. Suppuratio tamen in cancro, cicuta tentato, impedienda non est.

VIII. In nimio humorum effluxu, ut in hæmorrhagiis, ulceribus continuo plorantibus.

CONTRAINDICANTUR vero I. In humorum acrium, malignorum decubitu, in tumore, vulnere, ulcere, malignis, in carbone, bubone, tam pestilentiali quam venereo, scabie, erysipelate, podagra, intertrigine.

II. In decubitu critico.

III. In plethoricis, cacochymicis.

IV. In rheumaticis, arthriticis, podagricis doloribus, tum aliis vehementioribus *QUESNAI. de la suppuration.*

V. In omni inflammatione obfirmata ut etiam in idiopathica; si aliquid præcedentium vetat, *KULBEL.* in inflammatione maligna, *QUESNAI.* tum glandulosa, IDEM.

VI. In evacuatione nimia sanguinis, naturali, vel naturæ solemnī, *ALARY.*

Sunt vero repercutientia ex multiplici, ratione qualitatis, materie deprompta: hæc refrigerando, illa adstringendo, tum & non nulla anodino effectu, repellunt, unde classis horum triplex.

I. RE-

I. REFRIGERANTIA.

EX REGNO AQUEO.

Aqua simplex frigida.

Nix.

Glacies.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetosa.

Alfina.

Anagallis.

Endivia.

Fabaria.

Lactuca.

Lens palustris.

Nymphaea.

Portulaca.

Pomorum pulpa.

Sempervivum majus.

minus.

Sem. IV. frigidorum major.) Pultes.

minor.) Emulfiones,

EX REGNO ANIMALI.

Albumen ovi.

Lac.

Lactis cremor.

Serum.

Sper-

Sperma Ranarum.
Succus Cancrorum.

EX REGNO MINERALI.

Nitrum.
Sal ammoniacum, } Soluta.
Plumbum. }

OFFICINALIA COMPOSITA.

Acetum simplex.
Oxycratum.
Emplastra. Diapompholig.
De spermate Ranarum,
Saturninum &c.
Unguenta. Album,
Alabastrinum,
Comitiffæ.
De Cerussa,
De Lythargyrio.
Infrigidans GAL.
Populeum. &c.

II. ADSTRINGENTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Acacia. *Corr. Succus.*
Alchimilla,

An-

Anserina.
Balauftiorum *Flores*.
Biftorta.
Berberis.
Equisetum.
Fructus, omnes immaturi.

EX REGNO ANIMALI.

Sepiæ atramentum,
os.

EX REGNO MINERALI.

Alumina.
Bolus Armena.
Bohemica.
Calces bibulæ adstringentes.
Ceruffa.
Crocī.
Cretæ.
Lapis Calaminaris.
Hamatites.
Lythargyrium.
Lutum fornacum.
Minium.
Saccharum saturni.
Therमारु martialium fedimentum terreum.
Terræ Sigillatæ.
Albæ.
Rubræ.

Terra

Terra pavimentorum nigra,

Tutia.

Viride Æris.

Vitriolum.

Vitrioli Colcotar.

Terra dulcis.

Zinci flores.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Ligustrinum.

Myrrinum. &c.

Emplastra.

De Lapide Calaminari.

Diapalmæ.

Defensivum.

Stypticum Crollii &c.

Unguenta.

De Lythargyrio.

Diapompholigos.

Vina.

Austera.

Rubra.

Vinorum Rubrorum Fœces.

*

*

*

III. NAR-

III. NARCOTICA.

EX REGNO VEGETABILI.

Bella donna.

Crocus. Ejus *præparata*.

Hyosciamus.

Papaver. *præparata*.

Solanum.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Hyosciami.

Papaverinum.

Emplastra.

De Cicuta.

Narcoticum Mynsichti.

Unguenta.

Anodinum.

Populeum compositum.

Et hæc quidem ea sunt, quæ potissimum in hanc causam recenferi possunt; est tamen iudicio in his omnibus chirurgico opus, cum enim in triplici hac classe nonnulla potentiora sint, sint & imbecilliora alia, quibus utendum, præsens casus semper instruere debet: Est ubi ex binis classibus diversa feliciter jungas, tum ubi hæc potiora, illa deteriora observes: Sed hæc per regulas tradere nimis longum. Non reticendum tamen, quod jam olim HIPPOCRATES bene monuit, similia inveteratas inflammationes denigrare, tum quæ GALENUS edixit, vehementi jam

Cranz. Mat. Med. Vol. III.

H

in

in parte inflammata incuneatione facta, repercutientibus non amplius utendum esse, quibus & ea addi pulcherrima possunt, quæ in hos textus *Illustris. L. B. van SWIETEN* commentatur.

Narcotica quod spectat, ea quidem ex sua natura non adeo damnosa, modo sopito per hæcce dolori, non nimium fidat medicus, *L. B. van SWIETEN, Comment. T. I. p. 366.*

CLAS-

CLASSIS SECUNDA.
RELAXANTIA.

Quæ in fibris tensionem, irritabilitatem, dolorem tollunt, easque elongant, RELAXANTIA habentur.

INDICANTUR vero hæcæ.

I. Ubi major in parte inflammata irritabilitas, elasticitas nimia, aut vibratio, hinc ubi per repercutientia resolutio sperari non potest.

II. Ubi in parte nimia siccitas.

III. Ubi in eadem nimia rigiditas.

IV. Ubi nimia contractio.

Contra indicantur in contrariis. Cum vero nonnulla relaxantium solum humectando, alia emolliendo, alia iterum temperando agant, etiam horum triplex statuenda classis est.

I. HUMECTANTIA.

Aqua moderate calida.

Aquæ Calidæ vapor.

Balneum.

Fomenta plantarum aquosarum moderate calida.

Similia saponacearum plantarum.

H 2

II. EMOL-

 II. EMOLLIENTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Vide T. II. p. 3. seq.

EX REGNO ANIMALI.

Adeps.

Axungia omnes.

Butyrum.

Medulla.

Olea pressa.

Et hæc quidem pingua circumspiciuntur adhibenda, ut & emplastra his facta, quod fervidam inflammationem illico denigrent, alios casus vero potentissime juvent, quod illico relaxant.

COMPOSITA OFFICINALIA.

Olea omnia mollia.

Unguentum de Althæa.

Populeum.

Emplastra.

Diachylum simplex.

De Mucilagibus.

 * * * *
 * *

III. TEM-

 III. TEMPERANTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Farinæ	} coctæ in Aceto vel Lactē, decocto emollienti.
Cerealium.	
Secalis &c.	
Leguminum	
Fabarum	
Lupinorum &c.	

Furfures.

Cerealium.

Pulpæ, Cassiæ

Pomorum,

Mica panis.

EX REGNO ANIMALI.

Lac.

Stercora animalium.

Postrema hujus ordinis remedia quandoque emollientibus, quandoque anodinis magis combinanda, ut sævities symptomatum leniatur. Omnia tamen relaxantia, præprimis emollientia, vix diu parti imposita, donec inde suppuratio certius cieatur, relinquenda; dolore, irritatione, tensione, remittentibus auferenda.

 IV. ANODINA.

Antea recensita. p. 113.

H 3

CLAS-

CLASSIS TERTIA
RESOLVENTIA.

Quæ humores inter solida stagnantes in minores partes solvunt, inde obstructionem, partis tumorem, motus impotentiam auferunt, **RESOLVENTIA**: quæ eosdem attenuant, dividunt, **ATTENUANTIA**, quæ diluunt, **DILUENTIA** strictius dicuntur. Materies his haud adeo diversa, est tamen quæ magis in solida, est quæ in fluida magis agat salina.

INDICANTUR I. Prioribus secundum exigentiam applicatis, inflammatione tamen nondum resoluta, etiam in phlegmone oedematosa.

II. In oedemate.

III. Tumoribus cysticis.

IV. Tumoribus scirrhis.

V. Tumoribus æreis.

VI. Obstructionibus aliis.

Verum quia humoris profunde impacti resolutio obtineri solum potest, vel elasticitate, irritabilitate, tensione solidorum minutis, si aucta sint, vel solidorum actione adaucta, si imminuta sit, vel demum adauctis diametris, ut obstruens molecula transire, vel humorum minuta mole, ut per angustias tranare possit, in totidem classes hæcce distribuenda resolutiva sunt; cum vero, quæ elasticitatem, irritabilitatem tollunt, tensionem in solidis minuunt, relaxantia, emollientia sint, eadem vasorum diametrum adaugeant, contrahi hæc duo capita in unum possunt.

I. RE-

 I. RESOL. RELAXANTIA.

Ex Humectantibus. }
 Emollientibus. } conflata,
 Temperantibus. }
 Anodinis. }

 II. RESOL. STIMULANTIA.

LENIORA.

EX REGNO VEGETABILI.

Apium.
 Artemisia.
 Betonica. *Herb. flores.*
 Chamomilla. *Herb. flores.*
 Chamapitys.
 Charophyllum.
 Cicuta major. *interne, externe, omni forma.*
 Daucus.
 Foeniculum.
 Hedera Terrestris.
 Hypericon. *Herb. flores.*
 Marrubium.
 Melilotus.
 Sambuci *flores.*

H 4

FOR-

FORTIORA.

Absynthium.

Vulgare.

Romanum.

Anisum.

Arnica.

Arum.

Asarum.

Bryonia.

Carvum.

Coriandrum.

Cuminum.

Ebulus. *Folia, cortex.*

Eupatorium.

Hyssopus.

Iris. *Rad. Succus.*Imperatoriae *Radix.*Juniperus. *Folia, Baccæ.*

Lavendula.

Lauri. *Fol. Baccæ.*Lupulus. *Herb. Turionus.*

Majorana.

Melissa.

Mentha.

Petasitis.

Polium.

Pulegium.

Rot-

Rosmarinus.

Ruta.

Sabina.

Thuya.

Sambuci *cort. med. Fol.*

Saponaria.

Semina IV, calida Majora.

Minora.

Scordium.

EX REGNO ANIMALI.

Cantharides.

EX REGNO FOSSILI.

Alumen plumosum.

Ammoniacum *sal. Flores.*

Petroleum.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Gummatibus simplicibus.

Ammoniaco.

Bdelio.

Euphorbio.

Galbano.

Opopanace.

Sagapeno.

} *Aceto*
} *Solutis.*

Ex Aceti vapore.

H 5

Oleis

Oleis. Plantarum aromaticarum

Aerium.

Euphorbii.

Cucumeris asinini

Nicotianæ.

Philosophorum.

Ceratis de cumino &c.

Emplastris

Diachylo.

De galbano.

De Vigo simplice.

Cum mercurio.

Gummato.

Ireato.

Unguentis

De Artanita.

Neapolitano.

III. RESOL: ATTENUANTIA.

EX REGNO AQUEO.

Aqua.

EX VEGETABILI.

In causa calida, vide *Refrigerantia*. p. 109.

Cichorii.

Endiviæ.

Tra-

Tragopogoni.
 Taraxaci.
 Scorzonerae. *Decocta, succi.*

EX VEGETABILI.

In causa frigida.

Allium.
 Alliaria.
 Armoracia.
 Beccabunga.
 Cochlearia.
 Ceba.
 Eruca.
 Erysimam.
 Nasturtium.
 Piperitis.
 Porrum.
 Raphanus. *Herb. Pulpa. Succus.*
 Scordium.
 Sinapi. *semina.*
 Thlaspios *semen.*

EX REGNO ANIMALI.

Serum lactis.
 Millepedes. *Pulvis, Succus.*

EX

EX REGNO FOSSILI.

Sales.

Ammoniacum.

Borax.

Nitrum.

Mercurius, & Mercurialia.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Camphora. Camphoratis plerisque

Mellitis,

Saccharatis.

Cineribus clavellatis.

Saponibus *tam liquidis quam solidis*, solutis.Tartari *sale*, Oleo per deliquium.

Omnia hæc resolventia non omnibus conveniunt ca-
sibus; ut ingens pro indole morbi in his selectus. In
inflammatione resolutio ut obtineatur, relaxantibus
incidentia feliciter adduntur. Fortiora stimulantia
oedemati, tumori cystico, aereo, scirrhuso, opponun-
tur. Incidentia stimulantibus fortioribus etiam juncta
in tumore aquoso, pastaceo præscribuntur, relaxantia
potissimum in erysipelate.

* * *
* * *

CLAS-

CLASSIS QUARTA.

SUPPURANTIA.

SUPPURANTIA, seu pus moventia, etiam maturantia, & concoquentia aliis dicta, illa habentur auxilia, quæ suppurationem, vel arcentia, vel retardantia impedimenta removent, eaque, quibus puris generatio perficiatur, requisita ponunt. Equidem aliter hæc definiri non possunt, quod ipsa natura concoquat, & puris generatio a sanitate superflite dependeat, BOËRHAAVE, *Illustr. L. B. van SWIETEN*. Cum igitur suppuratio naturæ, non medicamenti, effectus sit, totum quod arte fieri potest, est, ut tollantur illa impedimenta, quæ boni puris, vel in vulnere, vel in abscessu, generationem prohibent, reliqua natura sibi semper sufficiens perficit. **IDEM**.

Indicantur ubi omni resolutionis spe excisa, tumor, calor, dolor, rubedo, & reliqua symptomata in parte inflammata augentur, non quidem summa cum velocitate, sed continuo tamen incremento, **IDEM**. In hoc vero naturæ medicæ negotio, scrupulosiori attentione opus, ut ea, quæ superaddi debent auxilia, rite intelligantur. Est enim ubi juvari non postulat: est ubi refrænari, est etiam ubi incitari velit, tum ubi quandoque binas postremas indicationes repletas desideret; unde quatuor suppurantium Classis.

I. Quidem ubi natura sibi sufficit & pars solum ab aere externo arcenda, fovenda mollibus, humidis.

II. Ubi relaxanda est eadem.

III. Ubi stimulanda.

IV.

IV. Demum ubi, & emolliri, & stimulari simul pars debet.

I. HUMIDA. MACERANTIA.

Dum artis auxilio, nec fræno, nec calcare indigens natura, carere potest, sed inimicus solum arcendus aer est, calor, & humiditas in parte suppuranda conservanda sunt, quæ omnia ex moderamine symptomatum intelliguntur, tum demum hæc indicantur. Forma remediorum, fomenti, cataplasmatum.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetosâ.

Armeniaca mala *cocta.*

Avena *cum aqua cocta, farina.*

Beta.

Brassica.

Cerasâ.

Chondrilla.

Cichorium.

Dens leonis.

Endivia.

Fraga.

Hordeum.

Lactuca.

Mercurialis.

Mora.

Mora.
Parietaria.
Pomorum *pulpa*.
Raparum, *assatarum*, *coctarum* *pulpa*.
Secale *farina*, *panis*.
Spinachia,
Triticum,
Uvæ.

EX ALIIS.

Cera,
Pix.
Stercora animalium *blanda*, *humida*.

II. RELAXANTIA.

Quando tenſæ in parte inflammata carnes, membranae emolliendæ, humorum minuendus impetus, impacti acris rodens vis corrigenda, vel demum gangrænæ metus adest, indicantur, maxime autem in anthrace, furunculis, QUESNAY. In contusionibus nulla ſolutione continui facta, præſente magna inflammatione, dolore, urgentibus pervigiis, & imminente partis ſuffocatione, GRASHUIS. His tamen ſæpe reſolventia miſceri debent, IDEM in quæſtione ab inclyta Academia Regia Chirurgica propoſita pro præmio 1746. *determiner ce que c'eſt que les Remedés ſuppuratifs &c.* A ſpecie tamen relaxantium oleoſa, & oleis omnibus in vigore inflammationis pertinacis abſtinentium,

dum, ne pars nigrescat citius, QUESNAY. Tum & hæc in parte corporis elastica scrupulosius vitanda, ut in tendine, MUNNICKS, in nervo, IDEM, nec inflammato ossi superponenda, quia corrumpitur, HIL-DANUS, HEISTER. Sed huic irritantia conveniunt, ut euphorbium, ESCHENBACH, eadem in quaestione ab *inclita* academia regia chirurgica proposita *De-terminer ce que c'est que les remedes suppuratifs* &c. Forma horum, vaporis, fomenti, cataplasmatiss, unguenti, emplastri.

EX REGNO AQUEO.

Aquæ calidæ vapor.

Vapor decocti emollientis.

EX REGNO VEGETABILI.

Althæa, *Folia, Radix, Mucilago, farina.*

Alcea, *Folia, Radix, flores.*

Arabici *Gummi, Mucilago.*

Branca Ursina.

Caricæ pingues.

Ficus.

Lilii albi *Radix.*

Lini, *semen, farina, oleum.*

Malva,

Passulæ Majores.

Minores.

Semina mucilaginosâ

Cydonicorum,

Lini,

Psyllii,

Sym-

Symphyti radix,
Verbascum.

EX REGNO ANIMALI.

Animalium stercora mollia,
Hominis.
Vaccarum.

Animalium pinguedines
Anatis.
Caponis.
Porci &c.

Pinguia alia.
Butyrum.
Ceti sperma.
Lactis cremor.
Medullæ.
Vitellus ovorum.

Pus ipsum maxime suppuratorium, MONRO *Society*
in Edimburgh. Vol. V. P. 1. & in caris ossium sicca
gangrænoſa utile balsamum, IDEM.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Gummata

Ammoniacum } oleo
Bdelium } soluta.
Galbanum &c. }

Grantz *Mat. Med. Vol. III.*

I

Olea

Olea varia Pressa

Amygdalarum dulcium.

Lini.

Olivarum.

Raparum.

Cocta, quæ cæterum a Chirurgis
laudantur, emollientia, inutilia sunt.

Oleum ceræ.

Unguenta

Althææ.

Basilicon.

Populeum.

Cataplasmata, de mica panis cum lacte.

Herbar: acescent: sub cin: affats

Emollientium,

Emplaftra

Diachylon simplex,

De Gummaribus,

Mucilaginibus,

Malacticum.

De spermate ceti.

III. STIMULANTIA.

Indicantur I. ubi inflammatione non resolvenda natu-
ra exstimulanda, ut incitato parum motu felicius
sucedat suppuratio, præcaveatur scirrhus. L. B. van
SWIE-

SWIETEN, ubi in parte suppuranda tensio nulla adest, sed potius indolentia, ESCHENBACH in *quæstione de suppurantibus pro præmio ab Inclyta Academia Regia Chirurgica proposita.*

II. In inflammatione œdematosa.

III. In inflammatione in gangrænam tendente, ex causa maligna principium vitale debilitante, QUESNAY. *l. c.*

IV. In inflammatione in gangrænam terminata, ESCHENBACH. Q. c.

V. In glandulosis obstructionibus, non resolubilibus, nec tamen scirrhis, GRASHUIS. Q. c.

In hac ampla remediorum messe magna delectus esse cura debet, exigua tamen illi, qui naturam inflammationis, intensitatem ejus, & aliorum morborum conditionem exactius intropexerit. Sic rubefacientia, & corrosiva hujus speciei, partibus gangrænosus jam tutius, quam adhuc inflammatis admoventur, ut & tumoribus saccatis, excrescentiis carnosus, fistulosus, ulceribus suppurandis.

Forma, varia cataplasmatum, unguenti, pulveris.

EX VEGETABILIBUS.

Abrotanum. *Herb.*

Absynthium. *Herb.*

Alliaria.

Allii bulb. *assatus, coctus.*

Aristolochiæ radix.

Cepa. *cocta, assata.*

Cicuta, magis resolvens, minus calida.

Cortex medianus

Ebuli.

Sambuci.

I 2

Cro-

Crocus.

Juniperi *bacca*.

Ruta.

Seminum IV. Calidorum Majorum } *farina*.
Minorum } *cocta*.Sinapi *farina*.

EX ARTEFACTIS.

Camphora.

Farinæ melle subactæ.

Olea stillatitia.

Salia

Ammoniacus,

Borax.

Terebinthina.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Oleum. Euphorbii.

Myrrhæ per deliquium.

Unguenta

Basilicum.

Maturativum.

Emplastra

Diabotantum.

Diachylum cum gummatibus.

De galbano crocatum.

Vesicatorium.

FOR.

FORTISSIMA RUBEFACIENTIA.

Alumen ustum.

Ari Radix.

Bryoniæ Radix.

Cantharides.

Euphorbium.

Fermenta animata.

Olea Empyreumatica

Cornu cervi &c.

Oleum Philosophorum.

Tartari per deliquium.

Spiritus acidi concentrati.

Sulphuris.

Vitrioli &c.

Butyrum antimonii.

Lapis infernalis.

Lapis causticus.

Mercurius sublimatus.

IV. EMOLLIENT. IRRITANTIA.

Indicantur potissimum in inflammatione partium glandularum, siquidem hæc in his in scirrhum ex facili transit, L. B. van SWIETEN, QUESNAY.

Forma unguenti. Emplastri. Cataplasmatibus.

EX VEGETABILIBUS LENIORA.

Gummi

Ammoniacum	} Soluta aceto magis, vitello ovi minus. stimulantia.
Bdelium.	
Galbanum	
Opopanax	
Sagapenum &c.	

EX ALIIS ACRIORA.

Cafeus putridus.
Fel taurinum.
Fermenta.
Olea Rancida.
Sapo Niger.
Theriaca.

COMPOSITA OFFICINALIA.

Emplaftra

Diabotanium.
Diachylon cum gummatibus.
Divinum.
Ireatum.

Tum medicamenta Nro. II. & III. varia combinata
forma, huc faciunt omnia.

Et haec tenus quidem de omni suppurantium medica-
mentorum specie actum est; est tamen adhuc de his in
gene-

genere tenendum, suppurantia a digestivis non adeo distincta esse, suppurantia maturando abscessui dicari, digestiva abscessui rupto, ulceri maturando impendi, utrinque, ut pus bonum laudabile fiat, imponi. Quoniam tamen etiam digestiva alio capite chirurgis recensentur, ea hic subnectere lubet.

I. DIGESTIVA EMOLLIENTIA.

SIMPLICIA.

Propolis.

Adipes *liquatæ*.

COMPOSITA.

Unguentum.

Altheæ.

Basilicum.

II. BALSAM. STIMULANTIA.

SIMPLICIA.

Balsama.

Copayvæ.

Peruvianum.

Opobalsamum.

Terebinthina.

I 4

COM-

COMPOSITA.

Balsamum Arcæi.
Tinctura Aloes,
Myrrhæ.

III. ADSTRINGENTIA.

SIMPLICIA.

In Mat. Med. T. II. dicta.

COMPOSITA.

Mel Rosatum.
Aqua Calcis, potius ficans.

IV. ESCHAROTICA.

Vide rubefaciencia fortiora sub tertia suppurantium specie. Cæterum hæc partibus nervolis applicari non debent; quæ enim has mordent, non raro convulsiones ciere solent.

*

*

*

CLAS-

CLASSIS QUINTA.
DETERGENTIA.

DETERGENTIA, deterfiva, etiam mundifican-
tia, ea dicuntur remedia, quæ ex vulnere puru-
lento, vel ulcere, omnia auferunt obstacula, ut vul-
nus coire, ulcus compleri possit. Verum cum hæc
obstacula tam ab ipso pure vel qualitate, vel quanti-
tate peccante, quam a corruptis vasorum, & mortuis
extremitatibus ponantur, medicamenta detergentia his
obveniant necesse est, ut vel inde multiplex horum
classis, & varia forma intelligantur. Indicantur vero
detergentia in omni ulcere, excepto cancroso, in quo
lenientia solum conveniunt, **FLEURANT** dans la *Que-
sion pour le prix 1746. determiner ce que c'est que les Re-
medes deterfifs &c.*

I. DETERG. DIGESTIVA.

Hæc in omni abscessu rupto, ulcere primis statim die-
bus, ut semimortua vasorum extrema, superfi-
ciem ulceris constituenta, a vivis abscedant parti-
bus, sicque reddantur puræ, **L. B. van SWIETEN**,
indicantur. Non est tamen his diu insistendum omnium
consensu, siquidem marasmm, & carnem fungosam in-
ducunt, **LOUIS** dans la *Question proposée des deterfifs 1746.*
maxime, si ex solis emollientibus pinguibus consistent.
Et in integrum his abstinendum, si ulcus vividam fir-
mam carnem habet, si digestiva in ulcere dolorem cau-
sant, & mordent, **FLEURANT Q. c.** Quæ vero forma
lavamenti præscribantur, sequentia sunt.

I 5

Absyn-

Abſynthium.
 Alliaria.
 Enula Campana.
 Hedera terreſtris.
 Hypericon.
 Hyſſopus.
 Marrubium.
 Mentha.
 Pulegium.
 Veronica.
 Virga aurea &c.
 Quæ forma unguenti.

PINGUIA EMOLLIENTIA.

Albumen ovi.
 Axungia.
 Olea preſſa.
 infuſa.
 cocta.
 Pinguedines.
 Seva.

BALS: LIQUIDA STIMULANT:

Copayvæ.
 De Mecha.
 Peruvianum.
 Terebinthina &c.

BAL-

BALS: SICCA STIMULANTIA.

Myrrha.
Olibanum.
Styrax.

Est ubi pinguis solum, sed raro, est ubi hæc cum balsamis varia inter se commiscetur proportione, ut jam major vis emolliens, jam stimulus major, propius ulceris conditione habeatur. Sic ex balsamo nativo quocunque, vitello ovorum, & melle, digerens tale medicamentum optimum conficitur, L. B. van SWIETEN. Si ulceris superficies rubere, puris imminui quantitas incipiat, est ab oleosis abstinendum, ut & digestivis aliis stimulantibus.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Syrupi.	Abfynthii	} in unguenti } formam } cum melle } aci.
	Enulæ.	
	Hederæ Terrestris	
	Hysfopi &c.	

Unguenta.

Apostolorum.
Basilicum.
Digestivum &c.

Sapones aqua soluti, oleo, syrupo, unguento mixti, unguenti vel lavamenti formæ inserviunt.

* * * *
* * * *

II. DE-

II. DETERG. IRRITANTIA.

Irritantia tum ulceribus immittuntur, dum a prioribus non satis excitata natura, mortuarum a vivis separationem fibrarum efficere haud potuit, hinc ulcus mundatum non fuit. Acriori itaque stimulo opus. Et quidem præter balsama priora, quæ minuta solum pinguium quantitate, etiam digerentia irritantia sunt, formæ lavamenti inserviunt

EX REGNO AQUEO.

Aquæ minerales salinæ, & sulphuræ, quæ diversis in regionibus variæ nobis sunt:

Aquæ Ægranæ	} in lotionè,
Carolinæ	
Badenses	

Formæ huic, vel alteri, unguenti nempe, famulantur

EX REGNO VEGETABILI.

Antiscorbuticæ, omnes acres plantæ,
 Persicaria urens,
 Ruta.
 Sabina.
 Scordium &c.

EX ANIMALI.

Urina vel simplex, vel virtute præcedentium dives.
 Bilis animalium.

EX

EX FOSSILI.

Alumen, Etiam adstringens.

Sal Ammoniacum.	}	Mordacia.
Borax		
Marinum.		

Vitriolum, Etiam adstringens.

OFFICIN: SIMPLIC: COMPOSITA.

Mel	}	Leniora.
Saccharum		

Sapo.

Tinctura

Aloes.

Myrrhæ.

Aqua phagadænica.

FORTISSIMA.

Alcalinorum salium lixiviam.

Alumen ustum.

Calx æris.

Viride æris.

Mercurius præcipitatus Ruber.

Sublimatus corrosivus.

Lapis infernalis.

Unguentum Ægyptiacum.

Quæ omnia variis inter se modis pro casus necessitate combinantur. Notandum, corrosivum hæc ultima,

ma, ulceri fordido rebelli, etiam fungosa carne luxurianti, tantum convenire, his novam inflammationem, & suppurationem moveri, esse igitur semper his detergentia digestiva mollia superponenda, ut eo facilius eschara secedat.

III. DET. ANTI PUTREDINOSA.

Sæpe etiam ex ulcere foetidus ichor manat, colora nigro lintea inficiuntur, instrumenta tinguntur; tum quæ putredini resistent, indicantur, LOUIS. Hæc vero multum variant pro indole, & natura ulceris a causa specifica exorti; ita in venereo semper mercurialia his adduntur, in scorbutico succus citri, gummi lacca tinctura aluminosa, spiritus salis marini, in cancroso vis cicutæ commiscetur, in scrophuloso oxymel squilliticum, & alia, antiputredinosis balsamicis junguntur.

Forma varia est.

EX SIMPLICIBUS.

Acetofellæ *Succus*.

Aurantiorum Acidorum,

Citri

Lemoniorum

Acetum.

Omphacium. Simul adstringens.

Tartarus. acidus, & salinus.

} *Succi.*

EX COMPOS: OFFICINALIBUS.

Acetum Rutaceum. simul vulnerarium.

Theriaca. Stimulans.

Mel

Mel Rosatum.

Oxymel simplex,

Squilliticum, Incidens, Stimulans.

Oleum Terebinthinæ.

Spiritus Vini. Coagulans,

Camphoratus.

Salis marini }
Nitri dulcis, } Simul caustici.

Tincturæ

Aloes }
Myrrhæ } condientes.

Gummi laccae, spirituosa.

Et hæc quidem præcipua horum materies est, non tamen in omni putrido ulcere conveniens omnis, quod spiritus vini in ulceribus cerebri, cerebrum a corruptione haud præservet, *QUESNAY. Memoir. de l'Acad. de Chirurgie T. I.* bene vero oleum terebinthinæ, balsamum commendatoris, *IDEM.* adhæc in carie ossis cariosi tinctura Aloes sæpe alvi profluvium suscitavit. *Alex. MONRO. Society in Edimb. Vol. V. P. I.*

CLAS.

CLASSIS SEXTA.
EXSICCANTIA.

Quæ nimiam partis humiditatem absorbent, partemque sicciorem reddunt, EXSICCANTIA, Indicantur

I. Dum plurimo, & nimis tenui humore vulnus, ulcus madet. L. B. van SWIETEN.

II. Dum alia corporis humani sana pars incommodo constanter sudore perfunditur: sed his rebus multo opus judicio, ut, an siccare conveniens, intelligatur.

III. In pertinaci vasis ruptæ, discissi, sanguinis, feri, lymphæ fluxu, aut stillicidio.

Contra indicantur vero.

I. In punctura, CHARMETTON in Quæstione ab inclyta Academia Regia pro præmio 1748. *Determiner ce que c'est que les Remedes dessicatifs, & les caustiques.*

II. In ulcere veteri, annofo.

III. In ulcere quocunque inflammato, sicco, dolente, NANNONI, in eadem quæstione pro præmio 1748.

Cum vero perpetua illa, & molesta humoris transfusio vel ex tenuitate humoris per partem fluentis, vel ex debilitate partis humores haud coercentis oriatur, exsiccantium duo generalia constituentur genera, hæc humores, illa solida corrigentia, inspissantia nempe, & adstringentia, quorum priora interno dicata usui magis, in Materia Med. T. II. dicta, hic haud repetam, cum de unica horum divisione solum dicturus sim, de coagulantibus nempe, tum de adstringentibus. Verum quia in recænti, nimio humore perfuso, ulcere, sæpe

sæpe nec evidens fluidorum tenuitas, nec certa solidorum relaxatio criminari potest, proin operosa hac curatione opus non sit, medicamenta exsiccantia ratione effectuum in sequentes classes distribuo.

I. EXSICC. BIBULA.

Hæc indicantur I. dum nec in fluidis, nec in solidis multa labes, sed ex solo fotu extravasati, maceratione leniori, ancipites ulceris recentis extremitates elaterem suum amittere quodammodo, ut impulsus viribus cordis humorem non coercere amplius, nec in vasa lateralia sufficienter impellere possint.

II. Ubi completo bonis avibus ulceri, cicatrix inducenda, CHARMETTON.

III. Ubi in ossium carie incommodus ex ossium cellulis humoris proventus Alex. MONRO, *Society in Edinburgh* Tom. V. P. I.

Inter hæc, sunt

Plumaceola simplicia.

Rasa.

Spongia præparata.

Hæc vero cum lævia, porosa, sicca sint, ex extremitatibus hiantium vasorum humidum bibendo, & in se attrahendo, ulceris liberant superficiem, ficcioresque reddunt, ut haud continuo amplius maceratis, puncta contactuum augeantur, cohesio increseat, impulsis resistentia fluidis major ponatur, coerceantur fluida artus, & per lateralia vasa distribuantur felicius, sic demum totus compleatur hiatus. Nec repugnarem bibulos terrestrium pulveres in hanc classem revocanti, qui si impalpabiles sint, in parte molli indicantur, L.

Cranz Mat. Med. Vol. III.

K

B.

B. van SWIETEN, in ossa minus, Cl. MONRO.
Ex hoc censu sunt

Cancrorum lapides *præparati*.

Corallia Rubra *præparata*.

Ossa *calcinata*, præcedentibus magis bibula.

II. EXSICC. ADSTRINGENTIA.

In solidis suppuratione maceratis debito major, quam quæ simplici humidi absorptione emendetur laxitas, medicamenta, elementa fibrarum arctius compingentia, coadunantia requirit; quæ quoniam etiam imperspirabilem partem reddunt, ob id duplicem indicationem explent. Inter hæc usitatiora sunt

Aqua frigida in recenti ulcere proficua, CELS.

Aqua aluminosa.

Bolus.

Calaminaris lapis.

lapidis præparationes.

Pompholyx,

Tutia.

Hæmatites Lapis.

Plumbi *præparata*.

Cerussa.

Minium.

Lythargyrus.

Saccharum saturni.

Zinci flores.

OFFI-

OFFICINALIA COMPOSITA.

Unguenta.

Album simplex.

Ad ambusta.

Comitissæ.

De Lythargyro.

De Minio.

Nihili.

De Tutia: Simul Anodinum.

Emplastra.

Album coctum.

Diapalmæ.

De Lapide calaminari.

Defensivum.

Saturninum.

Stypticum.

Triapharmacon.

III. EXSICC: AROMATICA.

Indicantur dum stimulo opus, ut solutæ fibræ vis
prior infundatur.

EX SIMPLICIBUS.

Camphora.

Colophonia, Lenior.

K 2

Gum.

Gummi.

Elemi.

Juniperi.

Myrrhæ

Tacamahaca.

Mastiche.

Olibanum.

Sarcocolla.

Styrax.

EX COMPOS: OFFICINALIBUS.

Aquæ vulnerariæ.

Lac Virginale.

Spiritus vini simplex.

Camphoratus.

Tinct: præcedent: simplicium, aliæ Aromatic:

Unguenta.

Album Camphoratum.

Digestivum.

Emplastra

Divinum.

Gryseum.

Oxicroceum &c.

Feliciter admodum hæcce prioribus junguntur. Sic in spiritu vini alumen solvitur bono effectu, alia aliter combinari possunt. Ex his vero omnibus, a quarta Classe suppurantium nempe, huc usque recensitis, facile patet, quid censendum de sarcoticis sit, & quæ eligenda: cum enim ea, quæ regenerationi carnis deperditæ favent,

favent, SARCOTICA merito habeantur. & suppurantium, seu digestivorum omnes species, omnes detergentium, tum demum, & exsiccantium huic famulentur, ea sarcotica esse clarum, hinc, ut hæc multiplicia, calida, frigida, humida, sicca, emollientia, adstringentia, sic & illa esse evidens. Non datur igitur ullum medicamentum universale vel digestivum, vel detergens, vel exsiccans, minus adhuc sarcoticum, ut materia chirurgica a multis inutilibus liberari possit. In arte salutari perpetuo summum erit cognitio exacta morbi, huic soli remedium facile; nec obstant specifica.

CLASSIS SEPTIMA.
CAUSTICA.

Quæ urunt, rodunt, consumunt partes corporis humani, quibus applicantur, **CAUSTICA** dicuntur. Hæc vero duplicia sunt, actualia vel potentialia: priorum etiam in cadaver actio est, ignis enim omnia consumit; posteriorum solum in corpus vivens: funestum hinc omen, dum non urunt amplius vesicatoria.

Duæ potentialium, de quibus, hic unicus sermo, classes constituuntur.

I. Rubefacientium.

II. Cathereticorum, seu escharoticorum vel ruptoriorum est. Quibus in morbis quæque indicentur, sub speciebus dicetur.

I. RUBEFACIENTIA.

Quæ majori ad partem corporis, cui applicata fuerint, concitato per stimulum, quem habent, humorum affluxu, rubere partem faciunt, **RUBEFACIENTIA**, **Epispastica**; quæ pustulas, aut vesicas excitant **VESICANTIA**, vel vesicatoria appellantur.

INDICANTUR. I. In avertenda in partem nobilem, vel irritabilem humorum fluxione: sic in oculo, dentium, auricularum morbis, locis retro aures, vel nuchæ agglutinantur, **CHARMETTON**, licet in dolo-

dolore dentium vehementiori arteriæ temporali nonnulli, alii maxillæ angulo imponant, IDEM.

II. In evocando impacto ex parte quadam humore, ut in iisdem morbis, tum in doloribus rheumaticis, arthriticis, ischiadicis &c. An convenient in mersu venenato? bonus ab his effectus observatus in *Act. Nov. Acad. N. C.* quem haud placere video CHARMETTON. an recte?

III. In revocando humore repulso, ut in podagra retropulsa &c. ulceribus manantibus capitis exsiccatis, & inde majori orto malo, epilepsia &c. L. B. van SWIETEN. Sed tum parti, unde repulsus humor, applicanda sunt.

Contra indicantur vero in bubone venereo, tumore scrophuloso, CHARMETTON. Forma varia solida, cataplastmatica, emplastica.

EX VEGETABILIBUS.

Allium.

Arum.

Cyclaminus.

Clematis.

Esula.

Euphorbium.

Flammula.

Piper.

Pyrethrum.

Ranunculi.

Raphanus Rusticanus.

Ruta.

K 4

Sina-

Sinapi.

Staphysagriae femina.

EX ANIMALIBUS.

Cantharides.

Stercus Columbarum.

EX COMPOS: OFFICINALIBUS.

Fermentum Panis.

Emplastrum Veficatorium.

Si ablata a vesicante facta vesica, effuso humore, siccare consilium, primo mollia, pingua digestiva, dein exsiccantia imponuntur; si partem attracto humore ulterius perfundi opus, leniora rubefacientia, digestiva stimulantia admoventur; & hæc quidem omnia pro intentione medentis varia esse solent.

II. CATHAERETICA *seu* ESCHAROTICA.

Hæc fibras corporis omnes, tam cutaneas, quam carneas, & alias destrunt.

INDICANTUR. I. Si fungosa in ulcere haud sensibili caro, coalitum impedit.

II. Si carnis vegetatio, vel excrescentia, ultra æquabilem partis sensibilis naturaliter constitutæ superficiem emineat, ut in morbis palpebrarum, ficu, verruca, ectropio, in morbis oculorum, encanti, pterygio completo;

pleto; in morbis narium, oris, ani, partium genitalium utriusque sexus, CHARMETTON. Q.c.

III. In gangræna humida, applicatis incassum optimis & indicatissimis spirituosis, IDEM.

IV. In tumore frigido ex congestione humorum orto, scirrhuso quocunque, etiam glandulari indolente, tumore bubone venereo, pestilentiali, scrophuloso, tumore critico maligno, IDEM. Alias indicationes vide in T. III. de argento, ubi de lapide internali sermo.

CONTRA INDICANTUR. I. In morbis complicatis, ut in ulceribus malignis, maxime cancriosis. CHARMETTON.

II. In venereis, pestilentialibus, scrophulosis, juncturas, tendinosas ligamentosasque partes, vel etiam glandulosas inflammatas, duras, inæquales, vicinis adherentes, occupantibus. IDEM.

III. In ulceribus carie exceptis, in his etiam cariem auferre intentio IDEM.

IV. In magnis Polypis.

LENIORA.

Euphorbium	}	Ex Veget.
Iris florentina		
Sabina.		
Cineres clavellati.		
Alumen ustum.	}	Ex fossil.
Borax.		
Calx viva.		
Calx veneris.		
Ærugo.		
Ochra.		
Vitriolum album	}	COM-
Cyprium.		

COMPOSITA OFFICINALIA.

Aqua Phagadænica.
 Balsamum Martiatum.
 Oleum Tartari p. d.
 Unguentum Ægyptiacum.

FORTIORA.

Arsenicum album.

A multis chirurgis ad hibitum verum venenum est,
 quod hoc scopo applicatum totius corporis tremorem
 induxit MONRO. L. c.

Auripigmentum.

Realgar.

Mercurius præcipitatus Albus.

Ruber.

Sublimatus corrosivus.

Et hæc sæpe salivationem induxere MONRO L. c.

Spiritus acidi concentrati.

Nitri.

Salis.

Vitrioli.

Hi vel puri, vel gleba metallica divites applican-
 tur, sed substantia metallica imprægnati ossium cariei
 adhibiti, violentos dolores, sæpe convulsiones causa ve-
 re. MORO. l. c.

Butyrum Antimonii.

Lapis causticus.

Infernalis.

Et

Et horum quidem omnium, & pro conditione partis, cui applicanda, & pro aliarum circumstantiarum ratione, forma, lenitas, activitas, variare multum solent. Tutissime vero omnium applicari potest lapis infernalis: Reliqua enim ulceri adhibita in totam ejus superficiem agunt æqualiter, lapis autem infernalis singulis punctis potest applicari, L. B. van SWIETEN.

CLAS.

CLASSIS ULTIMA.
DEPLENTIA CHI-
RURGICA.

Etiam alia sunt ad deplendum seu evacuandum constituta chirurgica, alia medica auxilia; priora hic recensenda, maxime hirudinum uctione, plebothome, scarificatione, fonticulis, setaceis, vesicantibus, quibus tam abdominis quam thoracis paracenthesim, cranii perforationem addere posses, complentur; posteriora jam Tomo II. hujus operis dicta sunt.

HIRUDO *Offic.* Syst. Naturæ. Classis Naturalis Vermium, ordo intestinorum. *Germ.* Blut-Igel. *Gallis* Sangsue. *Anglis* Leech.

Hirudo Medicinalis RAY, hirudo depressa fusca, lineis flavis dorsalibus sex, intermediis immaculatis, subtus cinerea nigro maculata, *Cl. LINNÆO* definitur, ut facile a *Sanguisuga* quæ marginem lateralem flavum gerit, distinguatur. Utriusque iconem nobis servavere Acta STOCKH. 1757. N. 4. F. 1. 2. 3. 4.

Medicinalis hirudo princeps hæmorrhoidalium sector venarum vermis, plus una vice sese sanguine ingurgitare valet, & hæc quidem, quæ cæteris omnibus vituperio animantibus intemperantia est, huic laudem conciliat, ut demum etiam vitia aliquam gloriam confequantur! & ob ingluviem sanguifugo modestiori & una solum vice sanguine sese obruente, præferatur. Haud tamen reticendum, sanguine semel potum, etiam postridie vacuum, minus sæpe gulosum deprehendi, & seignius venam, quam iterato respuit, pertundere, & lentius, quasi prioris culpæ conscium animal, inebriari: sive vero

vero vel de hac, vel alia de causa torpidus & deses fit vermis, est vero sæpe de lævi, stimulari in obsequium & crapulam potest, etiam abstersione partis, lactis, sanguinis illitu allici: jamque parti cui applicatur insistere, radicari firmitus, & longo gurgite sanguinem bibere parasiticus incipit, quo satur, sese sæpe a loco ipse dimittit, sæpe tamen adhuc pertinacius adhærescit: at tum divelli non debet, est enim in hac re periculum, sed sale, cinere, aut alio pulvere acri con-
 fergi, sic enim facile abscedit. Est etiam ubi largiori depletione opus sit, tumque huic cauda absconditur, & jam pleno rivo per vulnus, suctus sanguis profluit, nec tamen aut ideo cito animal moritur, aut a partis complexu remittit; tantusne est amor potus? quasi discissi corporis interitum diluere hacce voluptate aut vellet aut posset animal!

Vulnus a verme illatum triquetrum, sæpe diu adhuc sanguinem stillat, etiam post duodecim horas, & meticulous timorem incutere posset, ob id deligandum, ut venarum sectiones solent, dum prius, aut aceto, aut vino, aut spiritu vini ablutum fuit.

USUS CHIRURGICUS ab omni tempore ad venas hæmorrhoidales deplendas multus & utilis, quod ab ipso loco affecto, sanguis evocetur *Cl. QUESNAY Traité de la saignée*, etiam morbis oculorum adhibitus, hirudinibus oculorum exteriori angulo appositis, *Cl. PRINGEL* angulo interiori carunculæ, *JAMES Diss. Univers.* Gingivis, linguæ inferiori parti, genis in dolore dentium; in tumore pedum oedematoso, plantis pedum, in podagra cum tumore aquoso vehementer inflammato sub malleolo, & pedum digito maximo, *Cl. GISLER Act. Reg. Suec. T XX.* a *Cl. KAESTNERO edit.* etiam in dolore crurum a diuturna febre relicto, tentatis incassum aquis mineralibus, remediis aliis, imo electricitate, **IDEM.** Sunt qui etiam erysipelati, cancro appellant, **IDEM ibidem.**

Ex

* * *

Ex proposito instituta Chirurgica operatio, qua vas rubrum venosum ut sanguis effluat, secatur, PLEBOTOME, qua aperitur arteriosum ARTERIOTOME appellatur. Utramque immensa sæpe utilitas, sæpe etiam irreparabile damnum sequitur, quod cum per omnes casus dicere nimis longum, quibus quæquæ rebus instituendæ sint, quibus non possint, artis Magistri cum aliis, tum maxime in absoluto de venæ sectione tractatu *Cl. QUESNAY* consuli debent, qui ut quidem de multis casibus pulcherrima memoriæ prodidit, ita de graviditate exquisitè judicavit, morbum graviditatem non esse, nec propagationis humanæ speciei securitatem scalpello, aut commendasse, aut concredidisse naturam videri, pererram adeoque occasionem occurrere, qua gravidæ in venam dimitti scalpellum debeat, cujus iudicio & ego accedo, tum quod abs plebotomo feliciter animalia utero gerant & pariant & ipsa humana species, ante usum hujus instrumenti haud magis miserande, graviditate defuncta sit.

* * *

SCARIFICARI pars corporis dicitur, dum vel simplici scalpello, vel machina pluribus scalpellis instructa cutis conscinditur; Simplici scalpello plerumque Chirurgi utuntur, cum ad profundas illas scarificationes, incisiones vocant, ut partes tensæ, infarctæ in summa inflammatione convulsionem, gangrænam minante, relaxentur, *QUESNAY*, in ipsa gangræna ut vivarum actio excitetur, Omnes, tum ad eas ad paniculum adiposum usque factas, quas mollis, pellucidus lymphaticus scroti, femorum, crurum, pedum tumor postulat, ut emacietur, *DIONIS Cours d'Operations*. In ultima vero hac curatione scire juvat, plagas scalpello factas, gangræna sæpe vitiari, *LA FAYE dans les notes*, ob id vino rutaceo, corticis peruviani decocto vel in initio fovendas, myrrha, aloe, accensis vaporandas, tum spiritu vini camphorato, unguento de styrace, ubi jam vitium adest, oblinendas. Scal-

Scalpellum vel simplex vel compositum superficialiis illis scarificationibus, quibus sanguinem e parte evocare intentio, maxime admovent; is vero abundantius extrahitur si concisissæ parti, cucurbita linamento ardente rarior, aut sine omni flamma, solius machinulæ pneumaticæ beneficio, quod L. B. van SWIETEN & adhibet & probat, exquisitè ita adaptetur, ut rectè impressa inhærescat, tum enim multo sanguine impletur; sin minus, novo vel eodem linamento ardens cucurbita, iterum iterumque applicatur donec satis factum fuerit. Auxilii hoc genus in locum venæ sectionis multis suffectum, etiam diris morbis a sanguine natis oppositum fuit, ut cephalææ, apoplexiæ, nervorum resolutioni, marcori, & in expugnabili dormiendi necessitati, concisa occipitii cute, *Cl. WALTER Dissert. de sacrificat: occipitis*; & ante hunc jam dudum in morbo herculeo occipitium incidere & cucurbitas admove- re, etiam occipitium ferro candente adurere, ex veterum doctrina jussit CELSUS, & in omni morbo, ubi deobstruens sanguis immediate evocari potest, valet cucurbitis excepta scarificatio, *Cl. QUESNAY.*

* * *

FONTICULUS, quod quasi ab ipso fonte mala materies fluere crederetur, dictus, est, vel ferro scindente vel caustico ad paniculum adiposum usque erosum ulcus, quod pîso, globulo quocunque alio immisso, vinculo ad id accommodato valentius adstringente, coire impeditur. Corporis sedes his opportuna fonticulis sunt summum caput, fontanellam locum chirurgi vocant, & hic in desperata cephalalgia eligitur, **PLATNER Insist. Chirurg.** Opportunior in nuca sedes est inter alteram, tertiamque colli vertebram, maxime lippientibus & ex levissima causa ophthalmia laborantibus, **PLATNER**, quibus fonticulus sæpe profuit, **L. B. van SWIETEN. Comm. T. I.** Excitatur quoque in brachio inter deltoïdem & bicipitem, & in femore supra genu ad quartum circiter digitum, inter muscu- lum

lum vastum & gracilem, tum in crure ad quartum dig-
gitum infra genu, inter musculum soleum & gastrocne-
nium externum, **PLATNER**, rarius inter costas,
quod dum tamen factum esset in latere vomica affecto
spuito cessante, æger servatus est, **WILLIS**.

* * *

SETACEUM nomen a fetis traxit, quod olim chi-
rurgi pilis ex equorum caudis ad id uterentur. Hic
vero est setaceorum excitandorum modus; vel digitis
vel forcipe, arrepta cum paniculo adiposo cutis eleva-
tur, latiore acu, scalpello trajicitur, filum crassius in-
tortum, vel linteum vel vitta in vulnere relinquatur,
quòtidie per vulnus ducitur, pure infecta pars abscin-
ditur, recens etiam digestivo illinitur. Valet in lippi-
tudine, oriente suffusione, etiam amourosi. **PLAT-**
NER & omnes oculares chirurgi, in molestissima ce-
phalalgia, **RUYSCHIUS**, **L. B. van SWIETEN**,
in stupore post apoplexiam manente, **LA MOTTE**
Tratè complet de Chirurg. in memoria læsa ex lapsu,
MEDICAL ESSAYS, Vol. V. p. I.

* * *

VESICATORIA dicta p. 92.

PARACENTESIS abdominis, thoracis, ut & cra-
nii perterebratio, quibus & aqua & sanguis & pus &
alii quilibet humor evocatur, majoris momenti ope-
rationes, cautelas requirunt plurimas, & ex propriis fon-
tibus peti debent: consule maxime *III*, **L. B. van**
SWIETEN commentaria.

IN-

INDEX RERUM.

INDEX RERUM.

A.

A brotanum I. p.	104
Abfynthium I. p.	104
Acacia Germanica II. p.	9
Acaciæ veræ succus II. p.	30
Acetofa I. p.	14
Acetofella II. p.	88
Acetum saturni III. p.	85
Acetum quid? ibid. p.	4
esurinum p.	68
Aceti principia ibid.	4
Diversitas ibid. p.	4
Vires ibid. p.	4
Præparata ibid. p.	4
Acidum Nitri quod? II. p.	5
Acidorum Mineralium species III. p.	68
Acidum Vitrioli ibid. p.	54
Aluminis p.	54
Sulphuris p.	54
Nitri p.	54
Salis p.	55
Acida venena III. p.	55
Acipenser I. p.	54
Aconiti vires III. p.	66
Acorus palustris II. p.	26
	16

Grantz Mat. Med. Vol. III.

L

Aco-

INDEX RERUM.

Acorus I. p.	106
Acrimoniae alcalinae contraria II. p.	87
Acrimoniae Muriaticae contraria II. p.	93
Acrimoniae oleosae contraria II. p.	97
Adamas III. p.	79
Adeps quid? III. p.	10
Adstringentia quae? II. p.	9
Aer diu reclusus III. p.	100
animalibus corruptus p.	101
Mineralibus infectus p.	101
Æs III. p.	66
Æris calx III. p.	67
Calcis usus p.	67
Ærugo quid? III. p.	68
destillata p.	68
Æruginis usus p.	68
Spiritus p.	68
Æther II. p.	44
Æthiops Mineralis II. p.	133
Agallochum I. p.	106
Agaricus II. p.	146
Alauda I. p.	63
Albumen ovi optimum est alimentum I. p.	86
Alchymilla II. p.	16
Alcea II. p.	6
Alcohol eod. p.	82
Alexipharmaca quae? III. p.	1
Alexiteria quae? eod. p.	1
Alkekengi II. p.	112
Aloe eod. p.	145
Allium eod. p.	54
Alliaria eod. p.	54
Althea-	

INDEX RERUM.

Althea II. p.	4
Alumen quid? II. p.	38
Quotuplex p.	39
Uitum p.	41
Aluminis principia ibid. p.	39
Proprietates p.	40
Ufus p.	40
Ambarum liquidum I. p.	154
Ambra Grysea I. p.	145
Amia I. p.	70
Amygdalæ I. p.	28
Amygdalarum olei vires ibid. p.	29
Amylum quid? I. p.	7
Amyli ufus Medicus ibid. p.	8
Amomum I. p.	107
Amphibia quæ? I. p.	66
Ananas I. p.	97
Anacardii vires III.	27
Anas I. p.	57
Anemones vires III. p.	27
Anethum I. p.	107
Angelica I. p.	108
Anguilla I. p.	68
Animalium exhalatio I. p.	90
Producta I. p.	79
Victus p.	52
Anifum I. p.	108
Anodina quæ? II. p.	153
Antacida quæ? ibid. p.	84
Antiaristolochica ibid. p.	124
Antidota quæ? III. p.	1
Antiemmenagoga II. p.	124

L 2

Anti-

INDEX RERUM.

Antihæcticum Poterii III. p.	77
Antimonium quid ? III. p.	68
Crudum innocuum p.	69
Quando noxium p.	70
An solvatur in aqua p.	70
Diaphoreticum p.	73
Antimoi principia III. p.	68
Ufus Medicus p.	71
Præparata p.	71
Æthiops p.	74
Buryrum p.	57
Antiscorbutica II. p.	45
Aper I. p.	53
Apii Risus noxæ III. p.	27
Cura ibid. p.	28
Apium I. p.	15
Apocyni Noxiæ III. p.	28
Apophlegmatifonta II. p.	125
Aqua calcis vivæ quotuplex II. p.	95
Aquæ calcis vivæ usus medicus	95
Aqua della toffina III. p.	24
Aquæ hujus Antidotum ibidem p.	24
Aqua floram fabarum I. p.	11
Aqua fortis III. p.	55
Regia p.	55
Aqua generale antidotum III. p.	6
Aquæ frigidæ effectus ibid p.	6
Calidæ effectus ibid p.	6
Aquæ Medicatæ II. p.	140
Antonianæ p.	140
Ægranæ p.	140
Carolinæ p.	141
Aquæ	

INDEX RERUM.

Aquæ Med. Piperinæ p.	.	.	141
Pirmontanæ p.	.	.	141
Roitschenfes p.	.	.	141
Selteranæ p.	.	.	141
Schwalbacenfes p.	.	.	141
Sedlicenfes p.	.	.	141
Spadanæ p.	.	.	141
Aqua panis I. p.	.	.	7
Aqua pluvia etiam dat acidum vitrioli II. p.	.	.	65
Aquæ foteriæ quæ? II. p.	.	.	140
Aranea III. p.	.	.	90
Arbutus II. p.	.	.	10
Arcanum duplicatum ibid. p.	.	.	44. 67
Ardea I. p.	.	.	58
Ari Noxæ III. p.	.	.	29
Boni affectus p.	.	.	29
Veneni Medicina p.	.	.	29
Aristolochica quæ? II. p.	.	.	120
Aristolochia ibid. p.	.	.	120
Armeniaca I. p.	.	.	29
Arnica vires III. p.	.	.	28
Arsenicum quid? ibid. p.	.	.	21
Factitium quotuplex? p.	.	.	23
Album quid? p.	.	.	24
Citrinum quid? p.	.	.	24
Arsenici Notæ caractherifticæ III. p.	.	.	21
Proprietates ibid. p.	.	.	21
Nativi species ibid. p.	.	.	22
Noxæ p.	.	.	15
Antidotum p.	.	.	25
Medicina p.	.	.	25
Argentum III. p.	.	.	56

L 3

Arthe

INDEX RERUM.

Arthemisia I. p.	110
Artheriotome III. p.	160
Afa foedita I. p.	132
Afarum II. p.	125 137
Afellus I. p.	69
Asparagus II. p.	112
Aspis III. p.	94
Attenuantia quæ? II. p.	50
Attenuantia quando indicentur II. p.	50
Absterfiva ibid. p.	50
Gummi aromatica ibid. p.	53
Alcalescentia ibid. p.	54
Salina ibid. p.	60
Saponacea ibid. p.	53
Attenuantia quæ? III. p.	118
Atmosphæra animalium putrid ibid. p.	103
Aquarum putrefact p.	104
Ædificiorum recentium p.	104
Vegetabilium Noxiorum p.	104
Atramentum fymphatheticum III. p.	19
Avellanæ I. p.	30
Avenæ noxæ I. p.	2
Ufus ibid. p.	2
Avis Nivis I. p.	63
Auricula Judæ II. p.	33
Aurantia I. p.	30
Aurantiorum pulvis in Epilepsia I. p.	31
Auripigmentum unde dictum? III. p.	22
Nativum insipidum p.	23
Auripigmenti proprietates ibid. p.	23
Ufus ibid. p.	23
Aurum III. p.	55

Aze-

INDEX RERUM.

Azederach noxæ III. p.	-	30
Medecina p.	-	30

B.

Balsama quæ? I. p.	-	154
Quotuplicia ibid. p.	-	154
Artificialia ibid. p.	-	159
Balsamus de copaiva ibid. p.	-	154
Peruvianus ibid. p.	-	155
Toletanus ibid. p.	-	155
Balsamus saturni III. p.	-	85
Balsami sulphuris varii II. p.	-	92
Balaustia II. p.	-	24
Bardana II. p.	-	50
Beccabunga II. p.	-	54
Belladonæ vires III. p.	-	42
Benzoinum I. p.	-	138
Berberis III. p.	-	10
Beta I. p.	-	15
Betonica I. p.	-	100
Betula II. p.	-	112
Bilis animalium II. p.	-	53
Bistorta II. p.	-	16
Bitumen quid? I. p.	-	142
Bolus quid? II. p.	-	36
Armena ibid. p.	-	36
Variæ ibid. p.	-	37
Bombax II. p.	-	4
Borrago I. p.	-	99
Borax quid? II. p.	-	63
Boracis proprietates ibid. p.	-	63
Principia ibid. p.	-	63

L 4

Bora-

INDEX RERUM.

Boracis Ufus medicus	II. p.	-	-	64
Præparata	ibid. p.	-	-	64
Bos	I. p.	-	-	55
Botrys	I. p.	-	-	100
Branca urfina	II. p.	-	-	5
Brama	I. p.	-	-	74
Brassica	I. p.	-	-	16
Bryonia	II. p.	-	-	149
Buffo	III. p.	-	-	91
Buglossum	I. p.	-	-	99
Butyrum quid?	I. p.	-	-	84
Ufus	III. p.	-	-	10
Butyrum antimonii	ibid. p.	-	-	57

C.

Cacao	II. p.	-	-	77
Calamintha	I. p.	-	-	110
Calx quid?	ibid. p.	-	-	93
Calx viva	ibid. p.	-	-	93
Calcis vivæ proprietates	ibid. p.	-	-	94
Ufus medicus	ibid. p.	-	-	95
Calendula	ibid. p.	-	-	100
Calomel quid?	ibid. p.	-	-	135
Camphora	I. p.	-	-	147
Cancer	I. p.	-	-	76
Cancrorum chelæ	II. p.	-	-	84
Lapides	ibid. p.	-	-	84
Cannabis	ibid. p.	-	-	5
Cantharis	III. p.	-	-	91
Capillus veneris	II. p.	-	-	17
Capparidis cortex	ibid. p.	-	-	26
Capra	I. p.	-	-	55

Capreo-

INDEX RERUM.

Capreolus I. p.	-	-	56
Cardamomum ibid. p.	-	-	111
Cardiaca nervea quæ? ibid. p.	-	-	90
quando indicentur p.	-	-	90
Stimulantia quæ? p.	-	-	97
Carduus benedictus II. p.	-	-	100
Mariæ ibid. p.	-	-	101
Carlina ibid. p.	-	-	101
Carvum I. p.	-	-	112
Caryophyllata II. p.	-	-	110
Caryophyllus I. p.	-	-	112
Cafeus quid? I. p.	-	-	80
Cassava III. p.	-	-	44
Cassia fistula II. p.	-	-	143
Lignea I. p.	-	-	113
Castor I. p.	-	-	54
Castoreum I. p.	-	-	150
Cataputiæ minoris noxæ III. p.	-	-	30
Cataputiæ minoris vis in cancro p.	-	-	30
Majoris vis anthelmintica p.	-	-	31
Catechu II. p.	-	-	31
Cautica quid? III. p.	-	-	152
Rubefacientia p.	-	-	152
Cathæretica escharotica p.	-	-	154
Centaurium minus II. p.	-	-	102
Cepa II. p.	-	-	55
Cerasa I. p.	-	-	31
Cerealia quæ? I.	-	-	1
Cerevisia quæ? quibus conveniat I. p.	-	-	89
Medicata ibid. p.	-	-	89
Cerei venerei III. p.	-	-	83
Ceruffa ibid. p.	-	-	84

L 5

Cer-

INDEX RERUM.

Cervus I. p.	56
Ceterach II. p.	17
Chamæpitis I. p.	113
Chamæleon niger III. p.	31
Chamæmelon II. p.	121
Chamomilla ibid. p.	121
Chamomillæ romanæ flores ibid. p.	153
Charophyllum I. p.	17
Chermes II. p.	48
China chinæ ibid. p.	27
Chinæ radix ibid. p.	102
Christophoriana III. p.	31
Cicer I. p.	10
Cichorium I. p.	18
Cicutæ vires III. p.	44
Cicutæ aquaticæ noxa ibid. p.	47
Cicutaria palustris ibid. p.	47
Cicutaria pannonica I. p.	28
Cinnabaris antimonii II. p.	131
Factitia p.	131
Nativa p.	132
Cinnamomum I. p.	114
Citrea ibid. p.	32
Citrulli ibid. p.	33
Clematis III. p.	32
Clupea I. p.	72
Clyfma pingue quibus profuit III. p.	10
Clyfter tabacinus II. p.	126
Cobaltum unde dictum? III. p.	19
Quid? ibid. p.	19
Semimetallum est ibid. p.	19
Venenum est ibid. p.	20
Cobal-	

INDEX RERUM.

Cobalti noxæ III. p.	20
Præparata ibid. p.	20
Cobitis I. p.	73
Cochlearia II. p.	55
Cochleæ testæ ibid. p.	85
Coccum cnidii III. p.	32
Colchicum ibid. p.	32
Colophonia I. p.	158
Colocynthis II. p.	150
Coluber I. p.	68
Columba I. p.	63. 64
Conchæ ostracodermata II. p.	85
Contrajervæ radix ibid. p.	102
Corallia alba II. p.	85
Rubra p.	86
Corallina II. p.	86
Coriandrum I. p.	115
Coriaria III. p.	33
Corni II. p.	11
Corona imperialis III. p.	33
Cortex peruvianus II. p.	27
Coxter Winteranus I. p.	115
Cottus I. p.	70
Coturnix I. p.	6a
Cremor lactis quid? I. p.	84
Tartari II. p.	89
Crepitus lupi ibid. p.	33
Creta ibid. p.	37
Crocus I. p.	91
Croci menstrua ibid. p.	92
Noxæ p.	92
Vires p.	92

Præ-

INDEX RERUM.

Præparata p.	-	-	98
Cryfallus montana III. p.	-	.	79
Cryfalli tartari II. p.	.	-	89
Cucumis alpinus III. p.	-	-	34
Cucumeres I. p.	-	-	33
Cucurbitæ I. p.	-	-	34
Cuminum I. p.	-	.	115
Cuprum quid est III. p.	-	-	66
Cupri menstrua p.	-	-	66
Principia p.	-	-	66
Vis venenata p.	-	-	67
Medica p.	-	-	68
Præparata p.	-	-	67
Curcuma II. p.	-	-	113
Cyclamen III. p.	-	-	33
Cydonia I. p.	.	-	34
Cynara I. p.	-	-	35
Cynosbati II. p.	-	-	12
Cynosbati spongia III. p.	-	-	88
Cynoglossum II. p.	.	-	155
Cyprinus I. p.	.	-	73
Cyperus uterque I. p.	-	.	116

D.

Dactyli. I. p.	-	.	36
Dama. I. p.	-	-	56
Datura. III. p.	-	-	48
Daucus. I. p.	-	-	22
Dentalium testæ. II. p.	-	-	84
Deplentia Chirurgica. III. p.	-	-	158
Detergentia quid. ibid. p.	-	-	137

Deterg.

INDEX RERUM.

Deterg. quando indicentur.	-	-	137
digestiva. p.	-	-	137
irritantia p.	-	-	140
antiputredinosa p.	-	-	142
Diæta lactea I. p.	-	-	82
quibus conveniat ibid. p.	-	-	83
Dictamnus albus I. p.	-	-	116
creticus I. p.	-	-	117
Digestiva quid? III.	-	-	135
Emollientia p.	-	-	135
Balsamica p.	-	-	135
Adstringentia p.	-	-	136
Escharotica p.	-	-	136
Diluentia quæ dicantur III. p.	-	-	118
Diuretica quæ? II. p.	-	-	111
varia sunt ibid.	-	-	111
quando indicentur p.	-	-	111
Diuresim fistentia II. p.	-	-	119
Doronicum III. p.	-	-	48
Draba II. p.	-	-	56
Draco Marinus I. p.	-	-	69
Dracontium III. p.	-	-	34
Dulcamara ibid.	-	-	49

E.

Ebuli baccæ I. p.	-	-	36
Elaterium III. p.	-	-	34
Embrocatio oleosa convulsiones prævertit III. p.	-	-	10
Emetica II. p.	-	-	137
quando indicentur p.	-	-	137
Emollientia quæ? II. p.	-	-	3

Emme-

INDEX RERUM.

Emmenagoga quæ? II. p.	-	-	120
Endivia I. p.	-	-	19
Ens Veneris Boyle III. p.	-	-	67
Enula I. p.	-	-	117
Equisetum II. p.	-	-	17
Errhinna quæ? ibid. p.	-	-	125
Ervum I. p.	-	-	10
Eruca II. p.	-	-	56
Erysimum ibid. p.	-	-	56
Eryngium ibid. p.	-	-	113
Efula III. p.	-	-	34
Eupatorium II. p.	-	-	113
Euphorbium III. p.	-	-	35
Exsiccantia quid? ibid. p.	-	-	144
indicantur p.	-	-	144
contra indicantur p.	-	-	144
bilula p.	-	-	147
Adstringentia p.	-	-	148
Aromatica p.	-	-	149

F.

Faba I. p.	-	-	11
Fagopyrum I. p.	-	-	2
Farina fecalis I. p.	-	-	6
Tritici ibid. p.	-	-	7
Fabarum ibid.	-	-	11
Lupinorum. ibid.	-	-	12
Ferrum II. p.	-	-	45
Ferri principia ibid. p.	-	-	46
proprietas ibid. p.	-	-	46

Ferri

INDEX RERUM.

Ferri usus Medicus II. p.	46
praeparata ibid. p.	47
Ficus I. p.	37
Ficedula I. p.	64
Flores Antimonii III. p.	78
Benzoes I. p.	138
Rosarum rubrarum II. p.	25
Sal. ammon. simp. eodem	62
Martial. p.	62
Sulphuris eodem p.	92
Zinci. ibid.	45
Fonticulus III. p.	161
Formicae II. p.	75
Foeniculum ibid.	114
Foeni graecum. ibid. p.	5
Fraga I. p.	37
Fraxini cortex II. p.	26
Fulica I. p.	58
Fuligo II. p.	109
Fumaria ibid. p.	51
Fumus Sulphuris III.	103
Fungi. ibid. p.	88
Fungus igniarius II. p.	33
Fungus vinosus ibid. p.	34
Fungus Melitenfis ibid. p.	34

G.

Galanga utraque I. p.	118
Gallina Corylorum ibid. p.	61
Gallo-pavo ibid. p.	61
Gallus gallinaceus ibid. p.	60

Garru-

INDEX RERUM.

Garrulus Bohemicus	I. p.	57
Gallinago	I. p.	58
Gelatinæ animalium	II. p.	78
Genista	II. p.	138
Gentiana	I. p.	118
Glans quercina	II. p.	12
Gnaphalium	II. p.	18
Gummi quid?	I. p.	131
Gummi ammoniacum	I. p.	131
Bdelium	I. p.	133
Elemi	I. p.	139
Galbanum	I. p.	133
Lacca	I. p.	134
Opopanax.		136
Gummi Arabicum	II. p.	78
Gummi Ceraforum	II. p.	79
Gummi Tragacanth	II. p.	79
Gommi gottæ	II. p.	150
Gummi-Resinæ	I. p.	131
Gummata artefacta quæ?	II. p.	3
Granata	II. p.	27
Granatorum cortex	II. p.	27
Gratiola.	II. p.	150
Grutum	I. p.	2
Gypsum	III. p.	81

H.

Halex	I. p.	73
Hedera arborea	II. p.	18
Helleborus niger	III. p.	36
Hellebori nigri vis.	ibid.	36

Helle-

INDEX RERUM.

Hellebori Nigri analysis. ibid. p.	-	37
præparata. ibid. p.	-	37
Helleborus albus. III. p.	-	37
Hellebori albi noxæ ibid.	-	37
analysis ibid. p.	-	38
usus. ibid.	-	38
Hermodactylus III. p.	-	38
Herniaria II. p.	-	114
Hepar Antimonii III. p.	-	72
Hippomane eodem p.	-	39
Hirudo III. p.	-	158
Hordeum I. p.	-	3
quotuplex? ibid.	-	3
Hordei cremor I. p.	-	3
farinæ vis ibid. p.	-	3
Hortulanus I. p.	-	64
Husfo I. p.	-	66
Hyacinthus III. p.	-	59
Hyacinthus Tuberosus I. p.	-	101
Hydromel III. p.	-	8
Hyosciamus III. p.	-	49
Hypericon I. p.	-	119
Hypocistidis succus II. p.	-	31
Hyssopus I. p.	-	119

I.

Jalappa II. p.	-	146
Jasmini flores I. p.	-	93
Ichthyocolla II. p.	-	79
Imperatoria I. p.	-	119
Insecta quæ? I. p.	-	76

M

In-

INDEX RERUM.

Inspissantia quæ? II. p.	-	77
quando indicentur eodem p.	.	77
ex quibus petantur p.	-	77
Mucilaginosæ eodem p.	-	77
ex coagulantibus eodem p.	-	82
Ipecacuanha eod. p.	-	138
Iris nostras eodem p.	-	114
Iris florentina eodem p.	-	151
Juglans I. p.	-	38
Juniperus eodem p.	-	120

K.

Kermes minerale III. p.	-	76
usus p.	.	77

L.

Lac I. p.	-	79
quid? ibid. p.	-	79
quibus componatur? ibid. p.	-	80
ex uberibus ductum optimum ibid. p.	-	81
Medicatum factum in corpore animali ibid.	-	82
p.	-	82
Medicatum factum cum aquis Mineralibus.	-	83
ibid. p.	-	83
purgans p.	-	83
Lactis Bonitatis gradus I. p.	-	80
differentiæ ex assumptis ibid.	-	81
a pastu ibid.	-	81
Lactis ex uberibus ducti usus ibid. p.	-	82
diversæ partes ibid. p.	-	84

Lactis

INDEX RERUM.

Lactis serum. I. p.	-	-	85
serum artificiale ibid.	-	-	86
seri usus, ibid. p.	-	-	85
saccharum p.	-	-	86
Lacerta III. p.	-	-	93
Lactuca I. p.	-	-	19
Ladanum eodem p.	-	-	101
Lagopus eodem p.	-	-	61
Lampreta eodem p.	-	-	66
Lapathum II. p.	-	-	19
Lapis armenus quid det. III. p.	-	-	25
an Medicinalis p.	-	-	26
Lapis Lazuli quid det? III. p.	-	-	25
Lapis Hæmatites II. p.	-	-	48
Lapis infernalis III. p.	-	-	56
quando indicetur p.	-	-	57
Lapis porcinus II. p.	-	-	53
Lapis piedra de la Serpente III. p.	-	-	18
Lavendula I. p.	-	-	121
Laurus eodem p.	-	-	122
Laurocerasus III. p.	-	-	50
Legumina unde dicta? I. p.	-	-	9
Lepus I. p.	-	-	54
cuniculus. ibid. p.	-	-	54
Lepus Marinus III. p.	-	-	93
Lens I. p.	-	-	11
Lentis noxæ ibid. p.	-	-	12
usus ibid. p.	-	-	12
Levisticum II. p.	-	-	103
Lilii albi flores I. p.	-	-	93
Lilii convallii flores eodem p.	-	-	94
Limax eodem p.	-	-	77

M a

Limo-

INDEX RERUM.

Limonia. I. p.	-	-	-	39
Linum II. p.	-	-	-	6
Liquiritia II. p.	-	-	-	80
Liquor vini probatorius III. p.	-	-	-	23
Lithantraces. eod. p.	-	-	-	99
Lolium eod. p.	-	-	-	50
Lucius I. p.	-	-	-	74
Lucio perca I. p.	-	-	-	70
Lupinus I. p.	-	-	-	12
Lupini farina ibid. p.	-	-	-	12
Lycopodii semen. II. p.	-	-	-	34
Lyfimachia eod. p.	-	-	-	19
Lythargyrus III. p.	-	-	-	83

M.

Macis. I. p.	-	-	-	125
Magisterium stanni. III. p.	-	-	-	87
Magnesia alba II. p.	-	-	-	67
Majorana I. p.	-	-	-	123
Malva I. p.	-	-	-	20
Malicorium II. p.	-	-	-	27
Mammalia quæ animalia? I. p.	-	-	-	53
Manati I. p.	-	-	-	54
Manna II. p.	-	-	-	143
Margaritæ eod. p.	-	-	-	86
Marrubium album eod. p.	-	-	-	122
Marum verum I. p.	-	-	-	123
Martialis fontium Medicatorum foex. II. p.	-	-	-	47
Maftix I. p.	-	-	-	139
Maftichina I. p.	-	-	-	124

Mate-

INDEX RERUM.

Materia Chirurgica III. p.	-	-	107
Mater perlarum II. p.	-	-	86
Matricaria II. p.	-	-	122
Mays I. p.	-	-	4
Mechoacanna II. p.	-	-	147
Mel quid? III. p.	-	-	7
vim plantarum habet. ibid. p.	-	-	7
venenatum ibid. p.	-	-	7
Mellis differentiæ unde? ibid. p.	-	-	8
saponacæ vires. ibid. p.	-	-	8
usus Medicus ibid. p.	-	-	8
Præparata ibid. p.	-	-	9
Melissa I. p.	-	-	94
Melones I. p.	-	-	40
Mentha I. p.	-	-	124
Mercurialis II. p.	-	-	6
Mercurii principia II. p.	-	-	129
usus Medicus ibid. p.	-	-	129
Præparata. ibid. p.	-	-	131
Mercurius præcipitatus albus II. p.	-	-	133
flavus p.	-	-	13
Ruber p.	-	-	13
Viridis p.	-	-	134
Mercurius sublimatus corrosivus II. p.	-	-	134
Mercurius dulcis eodem p.	-	-	135
Mergus I. p.	-	-	58
Merlangus eodem p.	-	-	69
Merula eodem p.	-	-	65
Mespili II. p.	-	-	13
Meum. eodem p.	-	-	115
Milium I. p.	-	-	4

M 3

Mille-

INDEX RERUM.

Milletolium II. p.	154
Millepedes eodem p.	119
Mineræ quid? eodem p.	38
Minium III. p.	82
Miva Cydoniorum I. p.	35
Mollusca quæ? eodem p.	77
Mora eodem p.	40
Moschus eodem p.	151
Mugil eodem p.	75
Mullus eodem p.	71
Mundificantia quid? III. p.	137
Muscus caninus II. p.	35
Cumatilis eodem p.	35
Mustela I. p.	69
Mustum eodem p.	50
quid causet eodem p.	89
Myrobalani omnes II. p.	13
Myrthi baccæ eodem p.	14
Myrrha I. p.	135
Myrtilli baccæ eodem p.	41
Mytilus I. p.	78

N.

Napus I. p.	23
Narcotica quæ? II. p. 135 III. p.	153
Nasturtium Hortense eodem p.	56
aquaticum eodem p.	57
Nigella eod. p. 125. p.	39
Nitrum quid? II. p.	65
ut generetur eodem p.	65
Antimoniatum	68

Nitri

INDEX RERUM.

Nitri principia II. p.	-	-	66
proprietates eod. p.	-	-	66
Vis Medica eodem p.	-	-	67
Præparata eodem p.	-	-	67
Nux Moschata I. p.	-	-	125
Nux vomica III. p.	-	-	51

O.

Ocymum I. p.	-	-	99
Oenanthe III. p.	-	-	51
Olea quid? eodem p.	-	-	10
quam acrimoniam emendent. ibid. p.			10
Recentia pressa, nec aquæ, nec spiritui vini			
miscentur ibid. p.	-	-	10
pressa destillata spiritui vini solvuntur.			
ibid. p.	-	-	10
Rancida venena sunt. ibid. p.	-	-	10
Omnia in saponem non coguntur. ibid.			
p.	-	-	10
Olea acido laborantibus conveniunt II. p.			86
Olea Empyreumatica II. p.	-	-	110
Oleum animale Dippelii eodem p.	-	-	76
Oleum palmæ I. p.	-	-	156
Oleorum vires II. p.	-	-	7
Oleander III. p.	-	-	40
Olera unde dicta? I. p.	-	-	14
Olivæ I. p.	-	-	41
Omphacium II. p.	-	-	32
Ononis II. p.	-	-	115
Opium quid III. p.	-	-	11

M 4

Opium

INDEX RERUM.

Opium quotuplex	ibid. p.	11
An nobis verum	ibid. p.	11
Laudabile quod?	ibid. p.	11
Opii Menstrua	III. p.	11
Effectus	p.	12
Vires	p.	12
Dosis	p.	13
Præparata	p.	14
Opobalsamum	I. p.	156
Origanum vulgare	II. p.	104
Creticum	ibid. p.	104
Oryza	I. p.	4
Os sapiæ	II. p.	87
Ossa animalium calcinata	ibid. p.	87
Osteocolla	ibid. p.	36
Ostracites	ibid. p.	86
Ostrea	I. p.	78
Otis	I. p.	59
Ova	I. p.	86
Sunt multi nutrimenti	ibid. p.	86
Ovi partes	I. p.	88
pelliculæ usus	ibid. p.	88
Ovis	I. p.	56
Ovorum albuminis vis medica	II. p.	80
Ovorum testarum usus	I. p.	88
Ovorum vitelli vis	II. p.	80
Oxymel simplex	III. p.	9
Oxymel squilliticum	ibid. p.	9
Oxymel Helleboratum	ibid. p.	38

P. Pa-

INDEX RERUM.

P.

Palumbus I. p.	64
Panacea mercurii II. p.	136
Panicum I. p.	5
Panis quis optimus? I. p.	9
Ægris conveniens ibid. p.	9
Panis tecalinus I. p.	7
Paracenthesis III. p.	162
Paralyseos flores I. p.	95
Pareiræ bravæ radix II. p.	115
Parietaria II. p.	7
Pastinaca I. p.	23
Passulæ I. p.	50
Pedra del porco II. p.	53
Pentaphyllum ibid. p.	21
Perca I. p.	71
Perdix I. p.	62
Perfica I. p.	42
Petafitis II. p.	104
Petroleum I. p.	142
Pe rosellinum II. p.	116
Peruvianus cortex eodem p.	27
Peucedanum eodem p.	105
Phalaris I. p.	6
Phaseolus eodem p.	12
Phasianus eodem p.	61
Colchicus ibid. p.	61
Phellandrium III. p.	47
Pimpinella alba I. p.	126
Pimpinella sanguiforba II. p.	22

M 5

Pineæ

INDEX RERUM.

Pineæ nuces	I. p.	-	-	43
Piper indicum	II. p.	-	-	58
Pifa	I. p.	-	-	13
Pisces qui?	eod. p.	-	-	68
Pistachia	eod. p.	-	-	43
Pix liquida	eod. p.	-	-	139
Sicca	eod. p.	-	-	139
Plantago	II. p.	-	-	21
Plantæ tinctoriæ ossa non inficiunt	eod.	-	-	23
Phlebotome	III. p.	-	-	160
Plumbum quid?	eod. p.	-	-	81
ustum	III. p.	-	-	85
Plumbi menstrua	p.	-	-	82
Principia	p.	-	-	82
Vis venenata	p.	-	-	82
Præparata	p.	-	-	82
Pœonia	II. p.	-	-	105
Polypodium	eod. p.	-	-	144
Poma	I. p.	-	-	44
Poma amoris	III. p.	-	-	52
Porrum	II. p.	-	-	57
Portulaca	I. p.	-	-	21
Poscæ vires	III. p.	-	-	5
Potus qui?	I. p.	-	-	89
Pruna	I. p.	-	-	44
Psyllii semen	III. p.	-	-	89
Ptharmica	II. p.	-	-	126
quæ?	II. p.	-	-	125
Pulegium	I. p.	-	-	126
Pulmonaria arborea	II. p.	-	-	35
Pulvis alterans Plummer	III.	-	-	76
Punica	II. p.	-	-	14

Pur.

INDEX RERUM.

Purgantia II. p.	-	-	140
Quando indicentur p.	-	-	140
Purgationem sistentia p.	-	-	152
Pyrethrum II. p.	-	-	128
Pyrus I. p.	-	-	45

R.

Raja I. p.	-	-	67
Rallus eodem p.	-	-	59
Rana eodem p.	-	-	67
Ranunculorum noxæ III. p.	-	-	27
Rapa I. p.	-	-	24
Raphanus eodem p.	-	-	25
Raphanus rufficanus ibid. p.	-	-	26
Rapunculus I. p.	-	-	26
Regulus antimonii III. p.	-	-	26
Relaxantia quæ? eodem p.	-	-	115
quando indicentur p.	-	-	115
Relaxantium species p.	-	-	115
Humectantia p.	-	-	115
Emollientia p.	-	-	116
Temperantia p.	-	-	117
Repercutientia quid? III.	-	-	107
quando indicentur p.	-	-	107
quando contraind p.	-	-	108
Repercutientium species p.	-	-	108
Refrigerantia p.	-	-	109
Adstringentia p.	-	-	110
Anodina p.	-	-	113
Resina quid? I. p.	-	-	131. 137
			Resi.

INDEX RERUM.

Refina ut distinguatur a gummi	I. p.	131.	137
Resolventia quæ?	III. p.	-	118
Quando indicentur	p.	-	118
Resolventium species	p.	-	118
Relaxantia	p.	-	119
Stimulantia	p.	-	119
Attenuantia	p.	-	122
Rhabarbarum monachorum	II. p.	-	144
Verum	p.	-	144
Rhaponticum	II. p.	-	144
Rhodia radix	I. p.	-	102
Rhodium lignum	I. p.	-	102
Rhombus eodem p.	-	-	71
Ribesia eodem p.	-	-	45
Rifigallum venenatissimum	III. p.	-	22
Rosarum rubrarum flores	II. p.	-	25
Rosmarinus eodem p.	-	-	105
Rubia tinctorum eodem p.	-	-	22
Rubrica fabrilis	III. p.	-	87
Rubus idæus	I. p.	-	46
Vulgaris	ibid. p.	-	47
Rupi capra	I. p.	-	56
Ruta eod. p.	-	-	127
Ruta muraria	II. p.	-	17
Ruscus eodem p.	-	-	116

S.

Sabina	I. p.	-	127
Sabulum nigrum stratorum	II. p.	-	-
Saccharum eodem p.	-	-	97
Crudum	p.	-	97

Sac-

INDEX RERUM.

Saccharum pyramidale II. p.	-	98
Candum eodem p.	-	98
Saccharum ex quibus extrahatur eod. p.	-	97
Saccharum lactis I. p.	-	84
Saccharum saturni III. p.	-	85
Sago I. p.	-	9
Sagapenum I. p.	-	137
Sal anglicum II. p.	-	142
Elsteranum p.	-	142
Egranum p.	-	142
Thermarum carolinarum p.	-	142
Sedlicense p.	-	142
Seidchutzense p.	-	142
Sal ammoniacus unde? II. p.	-	60
Sal ammoniaci principia eod. p.	-	60
Proprietates eod. p.	-	61
Ufus medicus eod. p.	-	61
Præparata eod. p.	-	62
Salia alc. fixa III. p.	-	59
Quotuplicia p.	-	59
Salium alc. fixorum proprietates III. p.	-	60
Principia p.	-	61
Ufus p.	-	62
Vis medica p.	-	63
Salia alc. volatilia III. p.	-	64
Salium alc. volatiliū proprietates p.	-	65
Vis mala p.	-	65
Medica p.	-	65
Sal decrepitatus II. p.	-	71
Sal digestivus sylvii eod. p.	-	72
Sal fontium eod. p.	-	68
Sal Gemmæ eod. p.	-	68

Salis

INDEX RERUM.

Salis gemmæ proprietates	II. p.	.	69
Ufus medicus	eodem p.	.	69
Sal Jovis	III. p.	.	
Sal Marinus	II. p.	.	69
quomodo fiat	eodem p.	.	69
Salis marini proprietates	eodem p.	.	70
Principia	eodem p.	.	69
Ufus medicus	eodem p.	.	70
Præparata	eodem p.	.	71
Sal mirabile Glauberi	eodem p.	.	71
Sal prunellæ	eodem p.	.	68
polychrestus	eodem p.	.	68
Sal fedativus Hombergii	eodem p.	.	64
Sal fegnette	eodem p.	.	74
Sal stiptum fabarum	I. p.	.	73
Sal vegetabile	II. p.	.	74
Sal volatile falis ammoniaci	eodem p.	.	62
Salamandra	III. p.	.	93
Sales diverſi in diverſis plantis	eodem p.	.	62
Sales vegetantium uſulatorum	II. p.	.	73
Salivationem moventia	II. p.	.	127
inhibentia	p.	.	136
Salmo	I. p.	.	75
Salvia	I. p.	.	128
Salvelinus	I. p.	.	75
Sambuci baccæ	I. p.	.	47
Sandaraca	I. p.	.	140
Sanicula	II. p.	.	23
Sanguis draconis	eodem p.	.	32
Santalum	eodem p.	.	106
Sapa quid?	I. p.	.	7
Sapo ex triplici naturæ regne	III. p.	.	15

Sapo-

INDEX RERUM.

Saponum differentia III. p.	-	-	15
Sapo hispanicus II. p.	-	-	53
Sapo venetus quid? III. p.	-	-	15
Saponis veneti criteria p.	-	-	16
menstrua ibid. p.	-	-	16
vires ibid. p.	-	-	16
dosis ibid. p.	-	-	17
Noxæ ibid. p.	-	-	17
Saponaria II. p.	-	-	51
Sarsaparilla eodem p.	-	-	81
Sassafras I. p.	-	-	103
Saxifraga II. p.	-	-	117
Scabiosa II. p.	-	-	106
Scarificatio III. p.	-	-	160
Scammoneum II. p.	-	-	147
Scilla II. p.	-	-	58
Scolopax I. p.	-	-	59
Scolopendria II. p.	-	-	17
Scomber I. p.	-	-	71
Scordium II. p.	-	-	107
Scorpio III. p.	-	-	94
Scorzonera I. p.	-	-	26
Secale I. p.	-	-	6
Secalis farina ibid. p.	-	-	7
flores ibid. p.	-	-	7
Sebesten II. p.	-	-	81
Sedum minus II. p.	-	-	52
Majus II. p.	-	-	52
Senna II. p.	-	-	148
Sepia I. p.	-	-	77
Serpens III. p.	-	-	94
Serpentaria virginiana II. p.	-	-	107

Ser-

INDEX RERUM.

Serpentum Radix eodem p.	107
Serpillum I. p.	129
Seri lactis usus p.	85
Setaceum III. p.	162
Sevum quid? eodem p.	10
Sialagoga. II. p.	127
Siler eodem p.	108
Siliqua dulcis I. p.	48
Silurus eodem p.	70
Simaruba II. p.	29
Sinapi eodem p.	58
Siler I. p.	27
Smalta quid? III. p.	20
Soda eodem p.	62
Salis sodæ figura eodem p.	63
proprietas p.	63
Solanum III. p.	52
Solea I. p.	72
Soldanella II. p.	148
Sonchus eodem p.	52
Sorbus eodem p.	15
domestica eodem p.	15
Sperma ceti eodem p.	82
Spina cervina eodem p.	151
Spinachia I. p.	22
Spiritus Nitri acidus II. p.	68
dulcis eodem p.	68
Spiritus falis ammoniaci eodem p.	62
Spiritus falis Marini acidus eodem p.	71
dulcis eodem p.	71
Spiritus Sulphuris eodem p.	92
Stannum quid? III.	85

Stan-

INDEX RERUM.

Stanni principia p.	-	-	86.
ufus medicus p.	-	-	86
Præparata p.	-	-	87
Sternutationem moventia II. p.	-	-	125
inhibentia eodem p.	-	-	127
Stimulantia quæ? I. p.	-	-	97
Stimulantia Nutrientia? I. p.	-	-	97
excitantia subtilia I. p.	-	-	99
fixiora eod. p.	-	-	104
Sturnus I. p.	-	-	65
Styrax folida eodem p.	-	-	141
liquida eodem p.	-	-	156
Succinum eodem p.	-	-	143
Suctio quando conveniat? III. p.	-	-	18
Sudorem fistentia II. p.	-	-	110
Sudorifera quæ? eodem p.	-	-	99
ex quibus petantur eodem p.	-	-	99
Sulphur quid? II. p.	-	-	89
quotuplex eod. p.	-	-	89
Sulphuris principia eod.	-	-	89
proprietas eod. p.	-	-	90
ufus Medicus eod. p.	-	-	90
præparata eod. p.	-	-	92
Sulphuris accensi fumes III. p.	-	-	103
Sulphur auratum Antimonii eod. p.	-	-	75
Liquidum p.	-	-	76
Suppurantia quæ III. p.	-	-	125
quando indicentur p.	-	-	125
Suppurantium species p.	-	-	125
Humida. p.	-	-	126
Relaxantia p.	-	-	127
Stimulantia. p.	-	-	130

INDEX RERUM.

Suppurantium Emollientia p.	133
Synopsis III. p.	87

T.

Tabacum II. p.	126
Tacamahaca I. p.	141
Tagetes III. p.	40
Tamarisci cortex II. p.	30
Tanacetum II. p.	108
Tarantula III. p.	90
Tartarus II. p.	88
Tartari præparata II. p.	88
Tartarus emeticus III. p.	74
Tartarus folubilis II. p.	74
Tartarus Tartarifatus II. p.	73
Tartarus Vitriolatus eodem p.	44
Terra foliata Tartari eodem p.	73
Terra Japonica eodem p.	31
Terra Sigillata Rubra II. p.	37
alba II. p.	38
Lemnia eodem p.	37
Testudo I. p.	67
Thapsia III. p.	40
Terebinthina I. p.	157
veneta eod. p.	157
Communis eod. p.	157
Argentoratensis eod. p.	158
Cocta eod. p.	158
Theriaca medicamenta quæ? III. p.	1
Thermæ II. p.	140
Thus I. p.	142

Thy.

INDEX RERUM.

Thymus I. p.	-	-	130
Thynnus eod. p.	-	-	72
Tigliæ grana III. p.	-	-	41
Tilia II. p.	-	-	154
Tincturæ Antimonii III. p.	-	-	78
Tinct. g. Laccæ aluminosa. II. p.	-	-	135
Tinctura Tartari. II. p.	-	-	74
Tinca I. p.	-	-	74
Tormentilla II. p.	-	-	23
Torpedo III. p.	-	-	95
Toxicodendron III. p.	-	-	41
Tragopogon I. p.	-	-	27
Trifolium fibrinum II. p.	-	-	59
Triticum I. p.	-	-	7
Tritici farina ibid. p.	-	-	7
vires ibid. p.	-	-	8
furfures ibid. p.	-	-	8
Trutta I. p.	-	-	75
Tuber I. p.	-	-	98
Turdus I. p.	-	-	65
Turpethum II. p.	-	-	149
Turtur I. p.	-	-	64

U. V.

Urogallus I. p.	-	-	62
Urtica II. p.	-	-	118
Uva I. p.	-	-	49
Uva ursi II. p.	-	-	24
Valeriana II. p.	-	-	117
Vanellus I. p.	-	-	59
Vapor carbonum III. p.	-	-	98
Lithanthracum eod. p.	-	-	99

Va-

INDEX RERUM.

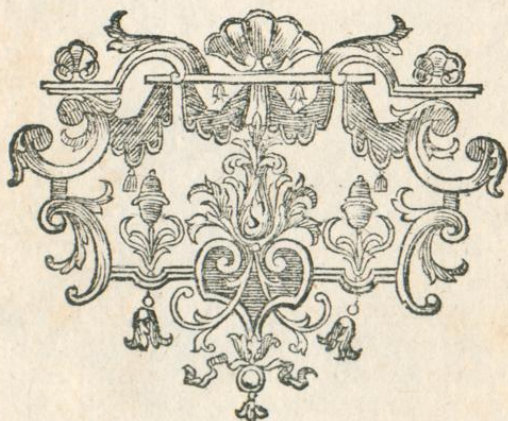
Vapor Fodinarum III. p.	100
Vegetabiliū gratus I. p.	91
Venena alcalina III. p.	59
Venena mechanica eodem p.	79
Venenum quid ? eodem p.	I
Venenum lamascense III. p.	53
Venenum rabidorum III. p.	96
Verbascum II. p.	7
Veronica eodem p.	108
Vicia I. p.	13
Victorialis II. p.	52
Vincetoxicum eodem p.	109
Vina acida eodem p.	117
Vinacea I. p.	50
Vinum ex quibus fiat I. p.	89
Vini fermentantis halitus III. p.	103
Viola flores II. p.	154
Vipera III. p.	95
Virga aurea II. p.	118
Vitellus quæ solvat I. p.	88
Vitis idæa eodem p.	49
Vitriolum quotuplex II. p.	41
Vitriolorum principia II. p.	41
proprietas p.	42
Ulus medicus p.	42
Præparata p.	43
Composita p.	44
Vitrum antimonii III. p.	71
ceratum p.	71
Vitri antimonii cerati usus p.	71
Viscum quercinum III. p.	89
Vomitum sedantia II. p.	139

Z. Za-

INDEX RERUM.

Z.

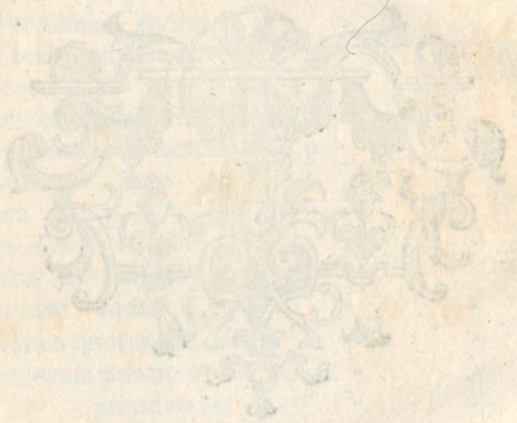
Zaphera quid ? III. p.	-	-	20
Zea I. p.	-	-	8
Zibethum I. p.	-	-	153
Zinci flores II.	-	-	45

VIENNÆ,
Typis Josephi Kurtzböck, Universitatis
Typographi.

INDEX TERTIUM

Wagner, Carl F. III. p. 111
Zur Geschichte der Musik p. 112
Nikolaus, J. A. p. 113
Kant, Immanuel p. 114

VLENN A.
Typograph, Universitäts-
Typographie

M
592301

3te Teil d. Bd.

ver.

W 1877 B

